

'ಮಳೆನೇ ಇಲಿ, ಕುಡ್ಡೋದಕ್ಕೂ ನೀರಿಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಬೆಳೆ ಎಲ್ಲಿಂದ?' - ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದೇ ಗೋಳು. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್, ಬರಸಂಭಾವ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನ. ರಾಜಸ್ಥಾನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಕರ್ನಾಟಕ. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷ ಸತತ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆ.

ಆದರೂ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಜಾಲಾಡಿನೋಡಿ, 'ಬದ್ಧ ಮಳೆ'ನ ಓಡಲು ಬಿಟ್ಟಲ್ಲ, ಹಂಗಾಗಿ ನಾವು ಪೂರ್ತಿ ಸೋತಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ; ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯವರಾದರೂ. 'ಆರ್ಥಿಕ ಲೋಟಿ ಸಾಲಿ' ಎನ್ನುವವರ ನಡುವೆ 'ಇನ್ನರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಇತ್ತಲಿ' ಎನ್ನುವ ಆಶಾವಾದಿಗಳು. ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲೂ, ಪುನುಗುಳಿಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಬರಶತ್ರುಗಳು. ಅರಮಲೆನಾಡು, ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಇಂತಹ ಕೆಲವರ ಯಶೋಗಾಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಇವರು ಅನುಸರಿಸಿದ ದಾರಿಗಳು ಪರಂಪರೆಯವು. ಮರತ ಈ ಸರಳ ಪಾಠಗಳನ್ನು ನಾವು ಮತ್ತೆ ಕಲಿಯಬೇಕಿದೆ.

ಬದುಕು ಕೊಡುವ ಈ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಬೆಳಕು ಒಡ್ಡಬೇಕು. ಆಯಾಯ ಮುನ್ನೆಗೆ, ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವ ವಿದ್ಯೆಯಷ್ಟೇ ಫಲಕಾರಿ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಬಳಸಿ ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಮೂಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಮತ್ತೂ ಸಂತೋಷ.

ಬರವನ್ನು ದೂರವಿಡಲು ಯಾವುದೇ ಒತ್ತುಗುಂಡಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲ. ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಬುನಾದಿ. ಪೂರ್ವಯೋಜನೆ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪರಿಶ್ರಮಗಳೇ ಬಂಡವಾಳ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧಾರ ಎರಡರಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಜಮೀನೋಬರಿಸಿರೋದಕ್ಕೆ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಇನಿಸ್ತು
ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಗದಗ

ಶರಣು ಬಿನ್ನಿ ಜಲಕಾಯಕೆ

'ಶಿಲೆ' ಪತ್ರಿಕೆ

7

ನಲಿ-ಜಲ ಉಳವಿಗೆ ಜನಾಂದೋಲನ

SHARANU BANNI JALA KAYAKAKE : A collection of features on soil and water conservation, written by 'Shree' Padre. Published by : Akhila Bharatha Sharana Sahithya Parishat, Mysore. Sponsored by : The Reception Committee, All India 8th Conference on Sharana Literature, Gadag.

First Edition : 2004

Pages : 10 + 126 = 136

Price : Rs. 30-00

All rights reserved by the author

ಪ್ರತಿಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ :

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
೧ನೆಯ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಶಿವರಾತ್ರೀಶ್ವರ ವೃತ್ತ,
೮ನೆಯ ವಿಭಾಗ, ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೭೦
ದೂರವಾಣಿ : ೦೮೦ - ೨೭೫೪೯೩೯೪

ಗ್ರಂಥ ದಾಸೋಹ :

ಶ್ರೀ ಡಿ. ಆರ್. ಪಾಟೀಲ, ಶಾಸಕರು, ಗದಗ

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ರವಿ ವಿಶ್ವಜ್ಞ ಧಾರವಾಡ

ಮುದ್ರಣ :

ಪ್ರಭು ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್

ತೋಟದಾರ್ಯ ಮಠದ ಎದುರು, ಸ್ವೇಚ್ಛ ರೋಡ್, ಗದಗ - ೫೮೨ ೦೦೧

☎ : (೦೮೩೭೨) ೨೩೮೦೮೧ ಮನೆ : ೨೩೮೦೮೨

ಮೊಬೈಲ್ : ೯೪೪೮೦೮೬ ೦೭೩

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ನಮ್ಮ ರೈತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಂತೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಶರಣು ಬನ್ನಿ ಜಲಕಾಯಕೆ ಕೃತಿ ಗದುಗಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೮ನೆಯ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ನೆನಪಿಗೆ ೮ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸಮ್ಮೇಳನ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪದ ಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಅಭಿನಮಾನದ ಸಂಗತಿ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರು ಜಲವಿಜ್ಞಾನ ತಜ್ಞ ಕೀರಳ ನಿವಾಸಿ 'ಶ್ರೀ' ಪತ್ರೆ ಅವರು. ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲ; ಪೂರ್ಣ ಅನುಭಾವದ ನಿರೂಪಣೆ. ರೈತ ಸಂದರ್ಶನಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಾನುಭಾವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವ ಈ ಆಧ್ಯಯನಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗೆ ಶರಣು ಬನ್ನಿ ಜಲಕಾಯಕೆ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಶರಣರ ಕಾರ್ಯಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶರಣರ ಲೋಕಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಂತೆ 'ಶ್ರೀ' ಪತ್ರೆ ಅವರ ಈ ಕೃತಿ ರೈತಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹುದೊಂದು ನೆಲ-ಜಲ ಸಂಬಂಧದ, ಕೃಷಿಕರ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ 'ಶ್ರೀ' ಪತ್ರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಕೃತಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ರಚನೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಆರ್. ಪಾಟೀಲ ಅವರದೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗೂ ಅವರೇ ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾರ್ಥಕ ಕೊಡುಗೆಗಾಗಿ ಪರಿಷತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಲರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ.

ಜನಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧದ ಈ ಉಪಯುಕ್ತ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಹರ್ಷಿಸುವ ಪರಿಷತ್ತು ಇದನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡುವ

SH
 fea
 Pa
 Pa
 Co
 Lite
 Fir
 Pa
 Pa
 Pri
 All

ಕೃಷಿಕ ಬಂಧುಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಒಂದು ವಿನಮ್ರ ಕಾಣಿಕೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದೆ.

'ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರು ಒಂದು 'ಕಾಯಕ'ವೆಂದು ಕರೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗದುಗಿನ ಪ್ರಭು ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಪುರಿ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ವಸ್ತದ ಅವರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು.

ಬಂಧುಗಳು
 ೫.೦೨.೨೦೦೪

ಅಭ್ಯಕ್ಷ
 ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಗೊ.ರು. ಚಿನ್ನಬಸಪ್ಪ

ಬರಗಾಲದ ಹೂ ಹಣ್ಣು

ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನ ಸಂಗತಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಜೇನುಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ರೋಗ ಬಂದಿತ್ತು. ವೈರಸ್ ರೋಗ. ಆಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಮೂಲದ ಮೆಲ್ಬಿಫೆರಾ ಜೇನು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಂದರು. ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್‌ನ ಜೇನುಕೃಷಿ ತಜ್ಞ ಯಾವ್ ಓಲ್ಸನ್ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದರು. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು : "ಇಟಾಲಿಯನ್ ಜೇನುಕೃಷಿ ಅಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು. ಈ ಕಾಲಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿಯೂ ಒಂದಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಉಳಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ನೋಡಿ. ಅಂಥ ರೋಗಸಹಿಷ್ಣು ಸಂತತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ."

ಅತ್ತಿಯರಾದ ಡಿ.ಆರ್. ಪಾಟೀಲರು ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದಾಗ ನೆನಪಾದದ್ದು ಓಲ್ಸನ್‌ರ ಸಲಹೆ.

ವಾಟರ್‌ಪ್ರೊಫ್ ವಾಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ, ಬರ ನಿರೀಕ್ಷಾಕೆ ಅಥವಾ ಡ್ರಾಫ್ಟ್‌ಸಿಂಗ್ ಎನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ಹೊಸ ಪದಪುಂಜ. ನಾನಂತೂ ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಕೇಳಿದ್ದು ದಿ. ಅನಿಲ್ ಆಗರ್‌ವಾಲ್ ಅವರಿಂದ. 'ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಮಳೆಕೊಯ್ಲಿನಿಂದ ರಾಜಸ್ಥಾನದಂಥ ಮರುಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬರ ನಿರೋಧಕವಾಗಿ ಸುಪುಡು' ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕಿಯನ್ನೇ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಆಲ್ಪಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಧನ. ಅಲ್ಲಿ ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಶರಣ ಭಾರತ ಸಂಘದ ಯತ್ನದಿಂದ

SH	ವಿವಿಧವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ನಂಬಿದ ಒಕ್ಕಲುತನ. ಕಾಡಲ್ಪಟ್ಟು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಳೆಯಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಕೃತಿ ತಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿದ ಎನ್ನಲು ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಮಣ್ಣು, ಅದು ಎರೆಯರಲ್ಲಿ, ಮುಸಾರಿಯರಲ್ಲಿ, ಅದ್ಭುತ ನೀರು ಹಿಡಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವಂಥದ್ದು. ಘನಮಠ ನಾಗೇಶ್ವರೇಶ್ವರ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು, ದಿ. ಸಂಗನಬಸವ್ವ ಮತ್ತು ಶಂಕರಣ್ಣ ನಾಗರಾಜರು ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು; ಅದಕ್ಕೇ ಅದರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟರು. ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದರು; ವಚನ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿದರು, ಊರೂರು ತಿರುಗಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿದರು.
Pa4	ಮಳೆಯದು ಒಂದು ಚಕ್ರ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿರಳತೆ ಪ್ರಕೃತಿಧರ್ಮ. ಮಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬೀಳುವ ಮಳೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಪೋಲಾಗದಂತೆ ಸದ್ದುಳಕೆ ಮಾಡುವುದು - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತರಬಹುದು. ಆಯಾಯಾ ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ ಅದರಿಚ್ಚಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿನ ರೈತನ ಇಚ್ಛೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುವುದೋ, ನಿಲ್ಲುವುದೋ, ಓಡುವುದೋ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ.
All	ಬರ ಬಂದಾಗ ಧೈರ್ಯಗಡುವ ಬದಲು ನಾವು ವೇದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗುವುದು ಜಾಣತನ. 'ಅರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂಟಾಣೆ, ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾಣೆ' ತೆಗೆಯುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾರಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆಲ್ಲಾ? ತತ್ವ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ. ವಿಧಾನಗಳು ಸ್ಥಳ, ಮಣ್ಣು ಹೊಂದಿ ಬದಲಾಗಬಹುದು, ಬದಲಾಗಲೇಬೇಕು. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಒಂದಷ್ಟು ಬರ ನಿರೋಧಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಕಡೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಗಮನ ಹರಿಯಬೇಕು. ಆಡಳಿತ, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳದ್ದೂ ಕೂಡಾ.
ಮುಖ	ಬರ ಬಂತೆಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ರಸ್ತೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಬರ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸದಂತಹ ಶಾಶ್ವತ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕಿದೆ. ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಚಿಂತಕರು, ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ ಸದಸ್ಯರು, ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟ್ ವರಿಷ್ಠರು, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತಜ್ಞರು ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇಂತಹ ಬರ

ನಿರೋಧಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ? ಅಥವಾ, ಕಂಡು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಆಸಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ?

ಓದಿದವರಲ್ಲಿ 'ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಕಲಿಯುವ' ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕ ಕುದುರಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕ. ಭೇಟಿ ಆದಾಗ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಿ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಹೃದಯರಿಗೂ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ನಮನಗಳು. ಹೀಗೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಹೊಸ ಪಾಠ ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಡಿ.ಆರ್. ಪಾಟೀಲರಿಗೆ, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಶರಣ ಸಾಹು, ಸಮೀಪದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಓದುವ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಎರಡು ವಿನಂತಿಗಳಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮರೆಯದೆ ತಿಳಿಸಿ. ಬರದ ನಡುವೆಯೂ ಸೋಲದ ಇಂತಹ ಇನ್ನಷ್ಟು ರೈತರ, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬಲ್ಲ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧಕರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರ.

'ಶ್ರೀ' ಪತ್ರ

ಅಂಚೆ : ವಾಣಿನಗರ, ವಯ : ಪೆರ್ಲ
 ಕೇರಳ - ೬೭೦ ೫೫೨
 ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೨೫೦) ೨೮೭೨೫೪, (೦೪೯೯೮) ೨೬೬೦೪೯
 ಈ - ಮೇಲ್ : shreepadre@sanchamnet.in

ಒಲವಿರುಳು

Sh fea Pa Pa Co Lite Firs Paq Pric All ಪ್ರತಿ	೧. ೨. ೩. ೪. ೫. ೬. ೭. ೮. ೯. ೧೦. ೧೧. ೧೨. ೧೩. ೧೪. ೧೫. ೧೬. ೧೭. ೧೮. ೧೯.	ಒಂದಕ್ಕಿಂತಲೇ ಜೀವನ - ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ ಮಾದರಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳೋದರ ಧೈರ್ಯವೇ ಬೇರೆ - ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ ಸಂದರ್ಶನ ಬರಕ್ಕೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದ ಜನಾರಣ್ಯ ಕಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಭರವಸೆಯ ಶೋಧ ಬರ ನಿರೋಧಕತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಒತ್ತು - ಡಾ. ಎಲ್.ಜಿ. ಹಿರೇಗೌಡ್ರ ಸಂದರ್ಶನ ಉಂಟುಜೀ : ಮಳೆ ಹಿಡಿದು ಮೂವಿನಗಿಡ ಉಳಿಸಿ ಹೊಲಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂಡ - ಬರವಿರುದ್ದ ವಿಮೆ ಹಸಿ ಉಳಿಸುವ ಮಳೆಹುಳ ಗೊಬ್ಬರ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬರಕ್ಕೆ ಅಣೆಗೊಳಿಸಬೇಕು - ಡಿ.ಡಿ. ಭರಮಗೌಡ್ರ ಸಂದರ್ಶನ ನಾವಯವದ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಬರ ದೂರ ಇಡಿ ಬದು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಬದುಕೋ ಚೆನ್ನ ಆನೆಯತ್ತ ರ ಬರುವ ನೀರನ್ನು ಗೇಣತ್ತರ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ತಂತ್ರ ಬರಗಾಲದಲ್ಲೂ ನಾರ್ಕಾಣೆ ಬೆಳೆ - ಶಂಕರ್ಣ್ಯ ನಾಗರಾಳರ ನೆಲ-ಜಲ ಮುತ್ತುಗಳು 'ಬರವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಉಸುಕಿನ ಮುಸುಕು ರಣಾರಣಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಜುಳುಜುಳು ನಾದ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಕೊಯ್ದು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ - ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ಯಾಮೀಜಿ ಸಂದರ್ಶನ ರಾತ್ರಿಶಾಲೆಯ ಮೆಚ್ಚು ಕಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟನುಭಾವಿ ಬರವನ್ನು ಅವಗಣಿಸಲು ಕಲಿತ ಕಾಕೋಳು ಮಳೆಕೊಯ್ದು ವಿದ್ಯೆಗೊಂದು ಬೆಳಕೆಂಡಿ - ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಮಳೆಕೇಂದ್ರ	ಪುಟ ೦ ೧೬ ೨೦ ೨೮ ೩೮ ೪೫ ೪೮ ೫೬ ೬೦ ೬೮ ೭೦ ೭೮ ೮೯ ೯೭ ೧೦೫ ೧೦೯ ೧೧೭ ೧೨೩
--	--	---	--

X

ಒಂದಕ್ಕಿಂತಲೇ ಜೀವನ

- ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ ಮಾದರಿ

ಮಳೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲ ಒಂದಕ್ಕೆ ಜಾಗರದ ಶ್ವಾಕ್ಯತಿಕ ಸಂಚನುಗಲ
ಬಿಳಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತಲೇ ವಿನೇನು ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ
ಬಾಬಿಕೆರೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಕಾರಷ್ಟು
ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಕಾಲ, ವಿಜ್ಞೆ, ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು. ಜತೆಗೆ
ಪಶುಪಾಲನೆ, ಕೋಣ, ಬುಣು ಮತ್ತು ಕುಲಿ ನಾಕಾಣೆ, ಇವುಗಳಿಗೂ
ಆಹಾರ ಕೊಡುವುದು ಇದೇ ಒಂದಕ್ಕೆ. ಒಂದಿಷ್ಟೂ ರಸಗೊಬ್ಬರ, ಬಿಣ್ಣೆ
ಬಳಸದ ಸಾಧನೆ.

"ಗಾಂಧೀಜಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಈಗ ಬದುಕಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಈ ತಾಕು ನೋಡಿ
ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು." ಕೊಯಂಬತ್ತೂರು ಕಿಬ್ಬು ಸಂಶೋಧನಾ
ಕೇಂದ್ರದ ತಂಡದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದು. ಬಾಬಿಕೆರೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದ ಒಂದು
ವಿಕರೆಯ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ.

"ಬಾಬಿಕೆರನಾ? ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಇದೆಯೇ? ಕೇಳಿಯೇ
ಇಲ್ಲವಾ?" ಅನ್ನುವವರೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಕೇಳುವುದೇನು ಬಂತು, ಐದು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ
ಈ ಸರಕಾರಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ನೋಡುವ ಹಾಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಬಿಡಿ.

"ಹೋಗ್ಲಿ, ಈ ಒಂದೆಕರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದ್ದೇನಿದೆ?"
ಇದರ ರೂಪಾರಿ ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ ರನ್ನೇ ಕೇಳೋಣ. "ತೀರಾ ಬಡವರಿಗಾಗಿ ಕೃಷಿ
ಸಂಶೋಧನಾರಂಗ ವಿನೂ ಮೂಡಿಲ್ಲ. ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಮೇಲಿನವರಿಗೆ
ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ನಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿವೆ. ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿಯಿದ್ದು
ತನಗೆ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವುದೆಂದೇ ಬದುಕಿನ ದಾರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಕೊಂಡಿರುವ
ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಬಡವರಿಗಾಗಿ ವಿನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು ಅನಿಸಿತು,"
ಇದು ಕನಸಿನ ಹುಟ್ಟು.

೧

SH
fea
Pa
Pa
Co
Li
Fi
Pa
Pri
All

ಬದ ಹಿಡುವಳಿದಾರನ ಹಿತದೃಷ್ಟಿ

ಸ್ವಂತ ಸಂಸಾರದ ದುಃಖಮಯೇ ಬಂಡವಾಳ. ಲಭ್ಯ ಮಳೆ ಪೂರ್ತಿ ಬಳಸಿ, ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರದ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ತರಬೇಕಾದ ಒಳಸುರಿ ಕೊಳೆಲು ಒಂದಷ್ಟು ಮಿಗತೆ ಬೆಳೆ. ಇದು ಬಡ 'ಬೋರೇಗೌಡ'ನಿಗಾಗಿ ಈ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಹಾಕಿದ ಮನಸ್ಸುರೊಪ್ಪಾನ್.

ತನ್ನ ಈ 'ಒಂದಕ್ಕಿಂತಲೇ ಜೀವನ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳೆದುರು ಮಂಡಿಸಿದಾಗ ಹಲವರು ಗೇಲಿ ಮಾಡಿದರು. ಹುಚ್ಚ ಎಂದರು. 'ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಆದರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದರು. ಇವರ ಮನ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. "ಹಾಗಾದರೆ, ಒಂದೆಕರೆಯ ಬಡವನನ್ನು ಕೀಳುವವರು ಯಾರು?" ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಅಣಕ ಇವರ ಛಲಕ್ಕೆ ಗೊಲ್ಲುರವಾಯಿತು.

ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆರಂಭ. ಕೇಂದ್ರದ ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ಎಕರೆಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮೆಕ್ಕೆ ಉ ಮಣ್ಣಿನ (sandy loam) ಒಂದು ಎಕರೆಯ ಅಯ್ಯ. ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿಜಾರು ಭೂಮಿ. ನಲವತ್ತು ಮೀಟರ್ ಉದ್ದ, ನೂರು ಮೀಟರ್ ಅಗಲ. ವೇದಲಿಗೆ ಮಣ್ಣು-ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸ. ಜಮೀನನ್ನು ಐದು ಸಮಾನ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿವರು. ಮುಟ್ಟಲು ಮುಟ್ಟಲಾಗಿ. ಕೆಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಡಿ ಎತ್ತರದ ಸಮತಳ ಬದು ಐದು ಪುಟ್ಟ ತಾಕುಗಳಿಗೆ ನಡುವಣ ಈ ಬದುಗಳೇ ಗಡಿಗಳಾದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಎಂಟು ಗುಂಟೆಯ ತಾಕು. ಅಂದರೆ, ೨೦ ಸೆಂಟ್.

ವಿಶೇಷ ಎಂದರೆ ರುದ್ರಾಧ್ಯ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ. ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ 'ಬೋರೇಗೌಡ'ನ ಸಂಸಾರ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ - ಮುರಿಗೇಶ್ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ. ಬಡವನಿಗೊತ್ತದ ಯಾವುದೇ ಒಳಸುರಿ ಬಳಸಿಲ್ಲ. ದಾಸಾಯನಿಗಳಿಗೆ 'ನೋ ಎಂಟಿ' ಸೂಸುರಿ ಮಳೆ ೨೦೦ ಮಿ. ಮೀಟರ್. "ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಳೆನೇ ಇಲ್ಲ ಸಾರ್" ಎಂದು ರೈತರು ದೂರುತ್ತಿರುವ ಬಯಲುಸೀಮೆ. "ಹೊನ್ನಿ ಅಪ್ಪ, ಐದ್ದ ಮಳೆನಾದರೂ ಹಿಡಿಕೊಂಡಾ?" ರುದ್ರಾಧ್ಯರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಆಯಾ ತಟ್ಟಿನ ಬದುಗಳು

ಹಣ್ಣು ಹಂಚಲಿನ ತಾಕಿಸುಂದಿಗೆ ರುದ್ರಾಧ್ಯ

ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಹರಿದ ನೀರು ಬದಿಯ ಕನೆಯ ಮೂಲಕ ಬಂದು ಈ ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಹನಿಯೂ ಹೊರಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. "ಒಂದೆಕರ ಜಮೀನಿನಿಂದಲೂ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯ." ಭಾರೀ ಆದಾಯ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ದಿಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸಿ, ಸಮೃದ್ಧ ಜೀವನ ನಡೆಸಬಹುದು. ನೆನಪಿಡಿ, ಇದು ಖುಷಿ ಜಮೀನು. ಈ ದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಮಂದಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ, ಅಪಾಯಸಂಭವ ಕೃಷಿಭೂಮಿ.

ನಂಬಲು ಕಷ್ಟ. ಅಲ್ಲವೇ? ನೋಡಿಯೇಬಿಡೋಣ. ರುದ್ರಾಧ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂದರ್ಶಕರನ್ನು ಅತಿ ಮೇಲಿನ ತಾಕಿನಿಂದ ತೊಡಗಿ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡೋಣ. ಮುರಿಗೇಶನ ಮನೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸೋಣ.

ಎಂಟು ಗುಂಟೆಯ ರಾಜಧಾನಿ

ಏಕೆ ಗೊತ್ತೇ? ಇದು ಈ ಇಡೀ ಹೊಲದ ರಾಜಧಾನಿ! ಈ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದು ಏನೇನು, ಇವರ ನೀರು-ಗೊಲ್ಲುರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹೇಗಿದೆ, ಇಲ್ಲೇ ತಯಾರಾಗುವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಒಳಸುರಿಗಳೇನೇನು, ಬಾಹ್ಯ ಒಳಸುರಿಗಳೆಷ್ಟು

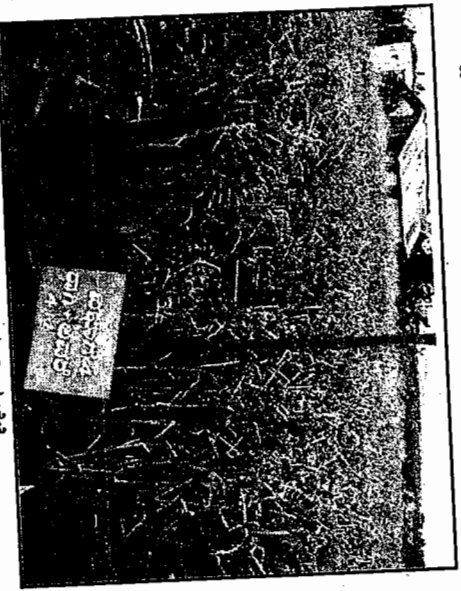
SH
fea
Pa
Pa
Co
Lite
Fire
Pa
Pric
All
ಪ್ರತಿ

ಬೇಕೆವೆ, ಅವು ಎಂಥವು - ಇವೆಲ್ಲ ದರ ಸೂಚನೆ ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳ. ಮನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತರಕಾರಿ ಕೆತ್ತಣಿ, ಹುಟ್ಟಿ, ಶೌಚಾಲಯದಿಂದ ತೊಡಗಿ ಕೃಷಿಹೊಂಡ, ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಘಟಕ, ಗೋ ಅನಿಲ ಸ್ವಾವರ ಇತ್ಯಾದಿಯೆಲ್ಲವೂ ಇರುವುದು ಇತ್ತೀಕೆ.

"ಪ್ರಾಣಿ ಘಟಕ ಇಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿಯಿಲ್ಲ" ರುದ್ರಾರಾಧುರು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ಕಣ್ಣಿಡಿಸಿವೆ. ಎಂಬ ಗುಂಟಿಯೊಳಗೆ ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಮೀನು ಎಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ಸದ್ದು ಕೋಳಿಗೆ ರಚೆ.

ಪ್ರಾಣಿ ಘಟಕದ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ವೇದವು ಇವುಗಳ ಯಜಮಾನನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯೋಣ. ಎರಡು ತಾಕುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಕೃಷಿ. ಒಂದರಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಜತೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಲು ಹುಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ತಾಕಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿ ಅವರಯ ನಂಟು. ನೆಲವತ್ತು ಸೆಂಟಿಮೆಟ್ರಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಟನ್ ರಾಗಿ ಬೆಳೆ. "ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ, ಇಬ್ಬರು-ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೩೦-೪೦ ಕಿಲೋ ರಾಗಿ ಇದ್ದರೆ ಬೇಕಾಷ್ಟಾಯಿತು."

ರೈತಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಬೇಕು, ಅದರಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಲ್ಲೇ ಬೆಳೆಯುವುದು ಉದ್ದೇಶ. "ಹುಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಎಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಮ. ಕೊರೆಸೈರಾಲೊ ಕಡಿಮೆ. ಗಿಡ ಎಳೆಯದಾಗಿದ್ದಾಗ ಪಲ್ಕು ಮಾಡಬಹುದು, ಬೀಜ ಹುರಿದು ತಿಂದರೆ ಭಾರೀ ರುಚಿ."

ಅವರೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಗಿಯ ಮಿಶ್ರಣ

ರುದ್ರಾರಾಧು 'ಭಾರೀ ರುಚಿ' ಅಂತ ಬಗ್ಗಿಸುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮುಖಭಾವ ಓದುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ, "ಸದ್ದು ಕೃಷಿ ಹೀಗೆ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಯೇ ರುಚಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಕೊಡಬೇಕಿದೆ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸ್ವಾಂಪಲನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಬಂದವರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದೀನಿ."

ರಾಗಿಯ ಎರಡನೇ ತಾಕಿನಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ೩೦-೪೦ ಕಿಲೋ ಬೂ ಅವರೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ಹೊಯ್ಯಾಗಿಯೂ, ಬೂ ಕಾಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಬಗ್ಗರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅಡುಗೆ ಇದೆಯೇ? ಸಾಸಿವೆಯನ್ನೂ ಮರೆತಿಯಲ್ಲ. ಒಂದು ರಾಗಿಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸಾಸಿವೆ ಚೆಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಕಿಲೋ ಸಾಸಿವೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ವರ್ಷವಿಡೀ ಬಳಕೆಗೆ ಸಾಕು.

ಬೆಳೆಯ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾರಾಧು ಸ್ವತಃ ರೈತನಾಗಿ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಆಗತ್ಯ, ಚಿಂತೆ, ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಾಧ್ಯತೆ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೈತನಾಗಿ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದರೇಕಾದ್ರೂ, ಅದರ ಬಹುತೇಕ ಇಲ್ಲದ ಗುಣವಿದೆ.

ಹೊಲಕ್ಕೆ ಜೀವಂತ ಬೇಲಿ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್, ಸರ್ವೆ, ಬಾಗೆ, ಚೊಗಚೆ, ಹೊಂಗಿಗಳಿವೆ. ಅಂಟುವಾಳೆ, ಬಿದಿರು, ಗಿರೀಶಿಯಾ, ಕ್ಯಾಲಿಯಾಂತ್ರಾ ಮರೆತಿಯಲ್ಲ. ಬೇಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪಟುವಿಗೆ ಮೇಪ್ಪು ಗುಣ, ಎಣ್ಣೆ - ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಇಂದಾ. ಬೇಲಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ 'ಕ್ಲೌರ' ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ರೆಕ್ಕೆ-ಪುಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಕತ್ತರಿ. ನೆರಳು ಮತ್ತು ಬೇರುಗಳ ಮೂಲಕ ಒಳಗಿನ ಬೆಳೆಯ ಅನ್ನ ಕಸಿಯದಿರಲು, ನಮಗಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಆಹಾರ ಕುಗ್ಗಿ ಸದಿರಲು ಈ ಶ್ರಮ.

ಗೋಣು ನೆಲ ಬಿಡದ ಕೃಷಿ

ನೆಲಜಲ ಉಳಿಸುವ ಬದುಗಳನ್ನೂ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೂ ಹುಲ್ಲು ಕೃಷಿ. ಗಿರೀಶಿಯಾ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಂಗದ ಈ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ನೆರೆಯಿಂದ ಚವುತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ದನ-ಕುರಿಗೆ ಸವೆ ಹುಲ್ಲು ಏಕೆ ತಿನ್ನಿಸಬೇಕು? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರು ಹುಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣು ಭಾಗ, ಕಬ್ಬಿನ ಗಂಡು ಅಂಶ ಸೇರಿಸಿ ಹಿ ಹುಲ್ಲು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಇದರ ಅಧಿಕೃತ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಹಲವು ದೀರ್ಘ ಔಪಚಾರಿಕತೆಗಳಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅಂಗಿಕಾರ ತರುವ ಕೆಲಸ. ರುದ್ರಾರಾಧು ಅದರ ಉಪಾಸರಿಗೆ ಹೋದಂತಿಯಲ್ಲ. "ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಸರೂ

SH
fea
Pa
Pa
Co
Like
Fire
Pa
Pa
All
ಪ್ರತಿ
ಮು
ಮು

ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನೀವು ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಚಂದದ ಹಸರು ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೈತರು ಒಯ್ಯಲಿ, ಉಪಯೋಗಿಸಲಿ, ಸಾಕು. " ಅಧಿಕೃತ ಹಸರಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಬದುಗಡೆ ಮಾಡಿಲ್ಲದಿರುವುದರ ಚಿಂತೆ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೂ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳು ಇದನ್ನು ಹುಟ್ಟುಕಟ್ಟಿ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. " ರುದ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ 'ಕೋ ವಿಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನ' ಎಲ್ಲೂ ಇಣುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಗಣ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪರಿಚಯವೇ ಇಲ್ಲದ ಬಡ ಮಗನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸ್ವತಃ ತೋಟ ಪೂರ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಒಂದೇ ಉಪಯೋಗದ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ಹಿಂದಿನ ಕೃಷಿಕರು, ವೇದಕಾಲದವರು ಮಾಡಿದಂತಹ ಕೃಷಿಕ್ರಮವೇ ಇದೂ ಕೂಡಾ. ಇದಕ್ಕೊಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಯೇ ಹೊರತು ಹೊಸತನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ಎರಡು ಬೆಳೆ - ಮಾವಿನ ನಡುವೆ ತೊಗರಿ-ಬೆಳೆ ಅದನ್ನೇ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ (Integrated farming) ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಲ್ಲ, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಕಾಯುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಬೆಳೆ ಸೋತರೂ ಇನ್ನೊಂದು ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವರ್ತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ರೋಗ-ಶೇಟ ಸಮಸ್ಯೆ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ."

ಹೈಬ್ರಿಡ್ ತಳಿಗಳಿಗೆ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿರುವ ತರಕಾರಿ, ಧಾನ್ಯ, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ, ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿದರೆ ಇಂಥೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಗಳು ಇರಬಹುದು. ಇಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ ಇರುವ ಹೋಲು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬಿತ್ತನೆ ಮತ್ತು ಕಟಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೊರಗಿನವರ ಸೇರ್ಪಡೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಕಡಿಮೆ. ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ದುಡಿಮೆ. "ಇದರಿಂದಾಗಿ ದುಶ್ಚಟಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಲೂ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ."

"ಹತ್ತೆಕರೆ ಕೃಷಿಕನಿಗಿಂತ ಒಂದೆಕರೆ ರೈತ ಪ್ರತಿ ಬೆಳೆಯನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವನಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಗಿಡವನ್ನೂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಸ್ವತಃ ದುಡಿಯುವ ಅನುಕೂಲತೆಯೂ. ಆದರೆ ಕೃಷಿ ನಗರೀಕಾರದ ರೈತ ಹೊಲದಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಬೇಕು. ಸ್ವಂತ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು."

ಧಾರಾಳ ತರಕಾರಿ

ಮನೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, 'ಕ್ಷೇತ್ರಕುಟೀರ'ದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ತರಕಾರಿಯ ಕೈತೋಟ. "ಕೃಷಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಇಷ್ಟತ್ತನೇ ದಿನದಿಂದ ಆದಾಯ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕು" ಎನ್ನುವ ತತ್ವ. ಈ ತತ್ವ ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವುದು ಹರಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಏರುಮುಡಿಯಲ್ಲೂ ಸೊಪ್ಪು ತರಕಾರಿ, ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಬಗೆ ಟೋಮೆಟೋ, ಬೀನ್ಸ್, ಬೆಂಡ್, ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಅರಿಶಿನ, ಶುಂಠಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ. ಮನೆ ಮಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಸೋರೆಕಾಯಿ, ತೊಂಡೆ, ಹೀರೆ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಕ್ಕೆ ಬೇಲಿಯಿದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಜಾರಿ ಬೀಳುವಾರದು ಅಂತ. ಬೇಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ತರಕಾರಿಗಳಿಂದಲೇ ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧,೫೦೦ ರೂ. ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಕೈತೋಟದ ಸುತ್ತಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಂಡುಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳು. ಚಂದಕ್ಕೂ ಆಯಿತು, ಕಾಯಿಕೊರಕದ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸಲೂ ಆಯಿತು! ಪುಟ್ಟ ಗೋ ಅನಿಲ ಸ್ವಾಮರವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಸೆಗಣೆ.

ಕುಟೀರದ ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ, ಸಾಧ್ಯವಿರುವೆಡೆಯೆಲ್ಲಾ ರೈತಾಗತ್ಯದ ಹತ್ತುಹಲವು ಗಿಡಮರಗಳು; ಅಡಿಕೆ, ಎಳ್ಳೆದಲೆ, ನಿಂಬೆ, ಕರಿಬೇವು, ಚಿಕ್ಕಮುನಿ,

ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿ. ಕೋಟೇಂದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಚಿಂಡು ಹೂಗಿಡಗಳು

SH
fea
Pal
Pal
Co
Life
Fire
Pag
Pric
All
ಪ್ರತಿ
೧
೨
೩
೪
೫
೬
೭
೮
೯
೧೦

ಲೋಕದ, ಪಟ್ಟಾಯ, ತೆಂಗು, ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ಬಾಳೆ, ಲೋಕದುದುಕಹ ಗಿಡಗಳ ನರ್ಸರಿಯೂ. "ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವ ಗಿಡಗಳನ್ನು ರೈತ ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಬಹುದು." ಕುಟೀರದವರೆಗೆ ವಾಹನ ಬರಲು ಪ್ರಚ್ಛ ರಸ್ತೆ. ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯರು ರೈತನಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲೆ, ಒಂದು ತಾಕನಲ್ಲಿ ನೆಲಗಡಲೆ ಮತ್ತು ತೆಂಗರಿ. ಮೂರು ಕೈರಿಕಾಲ್ ಶೇಂಗಾ, ೧೨೦-೧೩೦ ಕೆಲೋ ತೆಂಗರಿ ಬೇಳೆ. "ಎರಡು ಕೈರಿಕಾಲ್ ಶೇಂಗಾದಿಂದ ೪೦ ಕೆಲೋ ಎಣ್ಣೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಷವಿಡೀ ಸಾಕಲ್ತಾ? ಹಿಂದಿ ಎಮ್ಮೆ ಗಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಶೇಂಗಾ ಚೆಟ್ಟಿಗೆ, ಹುರಿದು ತಿನ್ನಲು. ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳು ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ೨,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಯ ತೆಂಗರಿ ಮಾರಲು ಉಳಿಯುತ್ತೆ."

ತೆಂಗರಿಯ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರು ಕಾಯಿಕೊರಕ (ಹೆಲಿಯೋಥಿಸ್). ಅದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ಈ ತಾಕನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗೂಟ ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಗಡಿನ ತುಂಡು ಜೋಡಣೆ. ಇದು ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ತಂಗದಾಣ. ಗೊರವಂಕ, ಮೈನಾಗಳು ಬಂದಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂರುವುದೇ ತಡ, ಕಾಯಿಕೊರಕ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ ಅವುಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ. ಹೆಲಿಯೋಥಿಸನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ತೆಂಗರಿ ತಿನ್ನುವವರನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವ ವಿಧಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲಿನ ತಾಕು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಚಿಕ್ಕು ಮಾವು ಪೇರಲ, ಹಲಸು, ಬೆಟ್ಟದ ನೆಲ್ಲಿ, ಗೇರು, ನೇರಳೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿವೆ. ಫಲ ಬರಲು ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಬೇಕು. ಬೇವು ಯಾಕೆ? ಕೃಷಿಕನಿಗೆ ಕಟನಾಶಕ ಬೇಕೆಲ್ಲಾ? ಮರಬೆಳೆಗಳ ನಡುವೆ ಅವರೆ, ಹೆಸರು, ಕಾಳು ಬೀನ್ಸ್ ಈ ಅಂತರಾಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಕೆಸಗೆ.

ರಾಸಾಯನಿಕಗಳಿಗೆ 'ನೋ ಎಂಟ್ರಿ'

'ಒಂದೆಕರ ಹೋಲ' ಆರಂಭವಾಗುವಾಗ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆಯಿತ್ತು. ಬರಬರುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನೋದಯ. ಈಗ ಆಹಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ವಿಷದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಭಯ. "ಬೆಂಗಳೂರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ತರಕಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ನೆನಪಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆತ ಹೂಕೋಸನ್ನು ಆಗಾಗ ಹತ್ತಿರದ ಬೇಸಿನ್ನಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಟ್ಟು ಡಿ.ಡಿ.ಟಿ. ದ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಬಣ್ಣ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಲು ಈ

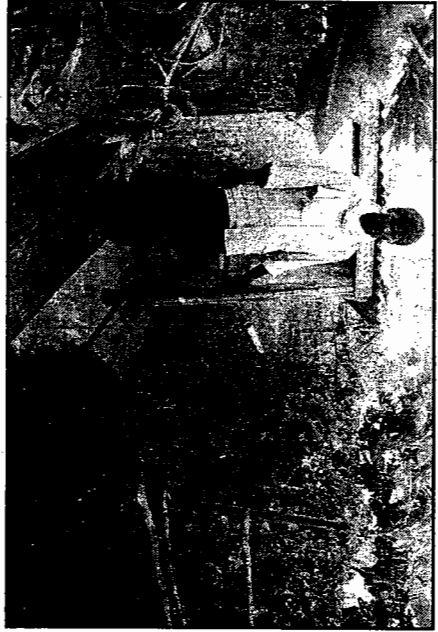
ಉಪಾಯವಂತೆ! ಎನ್ನಾರ್, ಎಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿಬಿಟ್ಟಿ. ನೆಡುವಾಗ ಶುರುಮಾಡಿ ಹೂ ಬಿಟ್ಟಾಗ, ಕಾಯ ಕಚ್ಚುವಾಗ, ಹೀಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹಂತದಿಂದ ಮಾರಾಟವರೆಗೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ವಿಷ ಸುರೀತಿದಾರೆ!"

ಈಗ 'ಒಂದೆಕರ ಹೋಲ'ದಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಬಳಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಗಳೂ ಅಚ್ಚರಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ನಗುತ್ತಿವೆ. ರಾಗಿಯ ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡಿ, "ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಅದೂ ಕೂಡಾ ರಾಗಿ ತಿಂದ ಹುಡುಗನ ಹಂಗ ದಂಟು (ಕಾಂಡ) ಪೇಡನ್ನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಕೀಟಕ್ಕೆ ಕೊರೆಯಲು ಕಷ್ಟ. ಅದು ಬ್ರೆಡ್, ಬನ್ನು ತಿಂದ ಹುಡುಗನ್ನ ಹುಡುಕ್ಕೊಂಡು ಆಚೆ ಹೋಗ್ಬಿಡತ್ತೆ."

ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಗೊಬ್ಬರ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಜಾತ್ಯಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುರಿಮಂದ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು. ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಅಡ್ಡಾಡಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವುಗಳ ಮಲಮೂತ್ರ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕುರಿಗಳ ಧಣಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಇಲ್ಲವೇ ಮೇವು ಕೊಡಬೇಕು. ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ ಮೇವು ಕೊಟ್ಟು ಸಾವಿರ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ದಿನ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಖಾರಿಫ್ ಕೊಯ್ಲು ಆದ ಕೂಡಲೇ ಒಮ್ಮೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ.

ಕೃಷಿಹೊಂಡದ ಮೇಲೆಯೇ ಕೋಳಿಗೂಡು. ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಾಳುಕಡ್ಡಿ, ಅವರೆ, ಹುರುಳಿ, ರಾಗಿಯ ಜೊಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಇಲ್ಲೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕು. ಅವುಗಳ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಕೃಷಿಹೊಂಡಕ್ಕೆ. ಕೋಳಿ ಹೊರಬಿಟ್ಟದ್ದು ಮೀನಿಗೆ. ಕೃಷಿ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳು ನೀರು ಉಳಿಯುವ ಕಾರಣ ಮೀನುಸಾಕಣೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಈ ಉಪಕಸುಬು ೧,೪೦೦ ರೂಪಾಯಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕೃಷಿಹೊಂಡಕ್ಕೆ ಕೆಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀರಿನ ಮಣ್ಣು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಕೆಸೆಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ಹೂಳುಗುಂಡಿ (Silk trap). ತೊಟ್ಟಲು ಗಾತ್ರದ್ದು. ಇದನ್ನೂ ದಾಟಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೂಳು ಹೊಂಡ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇವಲ್ಲವನ್ನೂ ಜನವರಿ ಕೊನೆಗೆ ಎತ್ತಿ, ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗ. ಜಾನುವಾರು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನ ಎರಡು ಎಮ್ಮೆ ಸಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಸಿದ ಹುಲ್ಲು

ಕೃಷಿಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಕೋಳಿಗೂಡು; ಬೇಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಳ್ಳಿ ತರಕಾರಿ

ಮಳೆಗಾಲದ ಮುಖ್ಯ ಮೇವು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮರಮೇವು ಚೋಗಿ, ಬಾಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ಜತೆಗೆ ಅವರ ಕಡ್ಡಿ, ಹುರುಳಿ ಕಡ್ಡಿ, ರಾಗಿರು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಬಣವೆ ಮೂಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೇವಿನ ಬ್ಯಾಂಕು. "ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಂತೆ ಹುಲ್ಲನ್ನೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕೊಳ್ಳೋದೂ ಇಲ್ಲ, ಈ ಒಂದೆಕರೆಯ ಹೊರಗಿನ ನಮ್ಮ ಹೊಲಗಳಿಂದ 'ಆಮದು' ಕೂಡ ಮಾಡೋಲ್ಲ."

ಕೃಷಿಕ ತಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಂಡು ಉಳಿದದ್ದು ನನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾರಬೇಕು ಎಂದು ನೆಲವು ಎರಡು ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ಮನೆಗೆ, ಉಳಿದದ್ದು ಬಿಕ್ಕರಿಗೆ ಹಾಲು, ತರಕಾರಿ, ಶೇಂಗಾ, ತೊಗರಿ ಅಂತ "ಋಗತೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ೨೦-೩೦ ರೂಪಾಯಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯ. ಇದನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಬಳಸೋಬಹುದು."

ನಡೆವಾಡುವ ಬ್ಯಾಂಕು

ಇವೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ರೈತನಿಗೆ ಧುತ್ತೆಂದು ಹಣವೆ ಅಗತ್ಯ ಬಿಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ 'ನಡೆವಾಡುವ ಬ್ಯಾಂಕು' ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕುರಿ ಸಾಕಣೆ. ಮೂರು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ೬,೦೦೦ ರೂ. ತೆತ್ತು ತಂದ ಮೂರು ಕುರಿಗಳಿಗೆ ೧೭ ಕೈಲಂವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಮೂವರು ಅರು ಕುರಿಗಳು ಬೇರೆಯೇ. "ಒಂದೆಕರಿಗೆ ಕುರಿಸಂಪತ್ತೆ

ಹತ್ತು ಸಾಕು. ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಮೇವಿಗೆ ಕೊರತೆ. ಐದು ಮರಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಐದು ದೊಡ್ಡವನ್ನು ಮಾರಲು ಲೈಸೆನ್ಸ್. ಕಿಲೋಗೆ ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಬೆಳೆದ ಕುರಿಗೆ ೨,೦೦೦-೩,೦೦೦ ರೂ. ಬೆಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಐದಾರು ಮೂರು ಅಂದಾಜು ೧೫,೦೦೦ ರೂ. ಬೇಬಿಗಳಿಬಹುದು. ಅಂದಮೇಲೆ ಇವನ್ನು ಡಿ.ಡಿ. ಎಂದೇ ಕರೆೆಯಬಹುದೇನೋ, ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಅಂತ!"

"ಈ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಯಶಸ್ಸು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕೊರತೆಗಳೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಇನ್ನೂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅಲ್ಲ. ಮಾರಾಟಬೇಕಾದ್ದು ಇನ್ನೂ ಇದೆ." ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುದಾನ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದುದರಲ್ಲೇ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದು ಅಂತಹ ಅಡ್ಡಿ ಅಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದೆಕರೆಯ ಬಡವನಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಡಿಕಟ್ಟು ಸೌಕರ್ಯ ಎಲ್ಲಿಂದ? ಎಲ್ಲವೂ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ರಚನೆಗಳು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕುಟೀರ. ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ. ಅಡುಗೆಗೆ ಗೋ ಅನಿಲ, ಪುಟ್ಟದೊಂದು ಸ್ನಾನ ಬೊಕ್ಕಟ್ಟು, ಕೂರಲು ಜಗತಿ ಮೆಟ್ಟಿಲು, ಪೂಜಾಸ್ಥಳ, ಪುಸ್ತಕ ಸಂಗ್ರಹ, ಧಾನ್ಯ ಕೊಡೆಡಲು ವಾಡೆ-ಮಂಡಿ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶೌಚಾಲಯ. ಕ್ಷೇತ್ರಕುಟೀರದ ವೆಚ್ಚ ಕೇವಲ ಹನ್ನೆರಡುನೂರು ರೂ. 'ಆಗಬೇಕಾದ' ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ನಿಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಮಿತವೆಚ್ಚದ ಮಳೆಕೊಯ್ತು. ಇದು ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯರ ಮನದಲ್ಲೂ ಇದೆ.

ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ 'ಕೃಷಿತ್ಯಾಜ್ಯ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ಇಷ್ಟು ಅಮೂಲ್ಯ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುವ ವಸ್ತು ಅದ್ದೆಂಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಗುತ್ತೆ ಹೇಳಿ? ಬೇಳೆದ್ದರೆ ಕೃಷಿದ್ರವ್ಯ ಅನ್ನೋಣ.' ಬೆಂಗಳೂರು ಕೃಷಿ ವಿವಿಯ ಮಾಜಿ ಕುಲಪತಿ ಜಿ.ಕೆ. ವೀರೇಶ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, 'ಇಂಡಿಯನ್ ವೆಲ್ತ್ ಲೈನ್ ಇನ್ ಇಟ್ಸ್ ಫಿಲ್ಡ್' (ಭಾರತದ ಸಂಪತ್ತು ಇಲ್ಲಿನ ಕೊಳೆತನಲ್ಲಿ ಇದೆ) ಅಂತ.

ಒಂದೆಕರೆಯಲ್ಲಿ ೧೫ ಟನ್ ಕೃಷಿದ್ರವ್ಯ

ಬೆಳೆದದ್ದರಲ್ಲಿ ಈ ಜನದನ ತಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ತಿಂದು ಹೊರಹಾಕುವ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಪುನಃ ಮಣ್ಣು ಸೇರಲು ತಯಾರಾಗುವುದು ಇಲ್ಲಿ. ಒಂದು ಕಡೆ ಎರಿಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ನಾಚೆಪ್ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್. ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ೧೨-೧೫ ಟನ್ ಕಳೆತ ಗೊಬ್ಬರ ಮರಳಿ ಅದೇ ಒಂದೆಕೆಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

"ನನ್ನ ಈ ಮಾದರಿ, ಹಣಕಾಸಿನ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಡುವುದು ರೈತನ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ದುಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಆತ್ಮೀಯತೆ. ಅರ್ಥಿಕ ವರಮಾನ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅಳೆಯಬೇಡಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ. "ಇದು ಶ್ರೀಮಂತನಾಗುವ ಸೂತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಸಾಲಾರವಾಗದೆ, ಸಬ್ಸಿಡಿಗ ಅಸಹಜವೆ, ಇತರರದ್ದು ಕೈಚಾಚದೆ, ತಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದುಡಿದು, ಒಳ್ಳೆಯ, ನಿರ್ವಿಷ ಆಹಾರ ತಿಂದು, ನಮ್ಮ ದಿ-ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಾಕುವ ಯತ್ನ. ಮೂರನೇ ವರ್ಷದ ನಂತರ ಈ ತಾಳೆಗೆ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ಬರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ಸಿಗಬಹುದು. ನಂತರ ಉಪಕಸುಬುಗಳಿಂದ - ಕುರಿ, ಎಮ್ಮೆ, ಕರು ಮಾರಾಟದಿಂದ, ಮತ್ಸ್ಯ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಯಿಂದ ವರಮಾನ ಹೆಚ್ಚಬಹುದು."

ಇದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಲ್ಲುವ ತತ್ವ. ಆದರೆ ಬೆಳೆಗಳ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಗತ್ಯ, ಬೆಳೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಜ್ಞಾನಿ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. 'ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯ ಮಾದರಿ' (ನಾವು 'ರುಮಾ' ಎನ್ನೋಣ) ಎಂದು ಇವರ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಎರಡು ರೈತರನ್ನು ಆಯ್ದು ಸಬ್ಸಿಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಹೊರಟಿದೆ. ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆಯೂ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಕ್ರಮದ ಮಾದರಿ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದೆ.

ಆದರೆ ಮೇಲಿನ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹಲವರು ಮೂಲ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸತ್ವ-ತತ್ವ ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, 'ರುಮಾ'ದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಬಡವನಿಗೂ ಕೂಡ ಸದಕ್ಕೆ ಕನವಾಗಿರುವ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ, ಸುಸ್ಥಿರ ಜೀವನ. ಹೃದಯ ಗೆದ್ದು, ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಹಬ್ಬಿಸಬೇಕಾದ ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಬ್ಸಿಡಿ ಎಂಬ ಗುಟ್ಟಾದ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೀತೇ?

ಅನುಸಂಸಲು ಏನು ಅಡ್ಡಿ ?

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಧರ್ಮಪುರಿಯ ಕೆಲವು ರೈತರು ಈ ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯಿದೆ. 'ರುಮಾ' ಬಗೆಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ತೆಲುಗಿಗೆ ತರ್ಪುಮೆಯಾಗಿದೆ, ರಾಜಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಪರಿಮಳ ಹೊಡೆದಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಡಿಯೋ ಸೀಡಿ ತಯಾರಾಗಿದೆ. ಸವಿವರವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ, ನೋಡಿ 'ಭಲೇ' ಎಂದವರು ಸಾವಿರಾರು ಇದ್ದರೂ ರೈತಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ರುಮಾ' ಅನುಷ್ಠಾನ ಆಗಿರುವುದು ಏನೇನೂ ಸಾಲದು. ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇರಬಹುದಷ್ಟೇ. ಏಕೆ ಹೀಗೆ? ಬಹುಶಃ ಬಡ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಆಗಾಗ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಮುನ್ನಡೆಸುವ 'ಹಿರಿಯಣ್ಣ'ನಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಯತ್ನಗಳು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲೇ ಸುರುವಾಗಿವೆ.

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಬಾರ್ಡ್ 'ರುಮಾ' ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಏಳು ವರ್ಷ ಮರುಪಾವತಿಯ ಅವಧಿಯ ೨೫,೦೦೦ ರೂ.ಗಳ ಸಾಲ ಕೊಡುವ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡಿದೆ. ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುರುವಾಯನಕೆರೆಯ ನಾಗರಿಕ ಸೇವಾ ಟ್ರಸ್ಟ್ ದಲಿತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಅದು ದಲಿತ ಅಭ್ಯುದಯದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಶಾಕರಣಿ ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಸರಕಾರ ದಲಿತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಭೂಮಿ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕೆಲಸ ದೂರು ಇದೆ. ಇಂತಹ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ 'ರುಮಾ' ಅಳವಡಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ? ಅದನ್ನು ಮೆಲೆನಾಡಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಸಬಹುದು? ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಯೋಗಗಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಗುಡ್ಡ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಸೂಕ್ತ ಬೆಳೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಕೃಷಿಕರು, ಕೃಷಿಸ್ನೇಹಿಗಳು, ಚಿಂತಕರು ಒಮ್ಮೆ ಬಾವಿಕೆರೆಯ ಈ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಕು. ರೈತ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಗರದ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಸೆಮಿನಾರು ನಡೆಸುವವರೂ ಕೂಡಾ ಬರೇ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲ, ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ 'ರುಮಾವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು.

ಬುದ್ಧಿ ವಂತರನ್ನೇ ಕೃಷಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ

ರುದ್ರಾರಾಧ್ಯರ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. "ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನನ್ನು ಓದಲು ಕಳಿಸಿ, ದತ್ತನನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಇದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು. ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ

ಕಣ್ಣೆದುರು ಢಾಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ನಡೆಯುವ ಪರೋಕ್ಷ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ್ಣು. ಬೆಳೆಯ ಆಯ್ಕೆ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆದ್ಯಯನ, ಮಾರಾಟ, ಸುಸ್ಥಿರತೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಹೀಗೆ ಕೃಷಿಯ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಬೇಕು."

ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಸತ್ಯ ಈ ಮಾತು. ಆದರೆ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು, ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಜನೆ ಮಾಡುವವರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿದವರು, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೂ ಅಂತಾರ್ಥವು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕೃಷಿಕನದು ಮತ್ತೆ ಹಳೆಯದೇ ಗತಿ - ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ, ಆರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ!

(ಸಂದರ್ಶಿಸಬಯಸುವವರು ಮುಂದಾಗಿ ಸಮಯ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. ಜೂನ್ ತಿಂಗಳ ಅಂತ್ಯದಿಂದ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಮಧ್ಯದ ವರೆಗೆ ಸಕಾಲ. ಆಗ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.)

ಕುಟೀರದ ಬಳಿ ಸುತ್ತು ಹುತ್ತಿ ದ್ವಾರ ದುರದಾ ರಾಧ್ಯ ಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾರ್ಸ್ರಾನ್ಯಂತ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರು. "ಇಲ್ಲಿ ಆಗತ್ಯಕೆಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪಷ್ಟಾಯಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ಯಾಕೆ, ಯಾರಾದರೂ ಊಟಿಸಿ ಹೇಳಿ" ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತಪ್ಪು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸೋತಿತು.

ಇದು ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಹೆವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಾರ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಭಯಶ್ಯ ಒಬ್ಬನಿಂದ ಕಲಿತ ಪಾಠ! ಚಿಕ್ಕ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ದ್ದ ಈ ಜಾಣ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದ ಬಲಿತ ಪಷ್ಟಾಯಿ ಖರೀದಿಸಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಒಣಗಿಸಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮಾಡಿದ ತುಂಡುಗಳಿಗೆ (ಚಿಪ್ ಚಿಪ್) ಕೆಲೋಗೆ ೨೦ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಇದೆಯಂತೆ. ಆದಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಕಾಕಿ ಪುಚ್ಚ್ ಬ್ರೆಡ್, ರಸ್ಕ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

೧೪

ವೇದವೇದಲು ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವನ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿರಿಯ ಇತರರನ್ನೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮನಗೆ ಕರಿಸಿಕೊಂಡ ವೇದಲು ಸೈಕಲ್ ನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ 'ಉಪ್ಪು ಭಯಶ್ಯ'ನಿಗೆ ಮೊಪೆಡ್ ಬಂತು. ನಂತರ ಸ್ಕೂಟರ್. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಷ್ಟಾಯಿ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೇ ಈ ಗೃಹ ಉದ್ಯಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕ್ರಮೇಣ ತಾನೇ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಪಷ್ಟಾಯಿ ಬೆಳೆಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ.

"ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿ ಪಂತಿ ಇದ್ದರೆ ಬದುಕುವ ದಾರಿ ಎಷ್ಟು!"

ವಿಶಾಸ :

ಎಂ. ದುದಾರಾಧ್ಯ, ಹಿರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನಿ

ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಬಾವಿಕೆರೆ - ೫೭೭ ೦೪೪

ತೆರಿಕೆರೆ ತಾಲೂಕು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೨೬೧ - ೨೫೫ ೧೨೨), ಮೊಬೈಲ್ - ೯೪೪೮೦೪೫೨೨೮

೧೫

ಮಾಡಿ ಹೇಳೋದರ ಧೈರ್ಯವೇ ಬೇರೆ

"ಬರೋ ಮಹೇನಲ್ಲಾ ರೈತ ಅರ್ಧಕ್ಕರ್ಧ ಕಳುಹಿತ್ತಲ್ಲಾ. ಮುಜ್ಜು ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗಿ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗೌತ್ಯಾಗೋದೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಫಾರ್ಮಿನಲ್ಲೆ ಇದ್ದ ಮಳೆಯಲ್ಲಾ ಭೂಮಿ ನೇರುವ ಕಾರಣ, ಬೆಳೆಯಲ್ಲೇ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣಬಹುದು."

ಮಲ್ಲಿಗೆರ ಮರುಳಯ್ಯ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಟ್ಟಡವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. 'ನೆರಳಲ್ಲೇ ಮೂಗಿದ್ಲಿ ಇದೆ, ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ವಿಳಂಬವಾಗುವ ಕಾರಣ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ನನಗೆ ಜತೆಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿದೆ.' ಈ ಹಳ್ಳಿಕೊಂಪೆಗೆ ಬರಲು ಯಾವ ಕೃಷಿವಿಜ್ಞಾನಿಯೂ ಸಿದ್ಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ೨೫೦ ಎಕರೆ ಫಾರ್ಮಿನಲ್ಲಿ ಐದೆಕರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯ.

ನಾಲ್ಕೇ ವರ್ಷ ನಂತರ, ಈಗ, ಇಲ್ಲಿನ ಆದಾಯ ೨೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳೆಂದೆ! ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಧಿಕ ಆನುದಾನ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ನಡೆಯಬಲ್ಲದು. ಸೌಲಭ್ಯ? ವಿದ್ಯುತ್ ಇಲ್ಲ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಬಿಡಿ, ಟೈಪಿಸ್ಟ್ ಇಲ್ಲ - ಟೈಪ್‌ರೈಟರೇ ಇಲ್ಲ. ಖಾಯಂ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಇಲ್ಲ. ಇವರೇ ಆಳು, ಇವರೇ ಯಜಮಾನ.

ರುದ್ರಾಧ್ಯಾ ರು ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ಮೊಬೈಲಿಗೇ ಕರೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸದಾಕಾಲ ಹೊಲದಲ್ಲಿ. ಸ್ವಂತ ಹೊಲದಷ್ಟೇ ಶ್ರೀತಿ; ತನ್ನ ಯತೆ, ಸಮಯ ಮರೆಸುವ ದುಡಿಮೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಬಿಜಾಪುರದ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲೆಮೂಲೆಯಿಂದ

ರುದ್ರಾಧ್ಯಾ

ರೈತಪ್ರವಾಹ. 'ಒಂದು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದವರಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಕಳಿಸುವ ಮೊದಲು ಇನ್ನೊಂದು ತಂಡ.' ಕಳೆದೊಂದು ವರ್ಷದ ಸಂದರ್ಶಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೧,೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು. ಇದು ಈ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ 'ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ' ಪ್ರಚಾರದ ಫಲ. ಆದರೆ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾ ರಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. 'ಇನ್ನೂ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾಡೋದು ತುಂಬಾ ಇದೆ.'

'ತನ್ನ' ಫಾರ್ಮ್, ಸಂದರ್ಶಕ ರೈತರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಕುಟುಂಬದ ನೆನಪು ದಿನಕ್ಕೆ ಹದಿನೆಂಟು ಘಂಟೆ ದುಡಿತ. ನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷ. ನಂತರ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಹೊಲ ಮಾಡಬಯಸುವ ಅವರಿಗೆ ಪಾಪ, ತನ್ನದೇ ಆದ ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲ. ಪತ್ನಿ ಹೇಮಲತಾ. ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿಭಾ, ಪ್ರಶಾಂತ ಮತ್ತು ಪ್ರವೀಣ.

ಈ ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆದಾಗ ಕೆರೆಂಟಲ್ಲದ ಅವರ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲೂ, ಸುತ್ತಲೂ ಕತ್ತಲೆ. ಗ್ಯಾಸ್‌ಲೈಟಿನ ಬೆಳಕು. ಹಳಿ ತೆಪ್ಪಿದ ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಅಂಥಕಾರದ ನಡುವೆ ನನಗೆ ಸ್ವತಃ ರುದ್ರಾಧ್ಯಾ ರೇ ಒಂದು ಗ್ಯಾಸ್‌ಲೈಟಿನ ಕಂಡರು.

* ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಓಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದು ತೀರಾ ಅಪೂರ್ವ. ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಛಲ ನಿಮ್ಮ ಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೇಗೆ?

ಸಂದೇಹಪಡುವುದು ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವ. 'ಸೀಯಂಗ್ ಈಸ್ ಬಲೀವಿಂಗ್' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆಲ್ಲಾ. ಪುಸ್ತಕಗಳಾದ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಮಾಡಿ ಹೇಳುವಾಗ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಈ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಸ್ನಾನುಭವ. ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆದು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಿದೆ.

* ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಕಲಿತ ಪಾಠಗಳೇನು?

ಕೃಷಿವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ನಾನು ಕಲಿತದ್ದು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಸಿದರೆನೇ ಕೃಷಿ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ ಅಂತ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ "ಇಳುವರಿನೇ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಇವುಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಸಾವಯವ ಮಾಡಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಅಹಾರ ಪೂರೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ" ಅನ್ನೋ ಮಾತನ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ನಾನೂ ಇವೇ

ನಂಬಿಕೆಗಳ ನಡುವೆ ಬೆಳೆದುಬಂದವನು. ಆದರೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಅನಿಸಿತು, ಓಂದ ನಮ್ಮ ಜನ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದರು. ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಅಗ್ರಿಗೆ ಸೇರುವ ಮೊದಲು ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಹೇಗಿರುತ್ತೆ ಅಂತಲೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಓಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃಷಿ ಈಗ ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗ್ತಾ ಇಲ್ಲ? ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಒಂದೇ ಕಾರಣ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಣ್ಣು, ಪರಿಸರವನ್ನು ರಾಸಾಯನಿಕ ಸುರಿದೂ ನೈಜ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸದ ಮುಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಳುಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಈಗಲೂ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಯ್ದರೆ ಘಲಿತಾಂತ ಸಾಧ್ಯ. ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಂಬದ ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ನಂಬುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಹತ್ತು ಮಿಲಿಟೀರ್ ಹಾಕಿ ಎಂದರೆ ನಲವತ್ತು ಹಾಕ್ತೇವಿ. ಇದು ವೈಷರೀತ್ಯ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರದ ಅಭ್ಯಂತೆ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಏನೇನು ಒಳಸುರಿಗಳು ಬೇಕೋ ಅವನ್ನು ತಂತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲೇ ತಯಾರುಮಾಡಲು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಿಂದ ದೇಶದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಇದೆ. ನಮ್ಮ ದಿಯೂ ನೆಲೆಸೇತು.

*** ಕೆಳದ ಮೂರು ವರ್ಷ ಆಯತಪೂರ್ವ ಬರ. ಆಗಲಾ ಮುಳೇಯ್ಬು ನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರ ಬಯಲುಬೀಮೆಯ ಕೆಲವರು ಮಳೆ ಇದ್ದ ರಲ್ಲ ವೇ ಇಂಗಿಸುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಯೋಗ ಈ ಸಂಕಟಕಾಲದಲ್ಲೇ ಗೆದ್ದಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗ ವಿಸವಿಸುತ್ತದೆ ?**

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೊಲ ಎಷ್ಟು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು ಎಂದರೆ ನನಗೆ ಬರ ಅನ್ನಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೂ ಬರದಲ್ಲೂ ಅರ್ಧಕ್ಕರ್ಧ ಮಳೆನೂ ರೈತ ಕೆಳಕ್ಕಿಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಣೆ ಅಗಿ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗೊತ್ತಾಗೋದೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮಳೆಯೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣು ಸೇರಿದ ಕಾರಣ, ಬೆಳೆನಲ್ಲೇ ಆ ಪ್ರತ್ಯಾಸ ಕಾಣಬಹುದು. ೧೯೮೦ಂದ ೨೦ ದಿನ, ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಬೇರೇಡೆಯಲ್ಲಾ ನೀರು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋದಕಾರಣ ಮಣ್ಣು ಬೇಗ ಒಣಗಿ ಬೆಳೆ ಸೋಲುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಉಳಿಕೊಂಡ ಕಾರಣ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ನೀರು ಹಿಡಕೊಳ್ಳೋ ಶಕ್ತಿ ವರ್ಧನೆಯ ಕಡೆ ರೈತರ ಗಮನ ಹೋಗಬೇಕು. ಸಾವಯವ ಅಂತ ಸೇರಿಸಿದಷ್ಟು

ಇದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟು ರಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಅದರ ರಚನೆ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.

*** ಇಲ್ಲಿ ಸಾವಯವದಂಶ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನೀವು ಮಾಡಿದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಿ.**

ಕೃತಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾಗಿರುವುದರ ಸಮರ್ಪ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಮೀನುಗೂ ಸೇಗೇಗೊಬ್ಬರ ಸಿಕ್ಕೇತು ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಗಿಡಮರಗಳ ದ್ರವ್ಯರಾಶಿ (biomass) ಬಳಸಬಹುದು. ಗ್ರಿಸಿಡಿಯಾ, ಹೊಂಗ, ಹಾಲುಪಾಂಡಂಫವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳ ಬೆಳೆಯಿಂದಲೂ ಗೊಬ್ಬರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಬದುಗಳಲ್ಲಿ ಜಮೀನಿನ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರ ನೆಡಬಹುದು. ಭೂಮಿಗೆ ನೇರ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಕಳೆಯೋದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಗುಂಡಿ ವಿಧಾನಕ್ಕಿಂತ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಬೇಗಬೇಗ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ದ್ರವ್ಯರಾಶಿಯ ಪದರಗಳ ನಡುವೆ ಸೇಗೇ, ಗೋಮೂತ್ರ ಬಳಸಿದರೆ ಫಲ ಹೆಚ್ಚು.

*** ನಿಮ್ಮ ಒಂದೆಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ದೋಗ, ಬೆಳೆ ಎಫಲತ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಗಿದೆ ?**

ಕೆಟ್ಟ ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಧಾನ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಲೆ ಬೆಳೆ (trap crop) ತೆಂಗರಿ, ಹತ್ತಿಯಂತಹ ನಲವತ್ತೆದು ರೀತಿಯ ಕಾಯಿಗಳಿಗೆ ಭಾರೀ ಹಾನಿ ಮಾಡುವ ಕೀಟವೊಂದಿದೆ. ಕಾಯಿಕೊರಕ (ಹೆಲಿಯೋಥ್ರೀನ್). ಒಂದೊಂದು ಕೀಟಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ದಾರ್ಬಲ್ಯ ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಚೆಂಡು ಹೂ ಸಿಕ್ಕರೆ ಉಳಿದಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಕೀಟ ಹೂವಿನ ಮೇಲೆ ಎರಗುತ್ತದೆ. ಕಡ್ಡೆ ಕಾಯಿಗೆ (ಶೇಂಗಾ) ಸ್ಪ್ರಿಡೋಪೈರಾ ಲಿಟುರಾ ಎಂಬ ಎಲೆತಿನ್ನುವ ಹುಳ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಾಲು ಶೇಂಗಾದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಾಲು ಸೋಯಾ ನೆಟ್ಟರೆ ಈ ಹುಳ ಸೋಯಾದ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಾಲು ಸೋಯಾ ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಾಲು ಶೇಂಗಾ ಉಳಿಯಿತಲ್ಲಾ ?

ಕೆಲವು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ರೋಗ ನಿರೋಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುರುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನ ಕೆಲವು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ರೋಗಾಣು ಒಯ್ಯುವ ಹಾಕಿದರೂ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಂಶವಾಹಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಿಡಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬಹುದು. ಇದು ಹೈಬ್ರಿಡ್ ತಳಿ ಅಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ರಾಗಿಗೆ ಬೆಂಕಿರೋಗ ಹೆಚ್ಚು. ಡಿಪಿಯು ೨೮ ಎಂಬ ತಳಿಗೆ ಈ ಬಾಧೆ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೂ ಕೆಲವು ಸಲ ಒಂದೊಂದು ಬೆಳೆ ವಿಫಲವಾಗುವುದಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆಳೆ ಸೋತರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರಪಡಬಾರದು.

* ನಿಮ್ಮ ಈ 'ಒಂದೆಕೆರೆಯಲ್ಲೇ ಜೀವನ' ವಿಭಾಗ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ರೈತರಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದೆ? ಇದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಹಬ್ಬಿಸಬಹುದು?

ನಾನು ಇದರ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರ, ಗುಜರಾತ್, ಒರಿಸ್ಸಾ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯ ಪರಿಣಿತರು ನೋಡಿ ಖುಷಿಪಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ರೈತರ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯ ಯತ್ನ ಉತ್ತಮ. ಈ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಎಎಂಇ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ಐದು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಲು ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದೆ. ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಒಂದಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರು ಶುರುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

* 'ಕಣ್ಣಾರಿ ತೋರಿಸುವ' ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವರಕ್ಷಾ ಧೋರಣೆ ಶ್ಲಾಘ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಹವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಹೇಗಿತ್ತು?

ಈ ಥರ ಮಾದ್ರೇನೇ ಅಂತ ನಮ್ಮ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಂಡಿಸಿದಾಗ ಸಹವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು 'ಆದು ಅಸಾಧ್ಯ' ಎಂದರು. 'ಹುಚ್ಚ' ಅಂತ ಕರೆದು. ಕೆಲವು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದವರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರುತ್ಸಾಹಪಡಿಸಿದವರು ಕೆಲವರು ಈಗ ರೈತರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ನುಗ್ಗಿ ಬರುವುದು ನೋಡಿದಾಗ ಮನಸ್ಸಿದ್ದೋ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆಯೋ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದೋ ಇದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕರೆತಂದು 'ನೌಕರಿ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಬೇಸರಿಸಬೇಕಲ್ಲ, ಒಂದೆಕೆರೆಯಲ್ಲೇ ಬದುಕಬಹುದು' ಎಂದು ಹೇಗಿಲ್ಲಿದೆ.

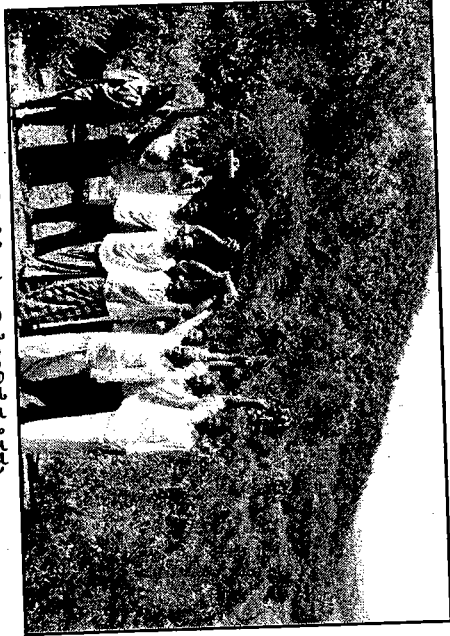
ಬರಕ್ಕೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದ ಜನಾರಣ್ಣ

ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಈ ಗುಡ್ಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಪೊಳುಪೊಳು. ಈಗ ಅರುನೂರೆಕರ ಕಾಡು. ಅದರಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಬೆಳೆದಿದ್ದು ನೆರೆಯೂ ರೈತರಿಗೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷ ಬೆಳೆ ಕೈಗೆ ಹತ್ತದಿದ್ದರೂ, ಈ ಮಂದಿಯ ಕಣಜಗಳು ತುಂಬಿದ್ದು ಕಾಡಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದ.

ಇಲ್ಲಿನ ಗುಡ್ಡ ಏರಿ ನೋಡಿ. ಬಯಲು ತುಂಬಾ ಅಡಿಕೆ ತೋಟ. ಕಣ್ಣೊಡುವಷ್ಟು ದೂರ. ದೂರ ದಿಗಂತದವರೆಗೆ ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಇದೇ ಕೃಷಿ ಅಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳಬೇಕೇ? ನಾಲಾ ನೀರು ಊರಿಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದಾದ ಬದಲಾವಣೆಯಿದು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎರಡು ಗ್ರಾಮಗಳ ಕತೆಯಿದು. ಆಗರದಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತಡಸ. ಎರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೩,೫೦೦. ತಡಸ ಆಗರದಹಳ್ಳಿಗಿಂತ ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕದು. ಆಗರದಹಳ್ಳಿ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ಸಾವಿನ ದವಡೆಯಿಂದ ಉಳಿದವರ ಊರು.

ಆ ದಿನಗಳು ಎಂ.ಆರ್. ಈಶ್ವರಪ್ಪನವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೊರಿದಾಗಿದೆ. "೧೯೪೦. ಪೈಲೋ ಕಾಯಿಲೆ ಇರಬೇಕು. ಸತ್ತವರನ್ನು ಹೂಳೋಕೆ ಗುಂಡಿ ತೆಗೆಯಲೂ ಜನ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗುಂಡಿ ತೆಗೆದರೆ ಸಂಜೆಯೊಳಗೆ ೨-೪ ಜನ ಹಾಕಿದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಚಾಪೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಶವ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಚಿಕ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾದಲು ಎಡೆಯಲ್ಲ 'ಚಾಪೆಸುಳಿ' (ಚಾಪೆಸುರುಳಿ) ಕಾಯಿಲೆ ಅಂತಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದು." ಆ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಳಿದುದು ಜನ ಹೊಸ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಾಳಿದರು. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿಯಿಂದ ಎದ್ದ ಫೀನಿಕ್ಸ್ ಹಕ್ಕಿಯ ಕತೆಯಂತೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಅಡಿಕೆ ಕೃಷಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೆಸರುವಾಸಿ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸೋಲು ಪರವೂರುಗಳಿಂದ

ತಾವೇ ಬೆಳೆಸಿದ ಕಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿಕರು

ರೈತರ ಭೇಟಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಡಿಕೆ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವರೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಧನೆ ನಡೆದಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಮಳ ಹತ್ತಿರದ ಊರುಗಳಿಗೂ ಹಬ್ಬಿಲ್ಲ. ಅಡಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ, ಜನಜೀವನದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಗೆಗಿನದು. ಕಾಡಿನದ್ದು.

ಇಲ್ಲಿನ ಗುಡ್ಡಗಳೇ ಹಸಿರುಹಸಿರು. ಆರು ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಕರೆ, ನೆಟ್ಟದ್ದು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ. ಉಳಿಸಿಕೊಂಡವರು ಊರವರು. ಜಂಟಿ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆ.

ಒಂದೂವರೆ ದಶಕದ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ಈ ಗುಡ್ಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೋಳುಬೋಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಡೆಂದರೆ ಬೆಂಜೆ ಇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ಇದು ಕಾಡಿನ ಎರಡನೇ ಆಗಮನ.

"ಆಯೋ ಸಾರ್, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಡೆಲ್ಲೆಂದೆ? ನಿಮ್ಮೂರ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರಗಳು ಬೆಳೆಯೋದಿಲ್ಲ. ಇರುವುದು ಜಾಲಿಯೆಂದೇ" ಅಂತ ಹೇಳುವ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಬಂಧುಗಳು ಹಲವರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ

ಚಹಾ, ಚೂಡಾ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕತ್ತಿ ನೋಡಿ. ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿನ ಪಕ್ಕಾಸು, ಹಲಗೆ, ಬಾಗಿಲು ಇತ್ಯಾದಿ ಮರಮುಟ್ಟುಗಳತ್ತ ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿ ಕೇಳಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ಅಂತ.

ಆಗ ಚರಿತ್ರೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕೆರೆದುದು ಕೊಳ್ಳಲು ಅರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. "ಹಿಂದೆ ಬಹುಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಡಿತ್ತು. ಕುಲಿಯಿತ್ತು. ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಜ್ಜ ಇದೇ ಊರಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಮರ ಇದು" ಅಂತ.

ಆಗರದಹಳ್ಳಿಯ ಕತೆಯೂ ಇಂತಹದೇ. "ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದಟ್ಟ ಕಾಡಿತ್ತು. ಕುಲಿಗಳು ಬಂದು ದನ ಕರುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿಯ್ತು ಪ್ರಕರಣಗಳಿದ್ದವು" ಊರ ಹಿರಿಯ ಎಂ. ಆರ್. ಈಶ್ವರಪ್ಪ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ, "ಬೀಟಿ ಸಾಗುವಾನಿ, ಹೊನ್ನೆ, ಮುತ್ತಿ, ಕುನಾಲು ಮೊದಲಾದ ಮರಗಳಿದ್ದವು. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಇತ್ತು."

ನಾಲಾ ಬಂತು, ಕಾಡು ಹೋಯಿತು

ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಾಲಾ ಬಂತು. ನಾಲಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪರರಾಜ್ಯದ ಕಾಮೀಕರೂ. ಅರಣ್ಯದ ಅವನತಿಗೆ ವೇಗ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಪೊಪ್ಪೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಡು ಕರಗಿತು. ನಾಲಾ ಭಾಗ್ಯ ಬಂದ ಋಷಿಯಲ್ಲಿ ವನ ಸಂಪತ್ತಿನ ಲೂಟಿಯಾದದ್ದು ಊರಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ಖರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಷ್ಟ ಊರಿನ ಕದ ಮಾತ್ರ ತಟ್ಟಿದ್ದು ಕಳೆದ ದಶಕದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ. ಜಂಟಿ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಗೆ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಶಸ್ತ ಜಾಗ ಹುಡುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಊರುಗಳು ಇಲಾಖೆಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಆಗಬಹುದು ಅನಿಸಿತು. ಯೋಜನೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಇಲಾಖೆ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟು ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಮನತ್ರ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಏಳು ನೂರು ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಕಾಡನ್ನು ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿ ಅವರು ಕೈತೊಳೆದರು. ಕಾಡು ನಾಶವೂ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಿತು.

ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಊರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅರಣ್ಯದ ಮಹತ್ವ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಕಾಡುನಾಶ ಸಂಕಟ ತಂದಿತು. ಪುನಃ ನೆಟ್ಟು ಕೊಡಿ, ನಾವು ಕಾಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಇಲಾಖೆಗೆ ಮನವಿ. ಊರಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳ ರಚನೆ.

ನೊಂದಲು ತಡಸದ ಬಸವೇಶ್ವರ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಗೆ ಜನ್ಮ. ಆಗರದ ಹಳ್ಳಿಯವರದಕ್ಕೆ ಅಂಜನೆಯ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇಗುಲ ಇದೆ. ಮೂರು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಸೇರುವ ಕೊಳ್ಳದಂತಹ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಣವೆನ್ನು ದೇವಾಲಯ. ಇದು ಹಿಂದೆ ದುರವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಊರ ಜನ ಒಂದಾಗಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ನಡೆಸಿದರು. ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರ ಸುತ್ತಲಿನ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಂದರ ಸ್ಥಳ. ದೇಗುಲಕ್ಕಾಗಿ ಆದ ಸಂಘಟನೆ ಕಾಡಿನ ಒಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.

ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಗಿಡ ನೆಟ್ಟಿತು. ಬಹುತೇಕ ಆಕೇಷಿಯಾ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀರಿಂಗಿನಲು ಸಮತಳ ಕಣಿವೆಗಳು. "ಆಗಲಾ ನಮಗೆ ಈ ಅಕೇಷಿಯಾದ ಏಕಜಾತಿ ಅರಣ್ಯ ಸುವಿವಿಲ್ಲ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ" ಊರ ಜನ ಈಗ ಷತ್ಪಾತ್ರಾಪದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ನನೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿರುತ್ತಿರುವ ಆಸಕ್ತಿ

ದಶಕದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅಳು, ಎರಪಾಕೆತ್ತರ ಮರಗಳು. ಊರವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಕುದುರಿದ ನಂತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾತಿಯ ಒಂದಷ್ಟು ಗಿಡಗಳ ನಾಟ ನಡೆದಿದೆ. ಹಲಸು, ನೆಲ್ಲಿ, ಬೇವು, ಹೊಂಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಒಣಗಿ ಉದುರಿದ ಕೆಟ್ಟಗೆಯ ಬಿಳಿಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಕಾವಲುಗಾರನ ನೇಮಕ. ಊರವರು ಕಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವರಾಜ್ ಹೇಳುವಂತೆ "ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಹೆದರಿಕೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಮಾನಸಿಕ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ."

ಕಣವೆನ್ನು ದೇಗುಲದ ಹತ್ತಿರದ ಊರವರಿಗೆ ಒಂದು ಔಷಧಿವನ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಳದ ವರ್ಷ ಬೇವು, ಹೊಂಗೆಗಳ ಬೀಜ ನೇರವಾಗಿ ಬಿತ್ತಿದ್ದು ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಬಯೋ ಡೀಪೆಲೋಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಗಮನಿಸಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ೧೦,೦೦೦ ಹೊಂಗೆ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಇದು ಹೊಂಗೆ ಗುಡ್ಡ ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾವ್ ದನಿಗೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಊರಿನವರ ಉತ್ಸಾಹ ಹೆಚ್ಚಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಸಂದರ್ಶಕರೂ ಕಾರಣರಾದರು. ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಒಂದು ತಂಡ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಂಧ್ರ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕೇರಳಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ನಮ್ಮ ಕಾಡು ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ನಮ್ಮ ರ ಕೆಲವರು ಬಯೋ ಡೀಪೆಲೋ ಬಗೆಗಿನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವು. ಈಗ ಬೇವು, ಜತೇಲೋದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ."

ಜಂಟಿ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಆಕೇಷಿಯಾ ಮರಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆ ಕಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅನುಭವಿಗಳೊಬ್ಬರ ಅಧ್ಯಯನದಂತೆ ಆಗ ಈ ಮರಗಳಿಂದ ೮೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ಬರಬಹುದಂತೆ. ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಇದರಲ್ಲಿ ಊರಿನವರ (ಸಮಿತಿಯ) ಪಾಲು ಒಟ್ಟು ವರಮಾನದ ೭೫ ಶೇಕಡ ಅಂದರೆ ೬೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ.

ಕಾಡಿನ ಅಭ್ಯ

ಊರ ಕಾಡು ರೈತರಿಗೆ ಹಲವು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದೆ. ಈಗ ಇರುವ ಅರಣ್ಯದ ಅರ್ಧಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಬೆಳೆದದ್ದು. ಸಹಜ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ. ಜನ ದನಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕಾಡು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಿಗ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಮದಾತ್ರವಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ವೈವಿಧ್ಯ ಜಾಸ್ತಿ.

ನಮಗೆ ಗುರುತಿಸಲು ಗೊತ್ತಿರುವುದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಜಾತಿ. ದಿಂಡುಗ, ಸಾಗುವಾನಿ, ತ್ರಿಗಂಧ, ಬೇವು ಹುಣಿಸೆ, ಸಿಗೇ ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಆದರೆ, ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುವವರು ೧೫೦ ಜಾತಿಯ ಗಿಡ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಇದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಇರಬಹುದು. ಎರಡೂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಾಲಾ ನೀರು ಸಿಗುವುದು ಅಡಿಕೆ ಕ್ಷೆಪಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಎತ್ತರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಒಣ ಭೂಮಿ ಇದೆ.

ಕಾಡಿನಿಂದ ಆಗಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರ ಎಂದರೆ ಬರನಿರೋಧಕತೆ. ಕೆಳದ ಮೂರು ವರ್ಷ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬರ. ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ತಾನೇ.

ಊರಿನ ಹಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ ಸಾಧಾರಣ ೧೫ ಕ್ಕಿಂತಾಲ್ ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬರೆದಿಂದಾಗಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ೫ - ೧೦ ಕೆಲೋ ಮೀಟರ್ ದೂರದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೃಷಿ ಸೋತಿದೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಫಸಲು ಬಂದಿದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷವಂತೂ ಎಕರೆಗೆ ೨೨ ಕ್ಕಿಂತಾಲ್ ಫಸೆದವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಮೂರು ಕೆಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದ ಗುಡುಮಿಗಟ್ಟು ಹಸುಮಂತಾಪುರ ಯಶೇಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಜೋಳದ ಬೆಳೆ ವಿಫಲವಾಗಿತ್ತಂತೆ.

ಎಂ. ಶೇಖರಪ್ಪ ಅವರ ಪುಕಾರ ಹತ್ತಿರದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಾರದಿದ್ದಾಗಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲಿನ ಊರುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಜಾಸ್ತಿ. ಕಾಡಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಾತಾವರಣ ತಂಪಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಊರವರ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುವ ಈ ಊರು ಮತ್ತು ನೆರಕೆರೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆಯ ಲೆಕ್ಕಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಊರವರ ಅನಿಸಿಕೆಯ ವ್ಯಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಏನೇ ಇರಲಿ. ಕಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ, ಅಂತರ್ಜಲ ಜಾಸ್ತಿ ಎಂಬುದಂತೂ ಸತ್ಯ.

ಅಕೇಷಿಯಾಕ್ಕೆ ನಕಾರ

ಈಗ ಊರ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಥನ ನಡೆದಿದೆ. ಅಕೇಷಿಯಾ ಕೆಡಿದಾಗ ಕಾಡು ಬಹುತೇಜೆ ಬೋಳಾಗಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಊರಿಗೆ ಅಧಾರವಾದ ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಏನು ಉಪಯೋಗ? ಈ ಅಕೇಷಿಯಾ ಮಳೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಸಮರ್ಥವಲ್ಲ. ಅಂತರ್‌ಬೆಳೆ ಸಹಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಆಸರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅವಗುಣಗಳಿದ್ದರೂ ಅಕೇಷಿಯಾ ಕಾಡೇ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನ ತಂದಿದ್ದರೆ ಊರ ತಳಿಯ ಬಹುಜಾತಿಯ ದಟ್ಟ ಕಾಡಾಗಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದಿತ್ತು!

ತಾವು ಉಳಿಸಿದ ಅರಣ್ಯದ ಲಾಭ ಊರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇಡೀ ಕಾಡನ್ನು ಕಟಾವ್ ಮಾಡುವುದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು; ಕನಿಷ್ಠ ೨೦೦೦೦ ನಂತರ ವಾದರೂ. ಇದು ಊರ ಜನರ ನಿಲುವು. ಬಹುಜಾತಿಯ ಗಿಡ ನೆಡುವತ್ತ ಒಲವು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಊರ ಸಮಿತಿಗಳು ಈ ಹಕ್ಕಿತ್ತಾಯ ಮುಂದಿಟ್ಟಿವೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಊರವರಿಗೆ ಅಕೇಷಿಯಾ ಬೇಡವಾದರೆ ನಾವದನ್ನು ಹೇರುವುದಿಲ್ಲ, ಮುಂದಿನ ಸಲದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯ ಗಿಡ ನೆಡಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆಂತೆ ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಭರವಸೆ ಸಾಲದು. ನಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಬೇಕು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂತರ್ಜಲದ ಅವನತಿಗೆ ಅಕೇಷಿಯಾ ಹುಟ್ಟು ಬಂದು ಕಾರಣ. ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ಊರಿನ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಜಾತಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಮಣ್ಣುರುವಲ್ಲಿ ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದು ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಕೇಷಿಯಾ ಹೇರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಯಾರ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ?

ಆಗರದ ಹಳ್ಳಿ, ತಡಸ ಗ್ರಾಮಾರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ನೀತಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಅವರು ಉಳಿಸಿದ ಕಾಡು. ಅವರ ಬದುಕಿನ ಆಸರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಶಕ್ತಿ ಊರ ಹಿತ ಮರೆತು ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಕೆಲ್ಲಾ ವಸ್ತು ಪುರೈಸುವ 'ಉಪಕರಣ' ಆಗಬೇಕೇಕೆ?

ಈ ಜನಾರಣ್ಯ ನೋಡಬಯಸುವವರು ಇವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು :

ಟಿ.ಎ. ರಂಗೋಷರಾವ್

ಬಸವೇಶ್ವರ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿ

ಅಂಚೆ : ಆಗರದ ಹಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲೂಕು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ದೂರವಾಣಿ : ೦೮೨೮೨-೨೪೭೮೫೯

ಜಿ.ಬಿ. ರಮೇಶ್

ಅಂಚೆ : ಆಗರದ ಹಳ್ಳಿ, ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲೂಕು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ದೂರವಾಣಿ : ೦೮೨೮೨-೨೪೭೮೦೭

ಕಪ್ಪುಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಭರವಸೆಯ ಬೀದಿ

ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಗಿಡಮರ, ಮೇಣಿನ ಹುಲ್ಲು ಬರಿದಲ್ಲೂ ಫಲಕೊಡುವ ಹಣ್ಣು, ಕೈಬಿಡ್ಡ ಇಂಧನದ ಬೆಳೆಗಳ ಖುಶ್ಚಿ; ನಾವರಾಯನ ಕೃಷಿ; ಕೃಷಿಹೊಂಡ; ಎರೆಗೊಬ್ಬರ - ತಯಾರಿ - ಹೀಗೆ ವರುಣ ಮುಸುಕುಗಲಾ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವ ದಾರಿಗಳ ಕಡೆಗೇ ಹಲಿದಿದ ಈ ಕೃಷಿ ಬಿಜ್ಜಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಗಮನ.

ತಾಯಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಾಹನ ಗಟ್ಟಿಯು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶಾಲ ಹೊಲ. "ಎಡೆಗಡೆ ನೋಡಿ ಸಾರ್. ಇನ್ನೂರು-ಮುನ್ನೂರು ಎಕ್ರೆ ಆಗಬಹುದು, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಬದುಗಳು ಇವೆಯೇ?" ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದಷ್ಟೂ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬದುಗಳ ಸುಳಿವು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. "ಆವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇಲಾಖೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು."

ನಾವು ಕುರ್ತುಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವ ಹುಲಕೊಟ್ಟ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ (ಕ್ಯೆ.ಪಿ.ಕೆ.) ತನ್ನ ಬಹುತೇಕ ಶಿಷ್ಯಾರಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಕಾ ಹೊಲ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲೇ. ನಮ್ಮ ಪಯಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ.

ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಗಿಡ - ಮರ

"ಬದು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಲದು, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಗಿಡಮರ, ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಸಿ ಭದ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕು," ಡಾ. ಎಲ್.ಜಿ. ಹಿರೇಗೌಡ್ರು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತಾರೆ, "ಇದರಿಂದ ಇಬ್ಬಗೆ ಉಪಯೋಗ. ರೈತನಿಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಉಪ ಆದಾಯ, ಆತನ ದನ-ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮೇವು, ಬದುಗಳೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅವಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಡೆದುಹೋಗುವ ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲ."

"ಇಲ್ಲಿ ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಳಿಸ್ಸೆ, ಸಿಮೆತಂಗಡಿ ಗಿಡಗಳಿವೆ. ಬೇವು, ಹೊಗೆ, ಹಲಸು ಅಥವಾ ರೈತರ ಕಸಯೋ, ಹೊಟ್ಟೆಯೋ ತುಂಬುವ ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದಾಗದ ಗಿಡ ಯಾವುದೂ ಆಗಬಹುದು. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ ಸೆಟ್ಟಿರ ಅವುಗಳ ಹಸಿರುಕೊಡೆ (cangry) ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದಾಗುವುದಿಲ್ಲ."

ಬದುಕಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ, ದನಕ್ಕೆ ಮೇವು

"ಬದುಕಿನ ಮೈಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಸ್ವಲ್ಪಲೋ (ಸ್ವಲ್ಪಲೋನಾರ್ಥಾ ಹಮಾಟ) ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ." ಆಗಲೇ ಸ್ವಲ್ಪಲೋ ಹುಲ್ಲಿನ ಕಟಾವು ಮುಗಿದಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕೈದು ಚಕ್ಕೆಡಿ ಆಗುವಷ್ಟು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಒಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದರು. ಇವನ್ನು ಇನ್ನು ಬಣವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂತೆ. "ಇದರಲ್ಲಿ ತೇಕಡ ೨೪ರಷ್ಟು ಸಸಾರಜನಕ (ಪ್ರೊಟೀನ್) ಇದೆ. ಇತರ ಮೇವುಗಳ ಜತೆ ಕಾಲುಭಾಗ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕ್ಯಾಟಲ್ ಫೀಡ್ ಬೇಕಿಲ್ಲ."

ಸ್ವಲ್ಪಲೋನ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಬೀಜಗಳ ಮೂಲಕ ಬೀಜ ಇಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯ. ಇದು ಬದುಕಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಮೊದಲ ಕಟಾವಿಗೆ ಬರಲು ಎರಡು ವರ್ಷ ಬೇಕು. ನಂತರ ಒಣಬೆಣಾಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಕತ್ತರಿಸಬಹುದು. ನಿರಾವರಿಯದ್ದರೆ ಎಳೆಯ ಸಲ. ಗದಗ ತಾಲೂಕಿನ ರೈತರಲ್ಲಿ ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪಲೋ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಯೋಗಿ ಹುಟ್ಟಿತೊಡಗಿದೆ. ಒಂದಷ್ಟು ಮಂದಿ ಬದುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ನೆರಳಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಯುವ ಹುಲ್ಲು ಸಿಕ್ಕರೆ ಒಣಬೊಮ್ಮಿಯ ಪಶುಪಾಲನೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ. ಸ್ವಲ್ಪಲೋ ಸಿಯಾಬ್ರಾನಾ ಎಂಬ ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ಹುಲ್ಲು ಈ ಗುಣ ಹೊಂದಿದೆಯಂತೆ. ಇದನ್ನೀಗ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ. "ಹೊಲದ ನಡುವೆ ನಾವೇನು ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಗಿಡಮರದ ಸಾಲು ಹಾಕಬೇಕು, ಈ ಗಿಡಗಳ ಆಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲು ಈ ಹುಲ್ಲು ಯೋಗ್ಯ. ಇದರಿಂದ ರೈತನಿಗೆ ಆ ಜಾಗದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗುತ್ತದೆ." ಇವೆರಡು ಹುಲ್ಲುಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಜಾತಿಗಳ ಹುಲ್ಲನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿ ಆಸಕ್ತ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

"ಒಂದು ವೇಳೆ ಸ್ವಲ್ಪಲೋ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಮೇವಿಗೆ ಆಗುವ ಯಾವ ಹುಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿ. ಬೆಳೆಸಿ ಹೂ ಬಿಡದಿರುವುದು. ಬಹಳಷ್ಟು ರೈತರು ಪ್ರತಿವರ್ಷ

ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಪುನಃಗಿಡ: ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪೋ ಹುಲ್ಲು

ಬದುಗಳನ್ನು ಸಾಫ್ತು ನುಡುತುತ್ರೆ ಹುಲ್ಲು ಆವರಿಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿ ಆನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಹುಲ್ಲಿನ ಬೀಜ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಬಂದು ಹೊಲದಲ್ಲೂ ಇವು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ; ಸಮಸ್ಯೆ ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ ಅಂತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು 'ಬೇರೆಯವರು ದನ, ಕುರಿ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಗಿಡ, ಹುಲ್ಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ದೂರುತ್ತಾರೆ."

ಹೌದು. ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಮೇವಾಗಿ ಹುಲ್ಲೋ, ಉಪ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಗಿಡಮರವನ್ನೋ ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಹೊಲ ಊರಿನಿಂದ ದೂರ ಇರುವ ಕಾರಣ ರಕ್ಷಣೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಹುಲ್ಲು ಕ್ರಮೇಣ ಹೊಲಕ್ಕೂ ಹಬ್ಬಿ ಬೆಳೆಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಆತಂಕ. ಎರಡನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಬೇಗಬೇಗ ಹೂ ಬೆಳೆಸಿದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿವರ್ಷ, ಬೆಳೆದ ಹಾಗೆಯೇ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮೊದಲ ಸಮಸ್ಯೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಟಿಲ. ಹೊಲಕ್ಕಿಡೀ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು, ಊರಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ ಇದನ್ನೂ ಎದುರಿಸಬಹುದು. ನೆಟ್ಟ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ, ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಕ್ಷಣೆ ಇದಕ್ಕಿರುವ ಉಪಾಯ.

ಹಿರೇಹಂದಿಗೋಳ ಊರಿನ ಕೈತರು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಿಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಮುಳ್ಳುಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ನೂರೆಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೂ ಈ ಚಿಂತನೆ, ಸಮಸ್ಯೆ ಇತ್ತು. ಘನಮಠ ನಾಗಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು 'ಕೃಷಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ'ಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. "ತಾನು ಒಡ್ಡಿ ಗಾಗಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದ ದ್ರವ್ಯದ ಉತ್ಪನ್ನಾರ್ಥವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ-ಸಣ್ಣ ಬದುಗಳಲ್ಲಿ, ಹೊಲದ ಸುತ್ತಲೂ, ಮೈಗಿರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವೊಳಕ್ಕೊಂದು ಬೇವಿನಬೀಜ ಹಾಕಬೇಕು. ಆದರೆ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ ಒಡ್ಡಿನ ತಳದಲ್ಲಿ ಒಳ ಮತ್ತು ಹೊರಬಾಬುವಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿರಿ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಜಾಲಿ ಅಥವಾ ಬೇವಿನಯ ಮುಳ್ಳು ಹಬ್ಬಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಹುಚ್ಚುಕೇವಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರಂತಲೂ ಬಹಳ ಬಂದೇಬಾಸ್ತು. ಆನಂತರ ದನ-ಕುರಿ ತಿನ್ನದ ಹಾಗೆ ವರ್ಷವೂ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳು ಹಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮೂರು ವರ್ಷ ಬೆಳೆಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಗಿಡಗಳು ಬಲಿತು ತೊಲೆಗಳಾಗುವುವು."

ಬದುಗಳಲ್ಲೂ ಕೃಷಿ ಏಕೆ?

ಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳು ಹೊಲಕ್ಕೆಳಿದ ಮೇಲೆ ಬದುಗಳ ಮರಣಗಂಟೆ ಮೊಳಗಿತು ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ, ಯಂತ್ರದ ಓಟಕ್ಕೆ ಬದುಗಳೂ ಅಡ್ಡಿಯಾದವು ಹಾಗಾಗಿ ಬದುಗಳು ಮತ್ತೆ ಸಮತಟ್ಟಾದವು. ಅಲ್ಲೂ ಬೆಳೆ ಎದ್ದಿತು.

ಅಂದಿನ 'ಆತ್ಮರೀಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಇನ್ನೂ 'ಸುಸ್ಥಿರ ಉತ್ಪಾದನೆಯತ್ತ ತಿರುಗಿದಂತಿಲ್ಲ. ಬದುಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳೆ ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ನಿಲುವು. "ಆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕೀಳುವಾಗ, ಬದುಕಿನ ಮೇಲಿನ ಒಂದಷ್ಟು ಮಣ್ಣು ಕೆತ್ತಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಮಳೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬದುಗಳ ಅಯುಷ್ಯ ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬದಲಿಗೆ ಗಿಡಮರ ನೆಟ್ಟು, ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ನೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೆ ಬದುಗಳು ದೃಢವಾಗುತ್ತವೆ. ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಲೂ, ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲೂ ಅಗತ್ಯ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಬರುವುವುಲ್ಲ." ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗೆ ಬದುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಬೆಳೆಗೆ ಲಾಭ, ಆದರೆ ಹೊಲದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಭಾಗ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕಿದೆ.

ಈ ರೀತಿ ಬತ್ತಿದರ ಬದುಕು ಉಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ?

ಜೀವಂತ ಬದುಕು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಗಡಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಫೈಬರ್ ಬದುಕು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಗಡಿ ಗುರುತಿಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡ ಬದುಕು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದ ದೂರದಲ್ಲಿ ದೂರ, ೭% ಅಡಗೊಂದು ಜೀವಂತ ಬದುಕು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇಡೀ ತಿಂಗಳ ಮಳೆ ಎರಡು ತಾಸಿನಷ್ಟೇ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತೋರಿಸುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಿಗ್ನಲ್ ಹುಲ್ಲು ಜೀವಂತ (ನಸು) ಬದುಕಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ. ಜೀವಿಯಲ್ಲಿ ದುಬಾರಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿಗೆ ಅಂಟಿದಂತೆ ಒತ್ತಿತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮೇವು ಕೂಡಾ. ನೆಚ್ಚು ಒಮ್ಮೆ ಇಕ್ಕೆಡೆಗೆ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆಂದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಬದುಕಿನಂತೆಯೇ ಚಿಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೂರದ ಹರಿವಿನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀಡುವಷ್ಟೇ ಅಚ್ಚಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಮಟ್ಟಿನ ಸಲಹೆ ಏನೆಂದರೆ, ೨೫೦ - ೩೦೦ ಅಡಿ ಅಂತರಕ್ಕೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಬದುಕು ರಚಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಅಂದಾಜು ಎತ್ತರ ಒಂಭತ್ತಡಿ ತಳದಲ್ಲಿನ ಅಗಲ ಎರಡೂವರೆ ಅಡಿ, ಮೇಲ್ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ. ಇಳಿಜಾರು, ಬರುವ ನೀರು, ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣ ಹೊಂದಿ ಈ ಅಳತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದೀತು ಎನ್ನಿ.

"ನಾವು ಬದುಕುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಫಲಾನುಭವಿ ರೈತರು 'ಇದು ನನ್ನದು' ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಿರ್ವಹಣೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆ ಬಾರಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ನಮಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ." ಗದುಗಿನ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿ ರಾಯನಗೌಡ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ.

ಆದರೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬದುಕು ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಎರಡು ಸ್ಪಷ್ಟ ಬೆಳೆಸುವ ಕಾರಣ ಅದು ಬೆಳೆಸಬಹುದು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು, ಗರಸು ತಂದು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಬರುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಕೆಲವು ರೈತರ ಅನಿಸಿಕೆ. ಮರಕ್ಕೆ ಸಿಂಪು ಎಂಬ

ರೈತರು ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಅಪಾರಧಾನ ಬೆಳೆಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಿಧವೇ ಆದ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣ ಇನ್ನೊಂದು ಉಪಾಯ. ಅದು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ ಆಗಿರಬಹುದು, ಜೈವಿಕ ಇಂಧನದ್ದೂ, ಇನ್ನಿತರ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಚಿಕ್ಕ, ಬಾರ್, ನೆಲ್ಲಿ, ಕವಕೆಹಣ್ಣು, ಸಿಂಪು, ಜತ್ತೋಪ, ಹೊಂಗ, ಓಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬೆಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯೋಗ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈ 'ಸೇರಿಸಿದ' ಗಿಡಗಳು ಹೊಲದ ಚಿಕ್ಕ ಭಾಗ ಶೇಕಡ ೧೫ - ೧೭ ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳಿಕ್ನಾ ಹುಲ್ಲಿನಂತಹದರ ಜೀವಂತ ಬದುಕು.

ಮಳೆ ಕೈಕೊಟ್ಟರೆ ಆದರೆ ಹೊಡೆತ ಮೊದಲು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಅಪಾರಧಾನಗಳ ಬೆಳೆ. ಒಮ್ಮೆ ಘನಲು ಕೊಡತೊಡಗಿತೆಂದರೆ ಮರ ಬೆಳೆಗಳು ಮಳೆ ಸೋತರೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಕನಿಷ್ಠ ಭರವಸೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೆದುರು ನಿಂತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ

ಆಹಾರಧಾನ್ಯದ ಜಾಗ ಕಡಿತ. ಬರೇ ಬೀಳು ಭೂಮಿಯಾದರೆ ಹೊಲಪೂರ್ತಿ ಜತೆಲ್ಲಾ, ಹೊಂಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಐಡಿಯಾವೇ.

ಚಿಕ್ಕ, ಪೇರಲ, ಮಾವು

ಗದಗ ತಾಲೂಕಿನ ಮೂರು ರೈತರ ಹತ್ತೆಕರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಈ ೨೬ ಚಿಕ್ಕ, ಪೇರಲಗಳ ಮಿಶ್ರಕೃಷಿಯ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯಿದೆ. ಪೇರಲ ಮೂರನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಫಸಲು. ೧೫-೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆದಾಯ. ಚಿಕ್ಕ, ಪೇರಲ ಎರಮಣ್ಣಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳು. ಪೇರಲ ಎರಡೂ ತರಹದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ತೋಟದ ಹನಿ ನಿಲುವು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ರೈತರು ಪೇರಲ, ಚಿಕ್ಕ, ಮಿಶ್ರಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ ೩೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿವರೆಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಣಬೇಲಾಯದಲ್ಲಿ ೧೫ರಿಂದ ೨೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಗಬಹುದು.

ಮಾವಿನ ಕೃಷಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಧ್ಯತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಸಾರಿ ಮಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಯೋಗ್ಯ ನಿಲುವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ ೫೦,೦೦೦ ರೂ.ವರೆಗೂ ಆದಾಯ ಸಾಧ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ೧೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ. ಗಿಡ ನೆಟ್ಟು ಎರಡು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಬೇಟೆಗಿಯಲ್ಲಿ (ಮಾರ್ಚ್-ಮೇ) ತಿಂಗಳಿಗೆ ೨-೪ ಬಾರಿ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಶಲ ೨೦-೨೫ ಲೀಟರ್. ಹೀಗೆ ರಕ್ಷಕ ನಿಲುವು ಕೊಟ್ಟು ಗಿಡ ಬದುಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಂತರ ಮಳೆ ನಂಬಿಯೇ ಬೆಳೆ ಸಾಧ್ಯ.

ಮಾವು ಕೃಷಿ ಈಗ ಗದಗ ತಾಲೂಕಿನ ೨೮೦ ಎಕರೆ ರೈತರ ಹೊಲಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. "ಈ ರೈತರಿಗೆ ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಸಿಗಿಡ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನೆರೆಯ ಮುಂಡರಗಿ ಮತ್ತು ಶಿರಹಟ್ಟಿ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲೂ ಈಗ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕಾ ತೋಟಗಳು ಏಳುತ್ತಿವೆ." ಮಾವು-ಚಿಕ್ಕ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆ ಕೊಡಲು ಏಳಿಂಟು ವರ್ಷ ಕಾಯಬೇಕು.

ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ

ಜತೆಲ್ಲಾಚೆಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹೆಸರು ಮರ ಔಷಧಿ ಅಂತ ಸರಿಯಾದ ಬೆಳೆ ಮೂರನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ. "ಗಿಡ ಒಂದರ ಸರಾಸರಿ ಎರಡು ಕೆಲೋ ಬೀಜ

ಬೆಳೆಯಬಹುದು." ಎಕೆಯಲ್ಲಿ ೧,೦೦೦ ಗಿಡಗಳು. ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ೨,೦೦೦ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟು ಐದನೇ ವರ್ಷ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಗಿಡ ಕೇಳುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ. ಬೀಜಕ್ಕೆ ಈಗ ಕೆಲೋಗೆ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಆರು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಗಿಡ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ಬೀಜದ ಬೆಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚೇ ಇದೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆದರೂ, ಇಂದಿನ ಬೆಳೆ ಆದಕಾರಣ ಬೆಲೆ ತಗ್ಗದು, ಏರಬಹುದು ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. 'ಕ್ಯಾಲೋಲ್ಟರ್ ಲೆಕ್ಸ್' ಬದಿಗಿಟ್ಟರೂ ಮಳೆಬಲಿರಿದಂತೆ, ಒಂದೆಕರೆಗೆ ಪಾಳುಭೂಮಿ ವಿಶೇಷ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೊಂಗೆ ಬೆಳೆ ಫಲ ಕೊಡಲು ಐದಾರು ವರ್ಷ ಬೇಕು. ಇದರ ಅರ್ಥಿಕ ಅಂದಾಜಿಸಬೇಕಷ್ಟೇ.

ರವಿವಾರದ ರೈತರು, ಅಂದರೆ, ವಾರ - ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬರುವವರಿಗೆ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಸಲಹೆ : ೭೫ ಅಡಿಗೊಂದು ಬೇವು ಅಥವಾ ಹೊಂಗೆಯ ನಾಲ ನೆಟ್ಟು, ಇಕ್ಕೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಬದು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಗೆರೆಹಾಜರಿಯ ರೈತರು ಹೊಲಪೂರ್ತಿ ಬೇವು ಅಥವಾ ಜತೆಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಸುವುದು ಉತ್ತಮ.

ಕಪ್ಪು (ಎಲೆ) ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಗ. ಆಳ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು. ಮೂರಡಿ ಅಥವಾ ಇನ್ನೂ ಆಳದ್ದು. ಮಧ್ಯಮ ಆಳದ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣೆಂದರೆ ಎರಡಡಿವರೆಗೆ. ಕಡಿಮೆ ಆಳದ ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು ಅಂದಾಜು ಒಂದಡಿ. ಇದು ಅವನತಿ ಹೊಂದಿದ ಮಣ್ಣು. ಗುರುಬ್ ಹೊಲ ಅಂತಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಗಿರೀಬೀ ಹೊಲ ಅಂತ ಅರ್ಥ.

ಬಿರುಸು ಕಳಕೊಂಡ ಮಣ್ಣು

ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಿರೇಗಾತ್ರ ನೆನಪು ಏಳು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತದೆ. ರಸಕೃಷಿಯಿಂದ ಸಾವಯವದತ್ತ ತಿರುಗಿದ ಘಟ್ಟ ಅದು. "ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಈ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಪ್ಪಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಓಡಾಡಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟು ಬಿರುಸು ಮಣ್ಣು. ಈಗಿನಷ್ಟು ಕಪ್ಪು ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಒಂಥರಾ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದು ಅತಿಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಅವಣಗಳು ಮೇಲೆ ಬಂದ ಪರಿಣಾಮ. ಜತೆಗೆ ರಸಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಜಡವಸ್ತುಗಳ (Inert materials) ಉಳಿಕೆ. ಈಗ ನೋಡಿ ಮಣ್ಣು ಎಷ್ಟು ಮೆತ್ತಗಾಗಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಕಣಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು

ಅಂಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಧಾರಾಳ ಗಾಳಿ ಎಡೆ ಕಾಣಿಸಿರುತ್ತದೆ."

"ನಮ್ಮದು ಈಗ ಪೂರ್ತಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ. ಸತತ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಿಗಳು ನಾಶವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಮಣ್ಣಿಗೆ ನಾವು ಜೀವಾಣುಗೊಬ್ಬರ ಕೊಡಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಎಕರೆಗೆ ತಲಾ ನಾಲ್ಕು ಕೆಲೋ ಅಜಪೋಫಾಸ್ಫೇಟ್ ಮತ್ತು ರೂಪಕ ಕರಗಿಸುವ ಜೀವಾಣು ಗೊಬ್ಬರ (PSB-Phosphate Solubilising Bacteria) ಶೇಂಗಾ, ಕಡ್ಡೆಯಂತಹ ದ್ವಿದಳ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಎಕರೆಗೆ ಎರಡು ಕೆಲೋ ರೈಜೋಫಿಯಂ.

ಮತ್ತೆ ಬಂದ ಬಸವಣ್ಣಿ

ಬಹುಶಃ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ, 'ಹುಲ್ಲನ್ನು ಬಣವೆ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ' ಎಂದಾಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನಂತರ ಅದು ಮರೆತುಹೋಗಿರಬಹುದು. "ಈ ಸರಕಾರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಸಂಗ್ರಹ ಏಕೆ? ಜಾನುವಾರುಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳುಮೆಗೆ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ತಾನೇ?"

ನೀವು ಒಂದು ಜಾಣ್ಣುಡಿ ಕೇಳಿರಲೇಬೇಕು. 'ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಸೆಗಣೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಹೊಗೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ' ಅಂತ ಈ ಸತ್ಯ ಈ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗಿ ವರ್ಷ ನಾಲ್ಕು ಕಳೆದಿದೆ. ಅಂತರಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಳೆದ ಸತ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷ. ಅದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಗುಣ. ಇಲ್ಲಿನ ೬೦ ಎಕರೆ ಹೊಲವನ್ನು ಈಗ ಉಳುವುದು ಎರಡು ಜತೆ ಎತ್ತುಗಳು.

ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಏಕೆ? "ನಾಲ್ಕು ಕಾರಣಗಳಿಗೆ," ನಮನಗುತ್ತಾ ಹಿರೇಗೌಡ್ರ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ, "ವೊಲನೆಯದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹೊಲದ ಮಣ್ಣು ತುಂಬಾ ಒತ್ತಿದಂತೆ (compact) ಆಗಿ ತೊಂದರೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನೊಂದು ವೆಚ್ಚ ಎರಡನೇ ಕಾರಣ. ಎತ್ತುಗಳಿದ್ದರೆ ಹಟ್ಟಿಗೊಬ್ಬರ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಮೇವನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸೆಗಣೆ ಪಡೆದು ಸಂಪನ್ನೂ ಲದ ಜಾಣ ಮರುಬಳಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ."

೩೬

ಬಗತ್ತು ದುಂಡಗಿದೆ. ಫ್ಯಾಶನ್ ರಂಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿಯಂದಿರ ಧರಿಸುಗಳು, ಅಭರಣಗಳು ಮತ್ತೆ ಹೊಸತರಂತೆ ಬಂದು ಕ್ಲಿಕ್ ಆಗುತ್ತಿವೆ. ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ರಂಗವೂ ಇದರಿಂದ ಬೇರೆಯಲ್ಲ.

ಜೈ ಬಸವಣ್ಣಿ!

ವಿಶಾಸ :

ಕೆ.ಎಚ್. ಪಾಟೀಲ್ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ

ಹುಲಕೋಟೆ - ೫೮೨ ೨೦೫ ಗದಗ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆ
ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೩೭೨) ೨೮೯೦೬೯, ೨೮೯೬೦೬

೩೭

ಬರ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ಬಹು

"ಸುತರ ಬರ ನಮಗೆ ಹೊಸತಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಮುಖ್ಯ-ನಿಲಯ ಉಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ರೈತರ ಬದುಕಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬಲು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಿಂದೇ ಸಾಲದು. ಅತ್ಯಣ್ಣಾಸ ತುಂಬುವ ಹೆಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಸಹ್ಯ ಬಡ್ಡಿಯ ಸಾಲದ ವಿಹಾರದೂ ಬೇಕು."

ಗದಗದ ಬಳಿಯೇ ಇದ್ದ ಹುಲಕೋಟೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕೆ.ಎಚ್. ಪಾಟೀಲಾ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಜನಪದ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ. ಕೇಂದ್ರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೌಡ ಗಿರಿಯಪ್ಪಗೌಡ ಹಿರೇಗೌಡ ಅವರ ಸಂದರ್ಶನದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಕೆಳಗಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರ ಬದುಕು ಸಹ್ಯವಾಗಿಸಲು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಮಣ್ಣನ್ನು 'ಆಳುವ' ಯತ್ನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಎರೆಯಣ್ಣು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ಅದನ್ನು ಆಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಚೆನ್ನಾದ ಮಳೆ ಬಂತಂದ್ರೆ ಎರೆಯಣ್ಣಿಗೆ ಬಹಳ ದಿನ ನೀರು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ಮಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಏನೂ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ನಿಸರ್ಗದ ಅವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚು."

ಮನಾರಿ ಮುಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಳೆ ಯಾದರೂ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ಗಿಡ ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತದೆ. ನೀರಾವರಿ ಇದ್ದರೆ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಎರೆಯಣ್ಣು ಒಣಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಸಿದ್ದು.

ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಹಿರೇಗೌಡ

೩೮

ಎರೆಯಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೇ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳೆಗೆ ಜೀವಂತ ಬದುಗಳು, ಬದು ಹಾಕಿದಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಬಾರದಂತೆ ಗಿಡ, ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಎರಡು ಬದುಗಳ ನಡುವಣ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮಪಾತಳಿ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಯತ್ನ ನೂರರಲ್ಲೊಬ್ಬ ರೈತನೂ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಸಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎರೆಯಣ್ಣನ್ನೂ ಆಳಲು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಛರ ಬರ ಹೊಸದಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಹಿಂದಿನ ೧೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಮಳೆಯ ದಾಖಲೆ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ೬೦ರಿಂದ ೭೦ ವರ್ಷಕಾಲ ಬರ ಬಂದಿತ್ತು. ೧೦-೧೫ ವರ್ಷ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ. ೨೦-೨೫ ವರ್ಷ ಸೂರ್ಯನಾದ ಮಳೆ. ೨೦೦೦ರಿಂದ ೨೦೦೩ರ ವರೆಗೆ ಏನು ಬರ ಬಂದಿತ್ತು, ಇಂತಹ ಸತತ ಬರ ಹಿಂದೆಯೂ ಬಂದಿತ್ತು. ೧೯೬೯ರಿಂದ ೭೨ರ ವರೆಗೆ ೮೫-೮೬ ರಲ್ಲಿ ಬರ ತೀವ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಬರ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ ೪೦ರಷ್ಟು ಮುಂಗಾರಿ, ಹಿಂಗಾರಿ ಎರಡೂ ಬೆಳೆ ಆಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ೧೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೪-೫ ವರ್ಷ ಇದೇ ದುಸ್ಥಿತಿ.

ಈಗಿನ ಬರ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವೇ? ಮನುಷ್ಯರ ಪಾತ್ರವೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ?

"ಮಾನವನ ಋಣಾತ್ಮಕ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಇದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಸತತ ಹರೀತಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗಳೆಂದು ಹರಿತಾ ಇಲ್ಲ. ಈಚೆಲಹಳ್ಳಿ ಹೆನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಹರೀತಿತ್ತು. ಸನಳಹಳ್ಳಿ, ಶಿರುಗುಪ್ಪದ ಬಳಿ ಇರುವ ಬೆಣ್ಣೆಹಳ್ಳಿ - ಎಲ್ಲವೂ ಈಗ ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹರಿದು ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಾ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ದುರಂತ. ಪ್ರತಿ ಹೊಲದಿಂದ ಮಣ್ಣು ಹರಿದು ಹಳ್ಳಿ ಸೇರುತ್ತದೆ, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿಂಗಿಸಲು ನಾವು ಯಾವುದೇ ಯತ್ನ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಪ್ರತಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅರಣ್ಯ ಇತ್ತು. ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೆ ಜಾಲಿ, ಬೇವು, ಹುಲ್ಲು ಗಾವಲುಗಳಿದ್ದವು. ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತಾರವಾದಾಗ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಡಿದು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದ್ದಂತಹ ಬದುಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಸಸ್ಯರಕ್ಷಣೆ ಹೋಯಿತು. ಮಣ್ಣು-ನೀರು ಉಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದೇವೆ."

೩೯

ಬರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆ

ಡಾ. ಹಿರೇಗೌಡ್ರು ಒತ್ತಿಹೇಳುವ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದು. "ಮೂಲ ಮತ್ತು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಬರ ಇತ್ತು. ಈಗಲೂ ಇದೆ. ನಾವು ಏನಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಮುಂದೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಬರ ಪರಿಹಾರ (drought mitigation) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೇವಲ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ. ನಮಗಿಂದು ಶಾಶ್ವತ ಯತ್ನ-ಬರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು (drought proofing) ಬೇಕಿದೆ. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್, ಯಾವುದೇ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಇಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಮ್ಮ ಒಣಬೇಸಾಯ ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಎಷ್ಟು ಗೊತ್ತೇ? ಎಕ್ರೆಗೆ ೭೦ ರೂ. ಯೋಜನಾ ನಿಗಮ ಒಟ್ಟಿಸಿದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶವಿದು. ಬರನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ನಾವಿದನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ರೂ. ೧,೦೦೦ ರೂ.ಗೆ ಏರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೆಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಆಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾದ ಬೆಳೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳೆಕು

ಆಫ್ರಿಕನ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಹುಲ್ಲು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ನೋಡಿ.

೪೦

ಚಿಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಬರ ಬಂದಾಗಲೂ ಒಂದಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಳೆ ಪಡೆಯಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕೃಷಿ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ."

ದೇಶದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ರಂಗವಾದ ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ ಆಣಾಯಸಂಭವ ಕೃಷಿಯ ಕಡೆ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಗಮನ ಹರಿಯದಿರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸವಲ್ಲವೇ?

"ಇದು ಬಹಳ ಕಠಿಣ ಕೆಲಸ. ಒಬ್ಬರೇ ಮಾಡುವ ಸಂಶೋಧನೆ ಅಲ್ಲ. ಹಲವು ವಿಭಾಗಗಳು ಸೇರಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಠಿಣ ಸಂಶೋಧನೆ. ರೈತರ ಜತೆ ಹುಳಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಭಾಗದ ರೈತರ ತಳಮಟ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಏನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಬೇಕಿದೆ."

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಿದೆ?

"ನಾವು ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಒತ್ತು ಬರನಿರೀಕ್ಷಾ ಕತೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿರುವುದರೂ ಈಗ ಒಂದು ದಿಶೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಾವು ಸರಿಯಾದ ಹಳಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದೇವೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಬರ ಸಂಭವನೀಯತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಮೊತ್ತವೊಂದಲು ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು ನೆಲಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಎರಡನೆಯದು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಕೆಲಸ. ಒಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವವರು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ, ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿಕೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ೨೦೦ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ ಸ್ಪರ್ಶಾಯ ಗುಂಪು ಮಾಡ್ಲೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅರಿವನ್ನು ಅವರು ಸುತ್ತಲಿನವರಿಗೆ ಹಬ್ಬಿಸಬೇಕು. ಇದು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ. ಬರನಿರೀಕ್ಷಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಮರ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ, ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ, ಕೃಷಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ರೈತರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

೪೧

ಆದರೆ ಈ ಎರಡೇ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೋಧನೆಯು ರೈತಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕೂಲಿಗಾರರಿಗೆ ಹೋಸಾಸಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಖಾಸಗಿ ಲೇವಾದೇವಿಗಾರರ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಡುವವರು ಓಣಿ ಓಣಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದು ರಹಸ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ. ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೪೮ರಿಂದ ೧೦೦ ರೂ.ವರೆಗೂ ಬಡ್ಡಿ ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರು ಕೇವಲ ಶೇಕಡ ೧೦-೧೫ರಷ್ಟು. ಶೇಕಡ ೩೦ರಿಂದ ೩೫ರಷ್ಟು ಸ್ಥಿತಿವಂತ ರೈತರು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಶೇಕಡ ೪೦-೫೦ರಷ್ಟು ಜನ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಡುವವರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲು ನಾವು ಈ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಈ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ."

ರೈತನಿಂದ ಪಾಠ

ಮುನ್ನೆನಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಅಂಶದ ಸರಿಯಾದ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವ ಹಿರೇಗೌಪ್ತರಿಗೆ ಆದದ್ದು ಮೂರು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆಯಂತೆ. ಒಬ್ಬ ರೈತನಿಂದ. ಅದು ಹೇಗೆ?

"೨೦೦೧ ಜುಲೈಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಶಿರಹಟ್ಟಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಬ್ಬಾಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಸಾವಿರಾರು ಎಕರೆ ತಿರುಗಾಡಿದ್ದು. ಆ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೈತರ ಹೊಲಗಳೂ ಬಾಡಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಒಂದೆಡೆ ನಾಲೈಕೈ ಶೇಲಗಾ ಮಾತ್ರ ಹಸಿರಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಹೊಲದ ರೈತರು ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ನೆರೆಯವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆವು ಅವರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕೃಷಿಕರು ತನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಬಳಸಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿಗೊಬ್ಬರ, ಅಡಿನ ಹಿಕ್ಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಾಕಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೊಲ ಇದೆಯೋ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅದು ಹಿಣಿಯೇ ಹಸಿರಾಗಿಯೇ ಇತ್ತಂತೆ. ಮತ್ತೆ ಯಾಕೆ ನೀವುಗಳು ಹಿಣಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. 'ಇಲ್ಲ, ನಮಗದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ದನದ ಸಗಣೆ ತರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿಲ್ಲ' ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದರು. ಹೊಲಕ್ಕೆ

ಸಾವಯವದ ಅಂಶ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಭೂಮಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ತೇವಾಂಶ ರಕ್ಷಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಆಗ ನನಗೆ ಮನದಚ್ಚಾಯಿತು. ನಾವು ಅಗಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಇದೂ ಒಂದು ಪ್ರೇರಣೆ ಆಯ್ತು."

ತಂತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಬರ ನಿರೀಕ್ಷಾಕವಾಗಿ ಸಲು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ರೈತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಸಲಹೆಗಳೇನು?

"ನಾವು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತೆಕರೆ ಮಾವಿನ ಗಿಡವಿತ್ತು. ಕಳೆದ ವಿಳಂಬ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಿಂದ ಅದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೫೦ ಎಕರೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ಅತಿಥಿಗೃಹದ ಎದುರು ಎರಡೆಕರೆ ಮಾವು ಇದೆ. ೮೮ ಮರು. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಲಗಾ ಹೊಲ. ಮಾವಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎಕರೆಗೆ ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಶೇಲಗಾದಲ್ಲಿ ೫೦೦ ರೂ. ಲುಕ್ಕಾನಾಗುತ್ತದೆ. ಮಸಾರಿ ಮುನ್ನೆನಲ್ಲಿ ರೈತರಲ್ಲಿ ಈಗ ಮಾವಿನ ಕಡೆ ಒಲವು ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಒಂದೆಕೆರೆಗೆ ೧೫೦೦ ರೂ. ಬರುವ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕು, ಪೇಲಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ೩೫,೦೦೦ ರೂ.ವರೆಗೂ ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಎಲ್ಲ ರೈತರಲ್ಲೂ ಮಸಾರಿ ಮುನ್ನೆನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೀರಾವರಿ ಸಿಗಲೇದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ರೈತರೆದುರು ಆಯ್ಕೆಗಳ ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಇರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬರೇ ಮಾವು, ಚಿಕ್ಕು, ಪೇಲಲ ಎಂದರೆ ಆಗಲೇದಿಲ್ಲ. ತಂತಮ್ಮ ಭೂಮಿ, ನೀರು ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವರು ಯತ್ನಿಸಲಿ. ಸೀಮಾರೂಢಿ, ಜತೆರೋ, ಬಾರ್, ಹೊಂಗ, ಕವಳಿಹಣ್ಣು, ಫಾಲ್ಸಾ, ಸೀತಾಫಲ ಹಿಣಿ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಗಿಡಗಳ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಹೇಗೆ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದಿದ್ದರೂ, ಒಂದೆಕರೆ ಜಾಗದಿಂದ ರೈತನಿಗೆ ೧,೦೦೦ ರೂ.ದಿಂದ ೧,೫೦೦ ರೂ. ಆದರೂ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಹೊಂಗ, ನೆಲ್ಲಿ, ಬೇವು ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಳೆಗಳು ಈಗ ೭೭ ರೈತರ ೨೦೦ ಎಕರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬರ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಿಡಗಳು ಸತ್ತುಹೋಗಿವೆ.

ಇವೆಲ್ಲದರ ಜತೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ತೇವಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ (in-situ moisture conservation) ನಾವು ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಮೂಲಕ ಮಗ್ಗಿನ ನೀರಿಂಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ನೀರನ್ನು ಕೃಷಿಹೊಂಡ(farm pond)ಗಳಲ್ಲಿ ತೇವಿರಿಸಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಯಶಸ್ವೀ ಉಪಾಯ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯ ೧೦-೧೫ ಹೋಲಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂಡಿ ತೋರಿಸುವುದು ಮುಂದಿನ ಹಂತ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದಾಗ ಮುಂದಿನ ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬಬಹುದು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯ."

ಉಂಟುಜೀ : ಮಳೆ ಹಿಡಿದು ಮಾಲಿನಗಿಡ ಉಳಿಸಿ

ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕೊರತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟು ಉಳಿಸುವ ಉಪಾಯ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಸುರಶೆಟ್ಟಕೊಪ್ಪ. ನೀರಾವರಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹುಣ್ಣಿನ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟು ಬದುಕಿಸುವ ತಂತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ನೇಳುತ್ತ ಬೈಫ್ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯದು.

ಕೆಲಸ ಸರಳ. ಮಾವು, ಚಿಕ್ಕ ಗಿಡ ನೆಡುತ್ತೇವಲ್ಲಾ? ಬುಡದಿಂದ ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಸುತ್ತ ಗೋಬ್ಬರ ಹಾಕುವ ಜಾಗ ಬಿಡಿ. ಇದಕ್ಕೂ ಹೊರಗಿನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಅಗಲ, ಅಳ ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿಯ ಉಂಗುರಕಣಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು (ಚಿತ್ರ ನೋಡಿ). ಇದಕ್ಕೆ ದರಗು (ಒಣ ಎಲೆ) ಸೇರಿದಂತಹ ಯಾವುದೇ ಜೀವದ್ರವ್ಯ (biomass) ತಂಬುಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹಸಿ

ಗಿಡದ ಸುತ್ತ ಅರಂಭದ ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಗುರಕಣಿ ತೋಡಬೇಕು.

ಸೊಪ್ಪು ಇರಲಿ. ಎರೆಗೊಬ್ಬರ / ಹಟ್ಟಿಗೊಬ್ಬರ ಸೇರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ನೆಟ್ಟು ಮಳೆ ಬರುವ ತನಕ ಅಲ್ಪ ನೀರು ಕೊಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದರೆ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆಡಬಹುದು. ಆದರೆ, ಗಿಡ ಬೆಳೆಗುವ ಆವಾಯ ಇದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮೊದಲ ಮಳೆಗೆ ನೆಡುವುದೇ ಸರಿ. ನೀವು ತುಂಬಿದ ಸಾವಯವ ದ್ರವ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಒಂದು ಪದರ ಹಾಕಿ.

"ಈ ಉಂಗುರಕಣಿವೆ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣಿನ ಚಿಕ್ಕದು ಅನಿಸಿದರೂ ತುಂಬಿಸಲು ತುಂಬಾ ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಬೇಕು. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಗಿಡವಾದರೆ, ಅರ್ಧ ಚಿಕ್ಕಡಿ, ಒಂದೂವರೆ-ಎರಡರದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಡಿ ಫೋರ್ಫೋರೇಟ್ ಇವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟು ಈ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ತೊಡಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು," ಒಬ್ಬರು 'ಬೈಫೋ' ಅಧಿಕಾರಿ ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಉಂಗುರಕಣಿಯ ಅಳತೆಗೆ ಸೂತ್ರ ಏನು ಗೊತ್ತೇ? ಗಿಡ ದೊಡ್ಡದಾಗುವಾಗ ಅದರ ಹಸಿರುಕೊಡೆ (canopy) ಎಷ್ಟು ಹೊರಚಾಚುತ್ತದೆಯೋ, ಕೆಳಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸುತ್ತಲಿನ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಅದರ ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯು ಬೇರುಗಳು (feeding roots) ಹಬ್ಬುತ್ತವಂತೆ.

ತೇವಾಂಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಕೂಡಲೇ ಕೊಳೆಯತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಕ್ರಿಯೆ ನಿಧಾನ. "ಈ ತಂತ್ರ, ಬೇಸಗೆನ ಫಲಿತಾಂಶ ಕೊಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೆ ಅಚ್ಚರಿ ಎನಿಸಬಹುದು, ಈ ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮಳೆ ಹಿಡೆಕ್ಕುತ್ತೆ ಎಂದರೆ, ಮಳೆ ನಿಂತು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಹಾರೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆಗೆ ಇಳಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮೇಲೆತ್ತುವಾಗ ಅದು ಹಸಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ." ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆ ಇಟ್ಟು ಅಂದ ಹಾಗೆಯೇ ನೀರು ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಬೆಳೆಕಳೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

'ಬೈಫೋ'ಗೆ ಈ ತಂತ್ರ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿತು? ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕ ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶ್ ಭಟ್ ಅವರ ನೆನಪು ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಿಡುತ್ತದೆ. "ನಾವು ಹಾಸನಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಬಣ್ಣಬಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ರೇಶ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ರೈತರು ಇತರರ ಹುಬ್ಬೇರುವಂತೆ ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು. ಅದರ ಗುಟ್ಟೇನೆಂದರೆ ಸಾಲಿನ ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಣಿ

(ಟ್ರಂಚ್) ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಧಾರಾಳ ಜೀವದ್ರವ್ಯ ತುಂಬಿದ್ದರು. ಹಾಸನದ ಆ ಜಾಣ ರೈತರಿಂದ ನಾವು ಕಲಿತ ವಿಧ್ಯೆಯಿದು. ನಾವಿವರನ್ನು ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವು."

ಸುರಶಿಟ್ಟಿಬೆಂಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಇಂದು ೫೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರು ಈ ತಂತ್ರ ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾವು ಸಪೋಟ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಡೆಯೂ ನೀರಾವರಿ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ರೈತರಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಮಾವು, ಚಿಕ್ಕು ಬೆಳೆ ಬರತೊಡಗಿದೆ. ಹಾಸನದ ಆ ರೈತರಿಗೆ ನಮೋ!

ಗಿಡದ ಸುತ್ತಲಿನ ತೆಗ್ಗಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಈ ಸಾವಯವ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಭಟ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ತಂತ್ರ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುವುದೇ ಎರಡು ಸೆಂಟಿಮೀಟರ್ ಹಿಡಿಸಬಲ್ಲದು. "ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಜೀವದ್ರವ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಹಿಡಿಸಿಟ್ಟು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಎರೆ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸೇರುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ತೇವವನ್ನೂ ಅದು ಹಿಡೆಕೊಂಡು - ಹಸಿ ಹೆಚ್ಚಾಗದಂತೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲದು."

'ಬೈಫೋ'ನವರು ಈ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಆರ್.ಟಿ.ಬಿ. (Ring Trench with Biomass) ಅಂತ. ನಾವು ಕನ್ನಡಿಕೆರೆ, ಉಂಗುರಕಣಿವೆ ತುಂಬಾ ಜೀವದ್ರವ್ಯ 'ಉಂತುಜಿ' ಎಂದು ಕರೆದರೆ ಆಗದೇ? ಅಂದ ಹಾಗೆ ಈ ಸಣ್ಣ ತಂತ್ರದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸುರಶಿಟ್ಟಿಬೆಂಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲಿನ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಬೈಫೋ ಬರನಿರೋಧಕವಾಗಿಸಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬರವನ್ನೇ ಬೆದರಿಸುವ ಸೂತ್ರಗಳಿವೆ.

ಮೇಲಿನದೇ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ರೇಶ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು 'ಬೈಫೋ' ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ 'ಮಳೆ ಅತ್ರಿತ ರೇಶ್ಮೆ ಕೃಷಿ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಿಕೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ರೈತರು ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈಗ ರೇಶ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬೈಫೋ ವಿಳಾಸ : ಬೈಫೋ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ - ಕರ್ನಾಟಕ ನಂ. ೨, ೧೧ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಕುಸುಮನಗರ, ಧಾರವಾಡ-೫೮೦ ೦೦೮ ದೂರವಾಣಿ: ೦೮೫೭-೨೭೭೪೭೨೨, ಮಿಂಚೂಣಿ : baifwd@sancharnet.in

ಹೊಲಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂಡ - ಬರವಿದುದ್ದ ವಿವಿ

ಒಂದೇ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಹಲವು ಮಾಖಿನಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕೊಂಡದ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬದು ನಿರ್ಬಂಧಬಹುದು. ಹೊಲದಲ್ಲ ಸಿಮ್ಲಿಗಾ, ದನಕರು, ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗಾ ಕುಡಿಸಿರು. ಜಾಣ ರೈತರ ಹೊಲದಲ್ಲನ ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಅವರ ಅಭ್ಯುದಯದ ವಿಚಿಯಾ ಅಗಬಲ್ಲದು.

ಶೇಖಣ್ಣ ಹನುಮಪ್ಪ ಬೆಳಗಾನೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದು ಒಕ್ಕಲುತನ. ವಯಸ್ಸು ೪೩. ಈ ಸಲ ಕೃಷಿಯಲ್ಲೊಂದು ಬೆಕ್ಕ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ. ಏನಿಲ್ಲ, ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ನೇರ ಬಿತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಮೊದಲೇ ಅಗಿಮಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಿತ್ತು ಪುನರ್ವಾಟ. ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೆತ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಇದೇ ಕ್ರಮ. ಸಹಜೆತರು 'ಶೇಖಣ್ಣನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು' ಎಂದರು.

ಹೇಳಲಿ ಬಿಡಿ, ಉಳಿದವರು ಏನಂದರೂ ನಸೀಬು ಇವರ ಕಡೆ ನಕ್ಕಿತು. ಮಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು. ಬಂಪರ್ ಬೆಳೆ ಗಿಡವೂ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಗಡ್ಡೆಗಳೂ ನಕ್ಕವರಿಗೇ ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದವು. ನೇರ ಬಿತ್ತಿದರೆ ಎಕ್ರೆಗೆ ೨೦ ಕ್ಕಿಂತಾಲ್ ಬರುತ್ತದೆ. ಈಗ ೫೦ರ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಗರಿಗದರಿತು. ಆದರೆ ಪಾಪ, ಕೊನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆ ಅದು ಅಧರ್

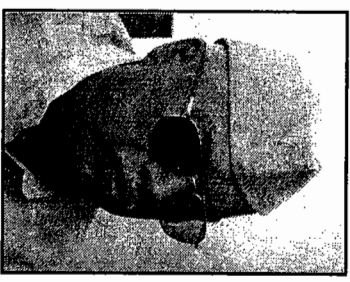

ಶೇಖಣ್ಣ ಹನುಮಪ್ಪ

ಕೃಷ್ಣ ಘನಲನ್ನು ಕೊಳೆಯಿಸಿತು! ಆದರೂ ಶೇಖಣ್ಣನಿಗೆ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಪಾಠ ಸಿಕ್ಕಿದೆ, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೊಸ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವೂ. ಈ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ಅವರಿಗೇ ನಾಲಗೆ ನೂರು.

ಇದು ಒಂದು ಹೊಸ ಅವಿಷ್ಕಾರವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ಅಗಿಮಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಿತ್ತು ನೆಟ್ಟರೆ ಬೆಳೆ ಜಾಸ್ತಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರದ ಹೊಂಡತ ತಪ್ಪಿಸುವ ಅವಕಾಶ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ರೈತರಿಗಿದು ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಊರ ಶೇಖಣ್ಣನಿಗೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಇದು ಜೀವನದಲ್ಲೇ ಮೊದಲು! ಏಕೆ ಏಕೆ? ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಮಳೆಗೂ ಮೊದಲು ಅಗಿಮಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀರಲ್ಲಿದರ? ಕಳೆದ ಬಾರಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ ರ ಕೃಪೆಯೇ ಈ ಅಧಿಕ ಬೆಳೆ. ಹೊಸ ದೈರ್ಯ. ಶೇಖಣ್ಣ ಈಗ ನೆರೆಯವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮೊದಲು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ, 'ನೀವು ಇನ್ನೂ ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ?' ಅಂತ.

ಶೇಖಣ್ಣನಷ್ಟೇ ರೋಚಕ ಕತೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಗದಗ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಗೇ ಕೃಷಿಹೊಂಡ ರೈತರಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ತಂದಿದೆ. ಕಳೆದರೆಡು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಕಾಳು' ಯೋಜನೆಯನ್ನಯ ಇಲ್ಲಿನ ೫೯ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತೋಡಿದುವ ಕೃಷಿಹೊಂಡಗಳು ೨,೫೦೦. ಒಮ್ಮೆ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ೩೦ ಕೋಟಿ ಲೀಟರ್ ನೀರು ಶೇಖರಿತೆ.

ಗದಗ ಶಾಸಕ
ಡಿ.ಆರ್. ಪಾಟೀಲ

'ಬರ'ದ ಪ್ರೇಲನೆ
ಗದಗ ಶಾಸಕ ಡಿ.ಆರ್. ಪಾಟೀಲ
ನಿಲಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಹತ್ವ ಅರಿತವರು.
ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಅವರನ್ನು ಆಗಾಗ
ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡಿಸುವ ಸತತ
ಯತ್ನ. ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಅವರಿಗೆ ಬರ
ನಿರೋಧಿಸುವ ಒಳ್ಳೆ ಅಸ್ತ್ರ ಅನಿಸಿತು. ಕಳೆದ
ವರ್ಷ ಮಾರ್ಚ್ ೦೫ಕ್ಕೆ ಬೆಕ್ಕಪ್ಪೆ ದಿ. ಕೆ.ಎಚ್.
ಪಾಟೀಲರ ೨೯ನೇ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ. ಆ ದಿನ
ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ೨೯೦ ಕೃಷಿಹೊಂಡ

ನಿರ್ಮಿಸುವ ಘೋಷಣೆ 'ಕೃಷಿಹಿಂಡ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಿ' ಅಂತ ರೈತರ ನಡುವೆ ನಿರಂತರ ಪ್ರಚಾರ.

"ಘೋಷಣೆ ಮಾಡೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇದು ಇಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯ ಆದಿಂತೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೋಡಿ, ಎಷ್ಟು ಕ್ಲಿಪ್ ಆಯಿತು ಅಂತ, ಪಾಟೀಲ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ, 'ಒಂದು ವೇಳೆ ಮುಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಒಂದೊಂದು ತಿಂಗಳು ರಜೆ ತೆಕ್ಕೊಂಡಿತು ಅಂದರೂ ಭಯ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಎರಡೋ ರಕ್ತ ಕನಿಲಾವರಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ರೈತರು ಗದ್ದೆ ರಂತೆಯೇ." ಇವರ ಮತದಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿಹಿಂಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೨,೦೦೦ ಮೀಡಿಯಂತೆ. 'ನಮಗೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಿ' ಅಂತ ಕೇಳುವ ರೈತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಪಾಟೀಲರು ಮುಗುಳ್ಳುತ್ತಾ ಮೆಲು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ, "ಕಠಿಣ ಬರದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ."

ಇಲ್ಲಿನ ಬೆಳಹೋಡ, ಚಿಕ್ಕಹಂದಿಗೋಳ ಮತ್ತು ಹೊಂಬಳ ಪಂಚಾಯತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹಿಂಡಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಇಲ್ಲಿ ೨೦೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿಹಿಂಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೫ ಮೀರದು.

ಬಯಲುಸೀಮೆ ಸದಾ ಕೃಷಿಗೆ ಸೋಲುಸಂಭವ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶ. ಇಲ್ಲಿನ ಚಿಕ್ಕ ಓಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಕೃಷಿಹಿಂಡ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಆರ್ಥಿಕ ಚೈತನ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಕೃಷಿಹಿಂಡ ಎನ್ನುವುದು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಯೆನಲ್ಲ. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದರ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಸಂಕಟ ಬಾರದ ಹೊರತು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಸೈದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ಕೃಷಿಹಿಂಡ ಹೆಚ್ಚು ಆಳವಿಲ್ಲದ ಪುಟ್ಟ ಕೆರೆ. ಸೋಪಾನ (ಮೆಟ್ಟಿಲು) ಬಾವಿ ಎಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಸರಿ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು ಕುಸಿಯುವಂಥದ್ದು. ಅದನ್ನು ತೆಚ್ಚಿಸಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು. ಆಯಾ ರೈತರ ಜಮೀನಿನ ಇಳಿಜಾರಿನ ಅತೀ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಚೇ ಹೊಂಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತ ಸ್ಥಳ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ೦೫ X ೦೫ X ೬ ಅಡಿ ಅಥವಾ ೦೨ X ೦೨ X ೦೦ ಅಡಿಯ ಅಳತೆಯಿವು. ಆಗಯುತ್ತಾ ಕೆಳಗಿಳಿದಂತೆ ಎರಡಡಿಗಿಂಪದಂತೆ ಮೂರು ಅಡಿ ಅಗಲದ ಮೆಟ್ಟಿಲು. ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು. 'ದನಕರುಗಳು ಬಿದ್ದರೂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದು.'

ಈ ಬಾರಿ ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿಹಿಂಡಗಳಲ್ಲೂ ನೀರೇ ನೀರು.

ಮೇಲಿನಿಂದ ಇಳಿದು ಬರುವ ನೀರು ನೇರವಾಗಿ ಕೃಷಿಹಿಂಡಕ್ಕೆ (ಕೆರೆ) ದುಮುಕುವಾರದು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿಲಿನಾಕಾರದ ಹೊಂಡಕ್ಕೆಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಳುಗುಂಡಿ (Still trap) ಅಂತ ಹೆಸರು. ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಂದ್ರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆರೆ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ಹೊರಹರಿಯಲು ಒಂದು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲೂ, ಒಳಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲೂ ನೀರು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ 'ನಡೆಯುವಂತೆ' ಹುಲ್ಲಿನ ಪಟ್ಟಿ / ಹಾಸುಕಲ್ಲಿನ ತಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೇ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಹಲವು ಮಾವು

ಕೃಷಿಹಿಂಡ ರಚನೆಯಿಂದ ರೈತನಿಗೆ ಒಂದಲ್ಲ, ಹಲವು ರೀತಿಯ ಶಾಖ ಇವೆ. ಹೊಂಡ ತೋಡಿದಾಗ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮಣ್ಣು ಬದುನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಂಬಳದ ರೈತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, "ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರೂ ಬದುಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಕೃಷಿಹಿಂಡ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬದುಗಳಿಗೂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿದೆ." ಬದುಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ, ತೋಡಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊಲದ ತಗ್ಗುಗಳನ್ನು ತುಂಬಲು ಬಳಸಬಹುದು. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ

ಹೊಲಗಳು ಸಮತಳ (ಒಂದೇ ಮಟ್ಟ) ಆದಷ್ಟೂ ತೇವಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ; ಬೆಳೆ ಹೆಚ್ಚು.

ಹೀಗೆ ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಮಾಡಹೊಂದಟ ರೈತರಿಗೆ ಒಂದೇ ಕಲ್ಪಿಗೆ ಹಲವು ಮಾವು ಉದ್ದುರಿಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕ ನೀರಾವರಿ (protective irrigation) ಕೊಡಲು ನೀರು, ಜಮೀನಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಬದುಗಳು. ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಹೊರಬಿಡಲು ಜಮೀನಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದೊಂದು ಹೊಲಗಟ್ಟು. ಈ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ನೆಲಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆ.

"ಈ ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವ ಗಿಡಗಳನ್ನೂ, ಹುಲ್ಲನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಬದುವೂ ಭದ್ರ, ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನವೂ ಸಿಕ್ಕಿತು" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಹುಲಕೋಟೆ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದ ತರಬೇತಿ ಸಂಘಟಕ ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಹಿರೇಗೌಡ್ರ 'ಜೀವಂತ ಬದುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಒತ್ತುಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಒಂದಷ್ಟು ಜಾಗ ನುಂಗುತ್ತದೆ. ತೋಡುವ ಜಾಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸುರಿಯಲು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಸ್ಥಳ ಬೆಚ್ಚಿ. ಮೂರು ತಟ್ಟಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ಗುಂಡೆ. ಇದು ಅನುತ್ತಾದಕೆಕೆಲಸ, ಜಾಗ ಹಾಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರಲ್ಲೂ ಇತ್ತು. ಒಂದೇ ವರ್ಷ ಈ ಮಾನಸಿಕ ತಡೆ ಬಹುತೇಕ ಕರಗಿದೆ. 'ನಷ್ಟ ಅಲ್ಲ, ಬಹಳಷ್ಟು ಲಾಭ ಇದೆ' ಎನ್ನುವ ರೈತರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹೊಂಬಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆದರೆಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೩೦೦ ಕೃಷಿಹೊಂಡಗಳಾಗಿವೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ತರುಣ ಕೃಷಿಕ ರಾಜು ಕೊರನವರ್ಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೃಪೆ ಇದೆ. ಅವರದು ೬೦ X ೬೦ X ೧೦ ಅಡಿಯದು. ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಕೃಷಿಹೊಂಡ. ಎರಡರ ನೀರು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯ ನೀರಿನ ಗಡಸುತನ ಕಮ್ಮಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

"ಸಕ್ಕಿದ ೧೫೦ ಗಾಡಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಭದ್ರ ಬದುಗಳು ಆಗಿವೆ. ಬರ ಬಂದಾಗ ಬಾಡಿಗೇ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ತಂದು ಬೆಳೆಗೆ ರಕ್ಷಕ ನೀರಾವರಿ ಕೊಡಿಸಬಹುದು. ದಿನಕ್ಕೆ ೩೦೦-೪೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆ ತತ್ತರೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಷೀಕು

(ಬೆಳೆ) ಬಂದಿತು. ಈ ನೀರು ಒಂದೆಕೆರೆಗೆ ಸಾಕು. ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಜಾನುವಾರು ಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೇವಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿತು" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕುರಿ ಕಾಟ - ಪರಿಹಾರ

ಆದರೆ ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಗಿಡ ಬೆಳೆಸುವ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಹೊಂಬಳ ರೈತರಿಗೆ ಅದು ತೀರಾ ಕಷ್ಟ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ : ದನ-ಕುರಿಗಳ ಕಾಟ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುರಿಗಳದು. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಊರು (ಮನೆಗಳು) ಒಂದು ಕಡೆ, ಹೊಲ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಲ ಇರುವುದೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಫೆಬ್ರವರಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಲದ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುವ ಕಾರಣ ಆನಂತರ ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಕುರಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಹಿರೇಹಂದ್ರಿಗೋಳ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಕೃಷಿಹೊಂಡಗಳು ೭೦. ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ರೈತರೂ ಬದುಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. "ಕುರಿಕಾಟ ಸಾಧ್ಯ ತೆ ಇಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಈ ಗಿಡಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಮುಳ್ಳು ಕಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಳೆ ಬೆಳೆಸಿಗಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳು ಬಣಗುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆಗ ಕೆವೀಕೆಯವರನ್ನು ವಿನಂತಿಸಿ ಅವರ ಟ್ರಾಕ್ಟರಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಒಯ್ದು ಹೊಯ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಆ ಬಗೆಗೆ ರೈತರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ತಾಹ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಆದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ ಒಡ್ಡು ಭದ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರ ಪಕ್ಕದ ಒಂದಷ್ಟು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರು ತರುಬಿ (ಇಂಗಿ) ಅದು ಹಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 'ಜಂಗಾ' ಪ್ರದೇಶ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಿರೇಹಂದ್ರಿಗೋಳದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಎರಡೆಕೆ ಜಂಗಾನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕೇರಯ್ಯ ನಂದಿಹೋಲು ಅವರಿಗೆ ಹಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ೧೨ ಕೈಂಟಾಲ್ ಬಿಳಿಜೋಳ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಎಸ್.ಬಿ. ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ೪ ಚೀಲ, ಜಕ್ಕನಗೌಡರಿಗೆ ೩. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಕೋಣ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವುದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ.

ಇಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕೃಷಿಹೊಂಡಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಬೋನಿಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. "ಕಳೆದ ಬೆಳೆಗೆ ಮಳೆಯ ನೀರು ನಿಂತು ಕೆಲವರಿಗೆ

ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕುಡಿನೀರು ಸಿಕ್ಕದೆ ಈಗ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು, ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಕೂಡಾ ಇವು ನೀರು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಎರಿಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಇಂಗುವುದು ಕಡಿಮೆ ಆದ ಕಾರಣ ಫೈಬ್ರವರಿ-ಮುಚ್ಚೋವರೆಗೂ ನೀರುತ್ತದೆ."

ದುಗುಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಹಿರೇಗೌಡ. "ಈ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ನಲ್ಲಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ನೀರು ಕುಡಿಯುವ ದೃಶ್ಯ ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಪಾಪ, ಬೇರೆಲ್ಲೂ ನೀರು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಅವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಈಗ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೂ ಒಂದಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಿಗುತ್ತಿದೆ."

ಡಿ.ಡಿ. ಭರಮಗೌಡರ ಊರು, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಳವತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೩೦-೪೦ ಕೃಷಿಹೊಂಡಗಳು ಆಗಿವೆಯಂತೆ. "ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಬಹಳ ಹುರು. ಎಂಟು-ಒಂಭತ್ತು ಅಳು ಸೇರಿದ್ರೆ ಮೂರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಮುಗಿಸ್ತಾರೆ."

ಭತ್ತದ ಬೋನಸ್

ಭರಮಗೌಡ ಅವರಿಗೆ ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಹೊಸತಲ್ಲ. ಅವರ ಅಜ್ಜಾಪು ತೋಡಿಸಿದ ಒಂದು ಹೊಂಡ ಇನ್ನೂ ಅವರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿದ್ದೆಯಂತೆ. ಮೇಲಿಂದ ಇಳಿದ ಮಳೆನೀರು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಟು ಅಂಗುಲ ನಿಂತ ಮೇಲೆನೇ ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಹಾಗಾಗುವಂತೆ ಚಿಪ್ಪಡಿಶೆಲ್ವ ಹಾಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೊಲಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಾದ್ರೆ ಕೆರೆಗೆ ನೀರೇ ಹೋಗೋಲ್ಲ. ಕೆರೆ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಹೊಲಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೆರೆದುಬಿಡ್ತಾರೆ.

ಈ ನಿಲಿನಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಅರ್ಧ ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಹಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಬಿತ್ತಿದರೆ ೧೦-೧೫ ಚೀಲ - ಇಡೀ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು - ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಭರಮಗೌಡರ ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ: "ನಾವು ಈಗ ಮಡಗಾಸ್ಕರ್ ವಿಧಾನ ಅಂತವಲ್ಲ; ಅದೇನೂ ಹೊಸತಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೂರಿಗೆ ಬಿತ್ತನೆಮೊದಲೇ ಇತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಅಂಗುಲವಾಗಿ ('ಅಂಗುಲ' ಎಂದರೆ ದೂರದೂರ, ವಿರಳವಾಗಿ ಬಿತ್ತನೆ; ಹತ್ತಿರಹತ್ತಿರ, ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಬಿತ್ತುವುದನ್ನು 'ಅಡವು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.) ಬಿತ್ತಿದರೂ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೇ ಬೆಳೆ ಬರ್ತೆತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಬೀಜ ಹಾಕೋವು, ನಾವು ಅದರ ನಾಲ್ಕನೇ ಒಂದು ಅಂಶವೂ ಹಾಕೋಲ್ಲ. ಹದಿನೈದು ಇಂಚು ಅಂತರದ

ಸಾಲಿಗೆ ವಿರಳವಾಗಿ ಬಿತ್ತುತ್ತೇವೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಂತರಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿ ಕಳೆ ತೆಗೆದರೆ ಸಾಕು. ಅದು ತಿಂಗಳ ಬೆಳೆ. ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಿ ಕೆಳಗಡೆ ಕೋಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರ್ತೀವಲ್ಲಾ? ಅಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ ಇದ್ದೇ ಇರ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬೆಳೆ ಕಡ್ಡಿ ಆಗ್ಗಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವುದಿದೆ. ಬೇಗ ಮಳೆ ಬಂದ್ರೆ ಮಾಡ್ತೀವಿ. ಒಂದೆರೆಗೆ ೪೦ ಚೀಲ ಭತ್ತ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಭತ್ತ ಬೆಳೆದರೆ ಫಸಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂಟು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಆದರೆ ಅದು ಹೊಸ ಬೆಳೆ ಆಗ್ಗದೆ. ಎರಡು ವರ್ಷ ಉಣ್ಣೆಲು ಬೇಕಾದ ಅನ್ನ ಸಿಗ್ಗದೆ. ಅದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸುವಾಸಿತ ತಳಿ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಬಾಸ್ಮತಿ ಇದೆಯಲ್ಲಾ, ಹಂಗ್ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮನೆಯಿಡೀ ಘಾಮಘಾಮ ಬರ್ತಿರ್ತದೆ."

"ಮೂರರಿಂದ ನಾಲ್ಕೆರೆ ಜಮೀನಿನವರು ಒಂದು ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತ. ೧೫-೧೬ ಎಕರೆ ಇದ್ದರೆ ಮೂರು ಕಡೆ ಹೊಂಡ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಕೃಷಿಹೊಂಡದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಸಾಕಾದರೆ ಮೂರಕ್ಕೆಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು-ಒಂದೂವರೆ ಎಕರೆಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದು ಬೆಳೆ ನಿಶ್ಚಿತ. ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಬೆಳೆ ವೈಫಲ್ಯವದುರು ಒಂದು ವಿಮೆ ಇದ್ದಾಂಗಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಭರಮಗೌಡ.

ಹಸಿ ಉಳಿಸುವ ಮಳೆದುಳಿ ಗೊಬ್ಬರ

ಹಲವು ರೈತರಿಗೆ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಮಹಿಮಾಪುರ್ವಕ. ಅಥವಾ ಅದರ ಗುಣವು. ಈ ಗುಣವು ದ್ರವ್ಯದ ಉತ್ಪಾದಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಜೀವನಿರ್ಮಾಪಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಹಾರ್ಮೋನ್‌ಗಳು ಮೂಲಕವೂ ಹೊರಬರಬಹುದು. ಉಳಿಸುವ ಗುಣವು ಇದೆ.

ಹುಲಿಯೇನು ಗುರುನಾಥಗೌಡ ಆರ್. ಓದುಗೌಡರ ಅವರದು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯ ಆಗಮನ. 'ನುಬುದ್ಧರ ನಂಬಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಿಡಿ' ಅವರನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಗೆ ಏರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಮಳೆದುಳಿ(ಎರೆಹುಳಿ)ದ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದಿದೆ.

ಅದು ಅವನ್ನು ಹೀಗೆ. ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾವಯವಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದರು. 'ಆದರೆ ರಸಗೊಬ್ಬರ, ರಸಕೀಟನಾಶಕಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪರ್ಯಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.' ಹಾಗಾಗಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ದ್ವಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕವಾಗಿಯೂ ಕೆಳಚ್ಚು. ಹಾಗಾಗಿ ೨-೩ ವರ್ಷದ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ರಸಕೃಷಿಗೆ ಶರಣು.

ಈ ಹೊಣೆತಂದಿಂಗಾಗಿ 'ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯೇ? ಬೇಡವೇಬೇಡ' ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು. ನೆನಪುತಾರ ಹುಲಿಯೇನು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದ ಡಾ. ಎಲ್. ಜಿ. ಹಿರೇಗೌಡ, "ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನವೊಲಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಷ್ಟು ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಜೀವಾಣುಗೊಬ್ಬರ ಬಳಸಿ ನೋಡಿ ಎಂಬ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟೆವು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನ್ನು ಹೇಳಲೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು."

ಅದೇ ಓದುಗೌಡರ ಇಂದು ಸಾವಯವ ರೈತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಕ್ಕೆ ಮಳೆದುಳಿ ಗೊಬ್ಬರದ್ದೇ ಧೈರ್ಯ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಕೆರೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದು ಹೊರಗಿನಿಂದ

೫೬

ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ೨ ಕ್ಷೇಪಾಲ್. ದೊಡ್ಡ ವೃತ್ತಾಸ ಹಾಣಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೈಲೊಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ. ತಾವೇ ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿತು. ಎತ್ತಿಗೆ ಅದೇ ಟನ್ ಸೇರಿಸಿದರು. ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಬಂದಿತು. ಒಂದು ಟನ್ ಹಾಕಿದರೆ? ಅದ್ಭುತ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ.

ಓದುಗೌಡರ ಅವರ ಎರೆಹುಳಿ 'ಕಾಪಾನ್'

ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ರಾಶಿ ವಿಧಾನ. ಅದು ಅತಿ ನಿಧಾನ. ಈಗ ತನ್ನ ಹೊಲದ ಬೃಹತ್ ಅಲದ ಮರದ ಕೆಳಗೆನೇ ತಯಾರಿ. ತೊಟ್ಟಿ ವಿಧಾನ. ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊಂದಂತೆ ಕಲಿತ ಆ ಪಾಠ ಹಲವು. ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದಾಗ ಅಲ್ಲೂ. ಮಿಗತೆ ಗೊಬ್ಬರ ಮಾರಾಟ.

ಈಗ ಗೌಡರ ತಮ್ಮ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ - ಎತ್ತಿಗೊಂದು ಟನ್ - ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಬಳಸುತ್ತಾರಂತೆ. ಹೆಚ್ಚಿಗೊಬ್ಬರ ಇಲ್ಲ. "ಇದರಲ್ಲೇ ಬೇಡಾದ ಹಾರ್ಮೋನ್‌ಗಳು, ಎನ್‌ಪಿಕೆ, ಸೂಕ್ತಾಣು ಜೀವಿಗಳು, ಜೀವ ನಿರೋಧಕಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಇವೆ." ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ೦೫ ಅಡಿಗೊಂದು ಕೃಷಿತ್ವಾಜ್ಜದ ಮುಚ್ಚಿಗೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಬದುವಿನಂತೆಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪುಡಿಗುಟ್ಟುವ

೫೭

ಯಂತ್ರ ಬಳಸಿ ತೆಂಗಿನಗರಿ, ಹೆಚ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅವನೂ ಈ ಮುಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಳದ ವರ್ಷದ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯಲ್ಲೂ ಓದುಗೊಡರ ಅವರ ಹೊಲ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? 'ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಸೇರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ನೀರು ಹಿಡಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ವಿಜ್ಞಾನಿ ಅಲ್ಲ.'

ಇವರ ಹೊಲದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಒಂದಷ್ಟು ಬೆಳೆಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. "ರಸಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿದ್ದ ಮಳೆಗಳ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ಅಂತರ ಇದ್ದರೆ ಬೆಳೆ ಸೊಲುತ್ತದೆ. ೧೫-೨೦ ದಿನಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ ಸುರು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಮಳೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಹೊಡೆತ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ೩೦-೪೦ ದಿನದ ಅಂತರ ಆದದ್ದೂ ಇದೆ. ಗಿಡಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಬೆಳೆಗೆ ಬೆಲೆಯೂ ಜಾಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ರೋಗಾಘಾಧ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡಾಣಿ ಕೆಮ್ಮು."

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೋಟೋ ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಘಟಕ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ೮೫ರ ರೈತರ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿದು. ಇವರದೇ ಬಂಡವಾಳ ಸ್ವಂತ ಬಳಕೆ ಆಗಿ ಉಳಿದದ್ದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೇ ಗ್ರಾಹಕರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಲಾಭಾಂಶ ನಗದಿನಲ್ಲಿ ಹಂಚುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಸದಸ್ಯನಿಗೂ ಒಂದು ಟನ್ ಗೊಬ್ಬರ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಎರೆಗೊಬ್ಬರದ ಮೂಲಕ ಸಾವಯವದ ಒಲವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

ಸದಸ್ಯರಲ್ಲೂ ಪೂರ್ತಿ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲ. ಸದಸ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಜಿ.ಎನ್. ಪಾಟೀಲ ಅವರಿಗೆ ೧೪ ಎಕರೆ ಹೊಲವಿದೆ. ಪೂರ್ತಿ ಸಾವಯವ. "ನನ್ನ ಬಾಬೂ ಹೊಲದವರದು ರಾಸಾಯನಿಕ ಕೃಷಿ. ನಮಗೆ ಕೊನೆಯ ಮಳೆ ಬಂದು ಈಗ ೪೫ ದಿನಗಳಾಗಿವೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಹೊಲಗಳು ಒಣಗಹತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ದಕ್ಕೆ ಈವರೆಗೆ ತೊಂದರೆ ಆಗಿಲ್ಲ." ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇವರು.

"ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಖರೀದಿಸುವವರಿಗೂ ನಾವು ಹೇಳುವುದಿಷ್ಟೇ. ಒಂದಷ್ಟು ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಳಸಿ. ಫಲಿತಾಂಶ ನೋಡಿ ಮುಂದಿನದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅಂತ."

೫೮

ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಎಷ್ಟು ಮನದಟ್ಟಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ, ಕೆಲವರು ಈಗ ತಂತಮ್ಮ ಮನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಟೀಲ ಅವರೂ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎರಡು ವರ್ಷದಿಂದ. ೧೪ X ೪ X ೨ ಅಡಿಯ ನಾಲ್ಕು ತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಗೆ ೨೫ ಟನ್ ಗೊಬ್ಬರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಪಾಟೀಲ ಪತ್ನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೊದಲೇ ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಯ ತರಬೇತಿ ಆಗಿತ್ತು. 'ನಾವು ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿ ಮಾಡೋಣ' ಅಂತ ಅವರು ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆದರೆ, ಪಾಟೀಲ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದವರು ಧೈರ್ಯ ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ.

ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಟೀಲರ ಮಳೆಹುಳಗಳು ಅವರಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸರಾಸರಿ ೧,೩೦೦ ರೂ. ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿವೆ. ಮಿಗತೆ ಗೊಬ್ಬರ ಮಾರಿ ೩೦,೦೦೦ ರೂ. ಹುಳ ಬಿಕರಿಯಿಂದ ೨,೫೦೦ ರೂ. ಸಿಕ್ಕಿದೆ. "ಹೆಂಡತಿಯ ಸಲಹೆ ಮೊದಲೇ ಕೇಳಿದ್ದರೆ..." ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ಬೇಸರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರದ ವಿಜ್ಞಾನಿ ನಾರಾಯಣ ಬಂತೆ ವಿಶ್ವೇಷಿಸುವುದು ಹೀಗೆ: "ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಮಣ್ಣಿನ ಕಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಕಣಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನೀರು ಹಿಡಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ."

"ನಾವು ಎಕರೆಗೆ ೪-೬ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಎರೆಗೊಬ್ಬರ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚುಗೊಬ್ಬರ, ಹಸಿರೇಲೆಗೊಬ್ಬರಗಳೊಂದಿಗೆ ಇದು. ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಸೋಬು, ಧಯಿಂಚೂ, ಹಸೆರು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿತ್ತಿ ೪೫ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಬದುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ಲಿರಿಸೀಡಿಯಾ, ಚೀಗಾಚೆ ಗಿಡ ಬೆಳೆಸಿದರೆ ಅದರಿಂದಲೂ ಹಸಿರೇಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಬದುಗಳೂ ದೈವವಾಗುತ್ತವೆ."

೫೯

ಸಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬರಕ್ಕೆ ಅಣೆಗೊಳಿಸಬೇಕು

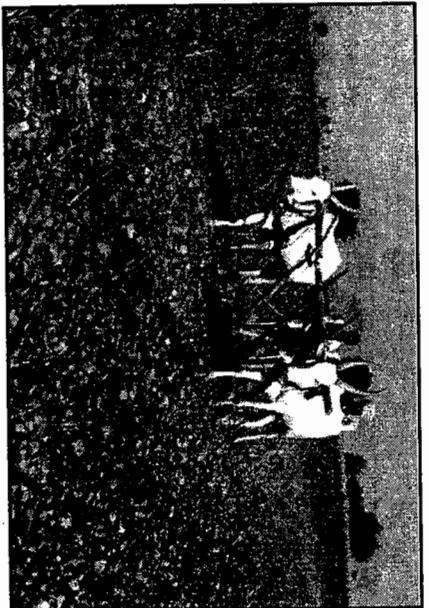
"ಎರ ಜಬುನು ಇದ್ದವ ರೂರೆಯ ಹಂಗಿ. ಚುಕ್ಕತಿಯ ನೂಕ್ಕ ತಿಳಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಜಾನ್ಸಿ ಜಿಜಿ ಜಿಜಿ ಹೆಚ್ಚು ನಾಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡರ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ ಎನ್ನುವುದು ಸುಳ್ಳು. 'ನೀರು ಕಡಿಮೆ ಬಿಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಭಾಯಿಸುವಾಗ' ಅಂತ ಗಿಡಗಳಿಗೂ ಅಡ್ಡಸ್ತೆಮೆಂಟ್ ಮಾಡಲು ಕಳಸಲು ಬರುತ್ತೆ."

ದೆವೇಂದ್ರಗೌಡ ದ್ಯಾಮನಗೌಡ ಭರಮಗೌಡ, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈ ರೈತ ಇಂದು ರಾಜ್ಯ ದೇಶ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಪರಿಚಿತ. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿಯ ಹರಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ. ಕೃಷಿ ರಾನಾಯನಿಗಳಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ. ಆಗ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಗ ಖುಷಿಗೊಂದು ಬೆಳೆಸಿದ ಬೆಳೆ ಅವರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯತೆ ತಿರುಗಿಸಲು ನಿಮಿತ್ತ. ಇದರ ಲಾಭ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಲಿದೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಚಕ್ರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಡಿ.ಡಿ.ಬಿ. ಸಹರೈತರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಕೆ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮುಂದು.

ಹನ್ನೊಂದೆಕರ ಎರಿಮಣ್ಣಿನ ಹೊಲ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ದಕ್ಕಿದ್ದು ಎರಡೇ ಎರಡು ಮಳೆ. ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೩೦ ಮತ್ತು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೩೦ ಮುಂಗಾರಿ ಪೂರ್ತಿ ಸೋತಿತು. ಬಿತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗೋದಿ, ಜೋಳ ಬಿತ್ತನೆ. ರೂಪಾಯಿಗೆ ಎಂಟಾಣೆ ಬೆಳೆ. ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಬೆಳೆ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು 'ಬರವರ್ಷ'ಗಳಲ್ಲೂ

ಡಿ.ಡಿ. ಭರಮಗೌಡ

ಎಡೆ ಹೊಡೆಯುವುದರಿಂದ ತೇವಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಇವರ ಹೊಲ ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಎಂದಿನ ಬೆಳೆಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಸುತ್ತಲಿನವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಾಗಲೂ ಡಿ.ಡಿ.ಬಿ. ಹಂಚಿಕೊಂಡ 'ಬರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದ ತನ್ನ ಕೃಷಿಯ ಅನುಭವದ ಸಾರ ಕೆಳಗಿದೆ.

ಎರಿ ಜಮೀನಿದ್ದ ವ ದೊರೆ

"ಕೆಂಪು ಅಥವಾ ಉಸುಕುವಿತ್ತಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ - ಇವನ್ನು ನಾವು ಮಸಾರಿ ಅಂತಿಲು - ಸವತೆ ಜಾಸ್ತಿ. ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಎತ್ತು, ಮನುಷ್ಯ ಕೂಡಾ ಬಾಳಿಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಹೊಲ ಹರವಿ ಬಂದರೆ ಬ್ಲೇಡುಗಳು ಸವಯುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮದು ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣು. ಎರಿ ಅಥವಾ ಬ್ಲಾಕ್ ಕಾಟನ್ ಮಣ್ಣು ಅಂತಿವಲ್ಲ, ಅದು. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಹೇಳ್ತಾರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕುಂಟೆ, ಕೂರಿಗಳು ೫೦-೬೦ ವರ್ಷ ಹಳೆಯವಂತೆ! ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯ ಖರ್ಚು ಎರಿಮಣ್ಣಿಗಿಂತ ೨-೩ ಪಟ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ.

ಎರಿಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಭಾಳಾ ಐತಿ. ಒಂದು ಹಸಿ ಮಳೆ ಆದ್ದು ಮುಂದೆ ೨೦-೩೦ ದಿನಗಳಿಗೆ ಮಳೆನೀ ಬಾಳಿದೆ. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ ಗಿಡ ಎದ್ದ ಮ್ಯಾಲೆ ತುಂತುರು ಹನಿ ಬಿದ್ದರೂ ಸಾಕು. ದೊಡ್ಡ ಮಳೆನೀ ಬೇಡಂತಿಲ್ಲ. ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳು ತೊಯ್ಯುಕೊಂಡರೂ ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರತ್ತೆ. ಎರಿಮಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಂಪಿನದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಬರೋದಿಲ್ಲ.

ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು ಶೇಂಗಾ ಬೆಳೆಗೆ ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಜೋಳ ಬೆಳೆಬಹುದು. ನೀರಾವರಿ ಇದ್ದರೆ ಡಿಸಿಹೆಚ್ ಹತ್ತಿ. ಎರೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ವ್ಯವಿಧ್ಯ ಹೆಚ್ಚು. ಮನಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ ಹಾಕಿದ್ದ ಅದೊಂದೇ, ಜೋಳ ಬಿತ್ತಿದ್ದ ಅದು ಮಾತ್ರ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಜೋಳದ ಕೂಳಿಬೆಳೆ ಸಾಧ್ಯ. ನೀರಾವರಿ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಬೆರೆ ಮಾತು. ಎರಿ ಜಮೀನು ನೀರಾವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳೆ ತೆಗೆಬಹುದು. ಮನಾರಿ ಮಣ್ಣು ನೀರಿಂಗಿಸಲು ಹೇಳುವಾಡಿಸಿದ್ದು. ಅದೇ, ಕೆಪ್ಪಿನದರಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯೇ ಕಪ್ಪಿ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ಪೋಷಕಾಂಶ ಸಮೃದ್ಧ; ತೂಕವೂ ಹೆಚ್ಚು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯೂ ಜಾಸ್ತಿ. ಅದಕ್ಕೇ, ಹಿರಿಯರು ಹೇಳತಿದ್ದು, 'ಎರಿ ದೂರಿ' ಅಂತ. ಕೆಪ್ಪು ಮಣ್ಣಿನ ರೈತ ರಾಜ ಅನ್ನೋ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ.

ಎರಿಮಣ್ಣಿನ ಒಂದು ಕೊರತೆ ಅಂದರೆ, ಎಂತಹ ಬದು ಹಾಕಿದರೂ, ದೊಡ್ಡ ಮಳೆ ಬಂತೆಂದರೆ ಕಿತ್ತೊಂಡು ಹೋಗ್ತದೆ. ಮನಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕ ಬದುವಾದರೂ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದು ಭದ್ರವಾದರೆ ಎಂಥ ಮಳೆಗೂ ಒಡೆಯೋದಿಲ್ಲ. ಕರಿಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬದುಗಳ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚು.

ಎರಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತ ಈಗ ನಾನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ತೆಳೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ. ರಾಸಾಯನಿಕ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಬಹುಶಃ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯವರೂ ಮಾಡಿರಲಾರದಷ್ಟೆ.

ಇಲಾಖೆ ಶಿಫಾರಸು ಪ್ರಕಾರ ಬೆಳೆಕುಮಡಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಓಡೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆರಡಿಗೆಂದು ಸಾಲು ಗಿಡಾನೇ ಬಿಳಿದದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಲುಕ್ಕಾನು! ಎರೆಮಣ್ಣು ಹುಡುಕುಡಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಸ್ವಲ್ಪಾನೂ ನೀರು ಇಂಗೋಲ್ಲ, ಅದು ಹೆಂಟೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಡೆತಾಗಿ ಇರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆದೇ.

ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇಳುಕಲಿಗೆ ಅಷ್ಟಲಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚು ವುದು ಉತ್ತಮ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಗಡ್ಡೆ ಅಂತಾರಲ್ಲಾ, ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ನೋಡಿದೀವಿ. ಇದರ ದೋಷ ಎಂದರೆ ಬರಬರುತ್ತಾ ಇಕ್ಕೆಡೆಗೆ ಹುಲ್ಲು ತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತುಳಿಬೇಕು. ಆಗ ಅದು ಹೊಸದಾಗಿ ಗವ್ವನೆ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಜಮೀನಿನ ಇಳುಕಲು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಇಳಿಬೀಳದ ಅಲ್ಲಿ ದಪ್ಪವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆಚೀಚೆ ಕಡೆ ತೆಳ್ಳಗೆ ಬಾಲ ಬೆಳೆಸಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡ್ತಾರೆ.

ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಹುಲ್ಲು ಅಥವಾ ಲಾವಂಶ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮುಳುಗುಂದದ ಫಾರ್ಮ್ ನರ್ಸರಿಯಿಂದ ಚಿಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಹದಿನೈದು ಎಕರೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ರೆಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಂಡು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾಲು ತೆಗೆದು ನೆಟ್ಟಾಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆತು. ಇದು ಆಗಲ ಬೆಳೆಯೋಲ್ಲ. ಬೇರುಗಳೂ ಅತ್ಯೆ ಬೆಳೆದು ಬೆಳೆಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡೋಲ್ಲ. ಖರ್ಚು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಅಯ್ಯಾ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳ್ಳಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕತ್ತರಿಸೋಬೇಕು.

ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಉಣ್ಣೆಗೆ ಉಳಿದವರಿಗೂ ನನ್ನಷ್ಟೇ ಬೆಳೆ ಬರ್ತೀತೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಿಂದ ಬರ ಬಂದಾಗ ಚಿತ್ರ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಬೆಳೆ ಬಾರದಿರುವಾಗಲೂ ನಮಗೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಂದು ಸರಳ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಜಮೀನನ್ನು ಬರ ನಿರೋಧಕ ಆಗಿಸಬಹುದು.

ತೇವ, ಫಲವತ್ತ ತಗನುಸಾರ ಗಿಡ, ಸಾಲುಗಳ ಅಂತರ

ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರು ಜಾಸ್ತಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ, ಸಾಲುಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರ ಕಡಿಮೆ ಇಟ್ಟೋತಾರೆ. ಇದೇ ಮಳೆಯೇ ಕಡಿಮೆ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ. ಅದು ಇದೇ ತೇವಾಂಶವನ್ನೂ ಆರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಮಳೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲೇ ಸುಳಿ ಸಿಕ್ಕಿರುತ್ತೆಲ್ಲಾ. ನಮಗೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಗೊತ್ತೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಗಿಡಗಳಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ನಾವು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು, ಅಷ್ಟೇ.

ಜಾಸ್ತಿ ಬೀಜ ಹಾಕಿ, ಜಾಸ್ತಿ ಸಾಲು ಹಾಕಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ಸುಳ್ಳು. ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ತೇವ ಹಿಡ್ಡೊಳ್ಳೋ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟಿದೆ, ಫಲವತ್ತತೆ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೆಳೆಯುವ ರೈತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಸಸಿಯಿಂದ ಸಸಿಗೆ, ಸಾಲಿನಿಂದ ಸಾಲಿಗೆ ಅಂತರ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಶೇಂಗಾವನ್ನು ೧೨ ಇಂಚಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಲು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನಾವು ೨೦ ಇಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುತ್ತೇವೆ. ಹೆಸರನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಯಾರೂ

೨ ಸಾಲಿನ ಕೂರಿಗೆಯಲ್ಲಿ (೨೦ ಇಂಚು ಅಂತರ) ಬಿತ್ತೋದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ೩ ಸಾಲಿನವರಲ್ಲಿ (೧೩-೧೫ ಇಂಚು ಅಂತರ) ಬಿತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದವರಿಗೆ ಎಕರೆಗೆ ಒಂದು ಚೀಲ (೧೦೦ ಕೆ.ಜಿ.) ಬೆಳೆ ಬಂತು. ನಮಗೆ ೨೫ ಕ್ಲಿಯರ್ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಬೀಜದಲ್ಲೂ ಉಳಿತಾಯ; ಅಂತರಬೆಳೆಯ ಹುರುಳು. ಅಂತರಬೆಳೆಯದಿಂದ (ಎಡೆ ಹೊಡೆಯುವುದು) ತೇವಾಂಶವೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮುಚ್ಚಿಗೆ (soil mulching) ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಇಂಗಿದಂತೆಯೇ ಲೋಮನಾಳ ಕ್ರಿಯೆಯ (capillary action) ಮೂಲಕ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲೆಯೂ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಎಡೆ ಹೊಡೆದಾಗ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಡೆದು ಮ್ಯಾಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹೇರಿಕೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು 'ಎಡೆ ಹೊಡೆದ್ರೆ ಭೂಮಿ ಆರಿಹೋಗ್ತದೆ' ಅಂತಾರ. ಆರಿಹೋಗುವುದು ಮ್ಯಾಲಿನ ಪದರ ಮಾತ್ರ. ಒಳಗೆ ತೇವಾಂಶ ಉಳಿಕ್ಕುತ್ತೆ.

ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಪಾತ

ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾವು ೧೦-೧೨ ಎಕರೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಿ. ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷ ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆರೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವು ಇವು ತೆಗೆಯಲು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೊನೆಗೆ ನಮಗೆ ನೀರೇ ಉಳಿತೋರ್ಲಿ. ಹಾಗಿದ್ದಾಗ ಉಷ್ಣಗಾತ್ರದ ನೀರು ಒಯ್ದು ಅಗಿ ಹೆಚ್ಚೇಕು. ಮುಂಗಾರಿನೊಳಗೆ ಜಾಸ್ತಿ ಬಿಸಿಲು ಇದ್ದು ನೀರೇ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಗಿಡಗಳು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದವು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಚಿಂತಿಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಕಲಿಸಿ, ಜಿಲ್ಲಾ, ಹಂಗೇ ಗಿಡಗಳಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವೆನೋ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಂತು. ಎಲ್ಲೂ ಒಂದು ಗುಂಚೆಗೆ ೪ ಕೆಲೋ ಬೀಜ ಹಾಕಿದರೆ ನಾವು ಅರ್ಧದಿಂದ ಒಂದು ಕೆಲೋ ಮಾತ್ರ ಹಾಕಿದವು. ಹುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ದಿನಾ ಸಂಜೆ ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು. ಭೂಮಿ ಮಾತ್ರ ತೇವ ಆಗ್ಗೇಕು, ಅಷ್ಟೇ. ಗಿಡ ಹುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊದಿಕೆ ಹಾಕಿರ್ಲಿ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದವಂತರ ಎರಡು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನೀರು. ಮೂರನೆಯ ವಾರಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ, ನಾಲ್ಕನೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ.

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವು ಒಂದು ತತ್ವ ಇತ್ತು. ಆರು ತಿಂಗಳ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನಿಲೋ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಅಗಿಮಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ವಾರ ಇಚ್ಛೋಬೇಕು ಅಂತ. ನಾಲ್ಕು

ವಾರದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಮೆಣಸಿನ ಅಗಿ ಬಲಿತಿಯಿರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ವಾರ ಬೀಜ ಹಿಡ್ಡೊಳ್ಳಿಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೀರು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅಗಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದ್ರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಗಟ್ಟಿ. ನಾಲ್ಕೈದು ಅಂಗುಲ ಮಾತ್ರ ಎತ್ತರ. ಮ್ಯಾಲೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಕೆಳಗೆ ಗೋದಾದ್ದೆ ಬರು. ಬೆರೆ ರೈತರ ಅಗಿ ಆರು ವಾರವಾಗೆ ಒಂದರಿಂದ ಎರಡಡಿ ಎತ್ತರವಾಗ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಅಗಿ ಮಡಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹಸಿ ಇರುವ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಹಸಿದ ಮನುಷ್ಯನ ಎದುರು ಊಟದ ತಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಗುಬುಲು ಆಹಾರ ತಿನ್ನುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಗಿಡ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಗನೆ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಇಲ್ಲದಾಗ ಈ ತಂತ್ರ ಬಳಸಿ ಅಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಮುಂದೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಿಸಿಲು ಹೊಡೆದರೂ ಅದು ಜಗ್ಗೋದಿಲ್ಲ. ಕೆತ್ತು ನೆಡುವ ಎಲ್ಲ ಗಿಡಗಳಿಗೂ ಈ ತಂತ್ರ ಬಳಸಬಹುದು. ನಮಗೆ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ. ಆಗಾಗ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ತೇವಾಂಶ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಅಭ್ಯಾಸ ರೂಢಿಸಬೇಕು.

ನಾವು ದೂರದಿಂದ ತೆಂಗು, ರತ್ನಗಿರಿ ಮಾವು ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಗಿಡ ತಂದು ಹೆಚ್ಚೇಕಿಲ್ಲಾ, ಆ ಗಿಡವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದ್ದಾರೆ ಗೊತ್ತಿರೋಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ತಂದು ಗಿಡಗಳನ್ನು ನಾವು ಕನಿಷ್ಠ ೨೩ ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒದಿಸಿದರೆ ಅವು ಒಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲೂ ಗೆಲ್ಲುವೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ರೈತರು ಈ ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸಿ ನೋಡಿ ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದು ಬರೋಬ್ಬರಿ ಗಾತ್ರೆ ಅಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳೆ ಒಣಗಲು ಹತ್ತಿದೆ ಅಂದಾಗ ನಾನು ಒಂದು ಬಾರಿ ನೀರಿನ ಸಿಂಪಡೆಹೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಎಲೆ ತೆನೆಯ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕೆಳಗಿಳಿದರೂ ಸಾಕು, ನೋಡಿ. ಇದರಿಂದ ಗಿಡ ೮-೧೦ ದಿನ ಬದುಕುತ್ತೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ಅನುಭವ ಹೇಳಿದಾಗ ಭಾವಲ್ಪರಾ 'ಅದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಧಾನ' ಅಂತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು.

ಹಸುರಲೆ ಸೇರಿ

ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಹಸುರಲೆ ಗೊಬ್ಬರ ಸೇರಿಸಿ ಫಲ ಪಡೆದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಹಿಂದೆ ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಹರವಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಳದರ, 'ಇದು ಭೂಮಿಗೆ ಕನು ಕೊಡ್ತದೆ' ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾನ್ ಇದೆ ಅನ್ನೋಲ್ಲ. ಹಸಿ (ತೇವಾಂಶ) ಹೆಚ್ಚಾಗ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಲೆಕ್ಕ ಅವರಿಗಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆ, 'ಬರೇ ಹೆಸರು, ಹವೀಜ ನಾಲದು. ಇನ್ನಷ್ಟು ಬುಗೆ ಸೇರಿಸೋಣ' ಅಂತ. ಹೆಸರು, ಅಲಸಂದ, ಗೊಂಜಾಳ, ಎಳ್ಳು, ಮೂಲಂಗಿ, ಮೆಂತೆ, ಹುರುಳಿ (ಒಳ್ಳೆ ಮಕಮಲ್ ತರಹದ ಎಲೆ ಬರ್ತದಿ) - ಹೀಗೆ ೧೦-೧೦ ತರಹದ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬೆಳೆ ತೆಗೆಲೊಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಲ್ಪಾ, ಎಲೆಗಾಗಿ ತಾನೇ? ಹೆಂಗಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಾಕುವುದರ ೧೦-೧೦ ಷುಟ್ಟು ಬೀಜ ಹಾಕಿದ್ದೆ. ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿನ ಕೂರಿಗೆ ಆದರೂ ಸೈ. ಮೂವತ್ತು-ಮೂವತ್ತೈದು ದಿನಕ್ಕೆ ಇವು ಹೂ ಬಿಡತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಎರಡು ಸಾಲಿನ ನಡುವೆ ಬಗಲುರಂಟೆ ಹೊಡೀತೀವ್ವಿ. ಒಂದು ವಾರ ಬಿಟ್ಟು ಹರವಿದ್ದು ಹಸಿರಲೆ ಎಲ್ಲಿದೇಡ ಪತ್ತೇನೇ ಸಿಗ್ಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂಗಾರಿನ ಒಂದೇ ಬೆಳೆ!

ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿದೆ. ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಣಾ ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಳ ಹಾಕಿದೆ. ಮುಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ, ಹಿಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ, ಜೋಳ ಹಾಕಿ ನೋಡಿದೆ. ಶೇಂಗಾಕ್ಕೆ ಬದಲು ಮುಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಹಾಕಿ ಹೇಗಿದೆ ಅಂತ ಗಮನಿಸಿದೆ. ಮುಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರಲೆಗೊಬ್ಬರ ಮಾಡಿ ಭೂಮಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಹಿಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ, ಜೋಳ ಬೆಳೆಯೋದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಂತ ತಿಳಿತು.

ರೈತರಿಗೆ ತರಾತುರಿ ಜಾಸ್ತಿ. ಎರಡು-ಮೂರು ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯೋ ಉಮೇದಿ. ಶೇಂಗಾ ತೆಗೆದು ಮತ್ತೆ ಜೋಳ ಬೆಳೆಯೋ ಅಭ್ಯಾಸ. ನಾನು ಇವೆಲ್ಲದರ ಖರ್ಚು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ನೋಡಿದೆ. ಮುಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ, ಅನಂತರ ಜೋಳ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಬರೇ ಜೋಳ ಕೃಷಿಯು ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚು. ಮಳೆಗಾಲ ಹೋದ ನಂತರ ಬಿತ್ತನೆ. ಕಳೆ ಕಮ್ಮಿ. ಬಹಳ ಅಂದ್ರೆ ೨-೩ ಸಲ ಅಂತರಬೆಳೆಯ ಸಾಕು. ವೆಚ್ಚ ಕಮ್ಮಿ. ಎತ್ತೆಗೆ ಹತ್ತರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಕ್ಷಿಯಾಲ್ ಬೆಳೆ. ೬ರಿಂದ ೧೦,೦೦೦ ರೂ. ಆದಾಯ. ಈ ಬುಗ್ಗೆ ಹೇಳ್ತಾನೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಉಳಿದ ರೈತರಿಗೂ ಅರಿವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚಿನವರೂ ಈಗ ಎರಡು ಬೆಳೆಗೆ ಹೋಗೋದೇ ಇಲ್ಲ.

ಉತ್ತರಿ ಮಳೆ, ಹಸಿ ಮಳೆ ಅಂತ ಬರ್ತದೆ. ಆಯಾ ನಕ್ಷತ್ರದ್ದು. ಉತ್ತರಿ ರೈತರಿಗೆ ಭಾಷೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಮಳೆ. ಅದು ತಪ್ಪೊಂದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಡುಮಾತಿದೆ. 'ಹಸಿ ಆಗದಿದ್ದೆ ಹಲ್ವು ಕಿಸ್' ಅಂತ. ಅಂದ್ರೆ ಈ ಮಳೆ ಬೀಳದಿದ್ದೆ ಬೆಳೆನೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತ. ಒಂದು ಸಲ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿ ಮಳೆ ಆಗ್ಗಿಲ್ಲ.

ಹಸಿವೂ ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪ. ನಾವು ನೆಲೆಲು ಹೊಡೆದು, ಹಸಿರಲೆಗೊಬ್ಬರ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಸಿಮಳೆ ಆಯ್ತು. ನೀರು ಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹಂಗೇ ಜೋಳ ಬಿತ್ತಿಬಿಟ್ಟೆವು. ಆ ವರ್ಷ ಶೇಂಗಾ ತೆಗೆದು ಜೋಳ ಬಿತ್ತಿದವರ ಗಿಡ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಬೆಳೆದು ಒಣಗಿಹೋಯ್ತು. ಮುಂಗಾರಿ ಖಾಲಿಬಿಟ್ಟು ಜೋಳ ಬಿತ್ತಿದವರಿಗೆ ಎತ್ತೆಗೆ ೨೦-೫೦ ಕೆಲೋ ಸಿಕ್ಕು. ನಾವು ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿರಲೆಗೊಬ್ಬರ ಸೇರಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲಾ. ನಮ್ಮದು ಬೇಡು ಜಮೀನು, ಕರ್ಲು. ಪಕ್ಕಾ ಎರನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೂ ಎತ್ತೆಗೆ ೧೦ ಚೀಲ ಜೋಳ ಬಂತು! ಗಿಡಗಳು ಏಕೆಲೂ ಅಡಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಇದು ಹೆಂಗ ಬೆಳಿತು ಅಂತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿ.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಹಸಿರುಗೊಬ್ಬರ ಬೆಳೆ ಬಿತ್ತಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಧಾರಾಳ ಹಸಿರುಹಲ್ವು ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಹಂಗೇ ಭೂಮಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆವು. ಅದೇ ಫಲ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಿಮ್ಮದು ಒಣಬೆಳೆಯ ಇರ್ಲಿ, ನೀರಾವರಿ ಇರ್ಲಿ, ಸಾವಯವ ಅಥವಾ ರಾಸಾಯನಿಕ ಆಗಲಿ, ಹಸಿರಲೆಗೊಬ್ಬರ ಮಾತ್ರ ಆಗದಿ ನಂಬರ್ ಒನ್. ಹಸಿರಲೆಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಬೀಜ ಖರೀದಿಸಿ ತರಬಾರದು. ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಆದ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಎಳ್ಳು, ಗುರೆಳ್ಳು, ಮೂಲಂಗಿ... ನೀರಾವರಿ ಇದ್ದರೆ ಸೇಬು ಆಗಬಹುದು. ಅದು ಎರಡಡಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಣ ಬೆಳೆಯಾದಲ್ಲಿ ರೊಟೆ ಹೊಡೆದು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಕಷ್ಟ. ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಶ್ರಮ ಹೆಚ್ಚು. ಒಂದು ವರ್ಷ ನೀರುಳ್ಳಿಗದರ ಹಸಿವಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನೇ ರೊಟೆ ಹೊಡೆದು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಒಯ್ದು ಮತ್ತೂ ಲುಕ್ಕಾನು ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?"

ವಿಚಾರ :

ಡಿ. ಡಿ. ಭರಮಗೌಡ
 ಅಂಚೆ : ಯಳವತ್ತಿ, ಶಿರಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕು, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ - ೫೮೨ ೧೧೨
 ದೂರವಾಣಿ : (೦೯೯೮೭) ೨೬೪೧೫೦

ಸಾವಯವದ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಬರ ದೂರ ಇಡಿ

ಬರ ನಿರಾಧಾರಕತೆಯ ಫಲಿತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿಮ್ಮ ಮಣ್ಣಿನ ಸಾವಯವದಂಶ ವರ್ಧನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಈ ಬಿಜ್ಜಾರಿ.

"ನಮ್ಮ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನೀರು ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು ಗೊತ್ತೇ? ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಆಯಾ ಹೊಲದಲ್ಲೇ ಶೇಖರಿಸುವುದು! ಇದು ಬರವನ್ನು ದೂರ ಇಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚೆಯಾಗಿ ಹೌದು.

ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ, ಅದರ ನೀರು ಇಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು (water infiltrating ability) ಎರಡರಿಂದ ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಮತ್ತು ನೀರು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು (water holding capacity) ಇಮ್ಮಡಿಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಸಾವಯವದ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಅದು ಹತ್ತಿರಲಿ ಗೊಬ್ಬರ ಬೆಳೆಸುವುದು, ಅವರಣ ಬೆಳೆ ಎಚ್ಚಿಸುವುದು, ಎಡೆಬೆಳೆ ಕೃಷಿ, ಕೃಷಿ ಆರಣ್ಯ ವೃದ್ಧಿ - ಅಥವಾ ಇಂತಹ ಇನ್ನಾವುದೇ ವಿಧಾನ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಅತಿಸ್ವಲ್ಪ ಸಾವಯವದ ಅಂಶದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾವು ಅಷ್ಟು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗದ ವಿವರ ಕೇಳಿ. ಅಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದ ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮತಳದ ಸಸ್ಯಬದು ಎಚ್ಚಿಸಲೆಂದು ಗಿಡ ನೆಟ್ಟರು. ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳಿಯುವ ವಿವರಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅತ್ಯಲ್ಪ ಯೋಗದ ವಿಚಾರ ಎಂದರೆ, ಈ ಸಸ್ಯ ತಡೆಯಿಂದಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಶೇಕಡೆ ಇರಷ್ಟು ನೀರು ಇಂಗಿತ್ತು. ಮೇಲಿನಿಂದ ಇಳಿದ ನೀರನ್ನು ಈ ಬದುಗಳು ತಡೆದು ನಿಧಾನಗೊಳಿಸಿದ ಕಾರಣ ನೀರು ಇಂಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿನವರೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಈ ಗಿಡಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳೆದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಮತಟ್ಟು (natural terracing) ರೂಪಿಸುವ ಮೊದಲೇ ಈ ಫಲಿತಾಂಶ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು.

ಇಲ್ಲಿ, ಈ ಸಸ್ಯ ತಡೆಗಳ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಅಂಶದ ದಟ್ಟಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ನೀರಿನಿಳಿಸಲು ಅದುಮೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಡುಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಸಾವಯವದ ಅಂಶ ಅಷ್ಟು ಜಾಗದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ರಂಧ್ರಮಯವಾಗಿ (porous) ಮಾಡಿತ್ತು. ಈ ಸಮತಳ ಪಟ್ಟಿಯ ಕೆಳಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಯವದ ಅಂಶ ಇದ್ದರೆ ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಪರಿಣಾಮ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು!

ಈ ನೀರಿಂಗುವಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಭಾರೀ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ನಾವು ಉತ್ತರ ಹೊಂಡುರಾನ್‌ನಲ್ಲೂ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆ ೨೦೦೦ ಮಿ.ಮೀಟರ್. ಗುಡ್ಡದ ಇಳಿಜಾರು ಶೇಕಡೆ ೩೫ರಷ್ಟು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮೈಕುನಾ ಬಳ್ಳಿ ಇರುವ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸಮತಳ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ! ಅದುಮೇ ಇಷ್ಟೂ ಮಳೆಯನ್ನೂ ಮಣ್ಣಿನೊಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮೈಕುನಾ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಣ್ಣು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ."

'ವರ್ಲ್ಡ್ ನೇಚರ್ಸ್', 'ಕೊಸೆಟಾ' ವೊಂದಲಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದ ರೋಲ್ಯಾಂಡ್ ಬುಂಚ್ ಎಂಬ ಹೊಂಡುರಾನ್‌ನ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹಸಿರಲಿ ಗೊಬ್ಬರ, ಅವರಣ ಬೆಳೆ ಬಗ್ಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿರುವ ದಶಕಗಳಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆ ಅವರಿಗೆ ಜನಕೇಂದ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಅನುಭವ. ಮೇಲಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಅನ್ವಯಿಸಲು ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶದ್ದು. ಅಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣಿನ ವರ್ಗ ಹೊಂದಿ ಇವರು ತಿಳಿಸಿದ ಈ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬರಬಹುದು. ಆದರೂ ಈ ತತ್ವ ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಬದು ಚಿವ್ವಾಗಿದರೆ ಬದುಕೂ ಚಿವ್ವ

ಕಟ್ಟನ ಒಡ್ಡುಗಳು ಇಟ್ಟನ ಅರ್ಥಿಚತೆಯ ಅಡಿಪಾಯ ಎನ್ನುವುದು ಇಟ್ಟನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅರ್ಥಿಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ, ಈ ರೈತರ ಜೀವನವುಳ್ಳವೇ ಕುಸಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಬೆನಕಟ್ಟಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲೇ ಕೃಷಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಊರು. ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಸಿರು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಲ್ಲುಸಾಲಿನ ಹೊಲ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲೇ. ಫಲಕನೆ ಇದು ನಿರಾವರ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಮೂಡಿದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಈ ಊರಿನ ಕೃಷಿಯ ಅಭಿರುಚಿ, ನೆಲಜಲ ಉಳಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅಡಿಯೆಂದು ಅಭಿನಂದನೆ!

ಇಲ್ಲಿನದು ಒಣಜೀವನವು. ಮಸಾರಿ, ಎರೆ (ಕಪ್ಪು) ಮಣ್ಣು ಎರಡೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಎರೆಯದೇ ಮೇಲುಗೈ. "ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಬಂದ ವರಮಾನದ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಾಲನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜಮೀನಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಈ ಊರನ್ನು ಬಲ್ಲವರು. ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರೂ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ, ವಿಶಾಲ ಬಯಲು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಚಿಕ್ಕ, ಅಲ್ಪ ಇಳಿಜಾರಿನ ಗುಡ್ಡಗಳು. ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಲಗಳು. ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ಧಾರಾಳ ನೀರು ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗದು ವರದಾನ. ಒಟ್ಟು ಮಳೆ

ತಮ್ಮಣ್ಣಿ ಚಿವ್ವಾರ್

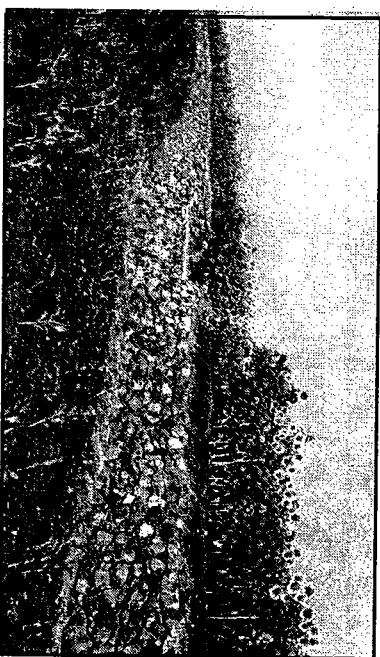
ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆ ಸುರಿಯುವುದೂ ಇದೆ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಬೆನಕಟ್ಟಿಯ ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಕೆರೆ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕೋಡಿ ಹರಿದಿತ್ತು.

ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ವಾಗಿದ ಅರ್ಥ ಕೆಲೋಮೀಟರಿನಿಂದ ತೊಪಗಿ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಕೆಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಿಂದ ಮಳೆನೀರು ಹರಿದುಬರುವುದಿದೆ. ಈ ನೀರನ್ನು ಅನ್ನ ಬೆಳೆಯಲು ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡುವ ಇಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ತಲೆದೂಗಲೇಬೇಕು.

ಕೃಷಿಯ ಜೀವಾಳ

ಬದು ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನ ಒಡ್ಡುಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ನೆಲಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಜೀವಾಳ. ಇವೆರಡೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧ ಇರುವ, ಒಂದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗಗಳೆಂದರೂ ಸರಿಯೇ. ತಳ ಒಡ್ಡು ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನ ಒಡ್ಡಿನ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗ ಹೊಲಗಟ್ಟಿ. ಕೆಲವರು ಒಳಗಟ್ಟಿ ಅಂತಲೂ ಹೇಳುವುದಿದೆ. ಒಡ್ಡು/ಬದು ಜೋಲ್ವೆ ಆದರೆ ಈ ಹೊಲಗಟ್ಟಿ ಆದರೆ ನರ್ಜ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದುವಂತೆ ಸರಿಯಾದ ವಿನ್ಯಾಸ, ರಚನೆ ಆಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ರೈತನ ಬದುಕು ಭದ್ರ.

ನಮ್ಮ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಮಣ್ಣು-ನೀರು ಉಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಅವನತಿಯ ಹಾವಿ ಹಿಡಿದಿವೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬೆನಕಟ್ಟಿ ಒಂದು

ಕಲ್ಲೊಡ್ಡು ನಡುವೆ ಹೊಲಗಟ್ಟಿ

ಅಪವಾದ. ಇಲ್ಲಿ ಬದು, ಒಡ್ಡುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅಳುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಅಷ್ಟು ಜೀವಂತ. ನಲವತ್ತು-ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಬೇಕುವ ರಚನೆಗಳಾದರೂ ರೈತರು ಹೊಸ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಇವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ರಚನೆಗಳು ಇಲ್ಲದ ಹೋದರೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಊರಿನ ಓಂಿಯ ರೈತ, 'ಒಡ್ಡುಗಳ ಅಣ್ಣ' ಎಂದೇ ಜನ ಕರೆಯುವ ತಮ್ಮಣ್ಣ ಬೆನ್ನೂರ್ ಅವರಿಗೆ ಹಾಕಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಈ ಚೋದ್ಯ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ. ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳ ನಂತರ ಅವರೊಂದಿಗೆ, "ಇವೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮೂರನ್ನು ಊಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭೂಸವಕಳಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ರೈತರ ಆದಾಯ ತುಂಬಾ ಇಳಿದೀತು. ಜೀವನಮಟ್ಟವೇ ಕುಸಿದುಬಿಟ್ಟಿತು."

ಅವರು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು, "ಒಡ್ಡಿಗೆ ತುಂಬಾ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿರಾಗಿಗೆ ಇವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಆಗುತ್ತದೋ, ಅಂಥವರಿಗೆ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತದೆ. ನನ್ನದೇ ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡಿ. ಹೋದ ವರ್ಷ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಳು ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನಗೆ ಹತ್ತು ಚೀಲ ಜೋಳ ಬಂತು. ಈಗ ಅದನ್ನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೋದ ವರ್ಷ ಮಳೆ ತುಂಬಾ ಕಮ್ಮಿ."

ದಾಗಲೋಟೆ ತಾಲೂಕು ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ (ಮಿ.ಮೀ.)				
ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ	೧೯೯೯	೨೦೦೦	೨೦೦೧	೨೦೦೨
೫೨೪.೩	೫೪೩.೮	೪೪೯	೪೪೦.೧	೪೦೨.೧
				೧೯೩

"ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಇಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಹೇಗೆ ಬಂತು?" ಒಡ್ಡು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹರಿದು ಹೂರಹೂರವ ನೀರು ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿತು. ಆರೆಕ್ರಿಯ ನನ್ನ ಹೂಲದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡಿನ ಮೂಲಂಚಿನ ಒಂದೆತ್ತೆ ಹಸಿಯಾಯಿತು. ಆರೆಕ್ರಿಯ ನೀರು ಪೂರ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ತರುಬಿತು (ಇಂಗಿತು). ನಾನೇನೋ ಇಡೀ ಆರೆಕ್ರಿಯ ಬಿತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಒಂದೆತ್ತೆ ಮಾತ್ರ ಇಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಉಳಿದವುಗೆ ಪಾಪ, ಇಷ್ಟೋ

ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಪಳೆ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಆ ಜಾಗದ ಹಸಿಯಿಂದಾಗ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಚೀಲ ಕಾಳು ಬಂದಿದೆ."

ತಮ್ಮಣ್ಣನ ಹೂಲ ಇರುವುದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಲ್ಲುಸಾಲಿನಲ್ಲಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕಲ್ಲವತ್ತೆ. ಆರೆಕ್ರಿಯ ಜಮೀನು. ಕಳೆದ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಎರಡೂ ವರ್ಷಗಳು ಬರವೇ. ಆಗಲೂ ಇವರ ಹೂಲ ಕೈಚಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಲಾ ೭೦ ಚೀಲ ಜೋಳ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಒಡ್ಡು ಏನಿದು? ಇದರ ವಿಶೇಷ ಏನು? ಅದು ರೈತರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನ ಕೊಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಮಣ್ಣು, ನೀರು, ಫಲವತ್ತತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಬದು ಮತ್ತು ಒಡ್ಡು ಎರಡರ ಮೂಲಭೂತ ಕೆಲಸ ಒಂದೇ. ಮಣ್ಣು ಮಳೆನೀರು ಹೂರಹೂರದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು. ಹೂಲ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿದ ನಂತರ ಹುಚ್ಚಾದ ನೀರನ್ನಷ್ಟೇ (ಮಣ್ಣನ್ನಲ್ಲ) ಹೂರಕಳಿಸಲು ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಡ್ಡು. ಹೀಗೆ ಅಂಯಂತರದ ಹೂಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಗೊಬ್ಬರವೂ ಹೂರಹೂರವೂ ಇಲ್ಲ. ಹೂಲವು ಹೂರಕಳಿಲ್ದಿರುವ ಹೂಲಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಕಳಗಿನದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಭರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಲ್ಲಿನ ಒಡ್ಡು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕೆ ತಳ ಒಡ್ಡು ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಈ ಒಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೀರನ್ನು ಹೂರಬಿಡಲು ಇರುವ ಸುರಕ್ಷಿತ ಬಹಿರ್ದ್ವಾರ ಹೂಲಗಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ಒಳಗಟ್ಟೆ.

ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟಲು ಜಾಣ್ಮೆ ಬೇಕು. ಈ ನೈಪುಣ್ಯ ಇಲ್ಲಿನ ಒಡ್ಡರಲ್ಲಿದೆ. ಒಡ್ಡಿನ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ರಚನೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕೊಡುವ ತಮ್ಮಣ್ಣರಂತಹ ಅನುಭವಿಗಳೂ ಈ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಳ್ಳ-ತೋಡುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ರೈತರು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಲ್ಲಿನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಂಗಳೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಕಟ್ಟಿ' ಅಂತ ಹೆಸರು. ಎರಡು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಎದುರುಬದುರು ಇಟ್ಟು ಗೋಡೆ ಏರಿಸುತ್ತಾ ಹೂಲಗುತ್ತಾರೆ. ನಡುವೆನಡುವೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲುಗಳು. ಇವು ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಬೆನಕಟ್ಟಿಯ ಒಡ್ಡಿನ ರಚನೆಯೂ ಅದೇ ರೀತಿ. ಕಲ್ಲುಗಳು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲವಾಗುವ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೊಡ್ಡುಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

"ಮೇಲಿನಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಅನುಸರಿಸಿ ಒಡ್ಡಿನ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡ್ಲೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಷ್ಟೆಕೆರೆಯಿಂದ ನೀರು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆ ರೈತರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊಲಗಳ್ಳಿಯ ಬಾಯಿ, ಅಡಿಪಾಯ, ಒಡ್ಡಿನ ಅಗಲ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು," ಎಂದು ತಮ್ಮಣ್ಣ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಎರವಣ್ಣನ ಸ್ವಭಾವ ಹೇಗೆಂದರೆ, ಹೊಲಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ತೇವಾಂಶ (ಹೆಂ) ಬೇಕೋ, ಅಷ್ಟೇ ನೀರನ್ನು ತಡೆದು ಒದ್ದೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ನೀರನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಳವಿಗೆ ಹಸಿಯಾದ ನಂತರದ ನೀರನ್ನು ಹೊರಬಿಡಬೇಕು. "ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೂರಿನೂರು ಎತ್ತಿಯಿಂದ ನೀರು ಹರಿದುಬರುವುದೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರೈತನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಮಿತಿ ಇದೆ. ಹೆಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಒಡ್ಡನ್ನೇನೋ ಕಟ್ಟಬಹುದು, ಆದರೆ ವೆಚ್ಚ ಜಾಸ್ತಿ. ಸುಮಾರು ೩೦-೪೦ ಎಕೆ ನೀರನ್ನು ತಡೆಯುವ ಒಡ್ಡನ್ನು ರೈತರೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ನೂರಿನೂರು ಎತ್ತಿಯವನ್ನು ತಡೆಯುಹೊರಟರೆ ಆರಂಭಿಕ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚು. ತನ್ನ ಒಡ್ಡೇ ಒಂದು ಹೊರೆಯಾದೀತು. ನೂರಕ್ಕೆಯ ನೀರು ತಡೆಯುವುದು ನಾಕೆತ್ತಿಯ ರೈತನಿಗೆ ಕಷ್ಟ; ಆದರೆ ೮-೧೨ ಎಕೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಧ್ಯ, ಲಾಭಕರವೂ ಹೌದು.

ಮುತ್ತನಗೌಡರ ವಂಶನಗೌಡರ (೫೦) ಹದಿನಾರಕ್ಕೆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಇದು ಹತ್ತು ಕೃಷಿಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ತಡೆದು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಗಾದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಿ ತಮ್ಮಣ್ಣ. ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತಳ ಒಡ್ಡುಗಳಿರುವುದಿದೆ.

ಅಷ್ಟೊಂದು ಎಕರೆಗಳ ನೀರು ಓಡಿಬರುವಾಗ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಚಿಕ್ಕಡಿ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಡೆದು ಒಡ್ಡು ರೈತನ ಹೊಲವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಮಪಾತಳಿ ಸರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಬಂದ ಮಣ್ಣೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಲೆವೆಲ್ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ; ಪ್ರೂರ್ತಿ ಸಮತಟ್ಟು ಆಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ತುಂಬುಬರುವ ವೆಚ್ಚ

ನೀಲಪ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ ದಾಸಪ್ಪನವರಾರ್ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಿಂದ ನೀರು ಬರುತ್ತದೆ. "ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಈ ಹೊಲ ಹತ್ತಡಿ ಅಳದಲ್ಲಿತ್ತು ಅಂದರೆ ನಂಬೋ? ಈಗ ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಹೊಲ ಹೇಗೆ ಸಮಪಾತಳಿ ಆಗಿದೆ! ಸೂರ್ಯಕಾಂನ ಬೆಳೆ ಹೇಗಿದೆ? ನೀರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂದರೂ ನಡೆದಂತಲ್ಲವೇ?", ಅವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವರದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಲ ಇದೆ. ಐದು ಚಿಲ್ಡರೆ ಎಕೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ೬೦,೦೦೦ ರೂ. ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆನು? ಈ ವರ್ಷ ಹಿಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ. ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಅಧಿಕ ಆದಾಯ. "ಒಳ್ಳೆ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ನನ್ನ ಒಡ್ಡಿನ ಅಸಲನ್ನು ಸರಿದೂಗೀತು. ಒಡ್ಡು ಮತ್ತೂ ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತಲ್ಲಾ?"

ಒಡ್ಡುಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ವೆಚ್ಚ ಬರುವುದಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ 'ಪೂಟ್' (ಒಡೆಯುವುದು) ಆದರೆ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಕೆಲವಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇದ್ದರೂ, 'ನಮ್ಮ ಮಣ್ಣು ಇತರರ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬಿಡಲೋಗಿಲ್ಲ' ಅಂತ ಎಲ್ಲ ರೈತರೂ ದೃಢಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇತರರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಆದೀತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆಂತಲೂ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಫಲವತ್ತೆ ಹೋಗಿ ಬೆಳೆ ಕುಂದುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವ್ಯತಿಪರ ಆತಂಕ.

ಹೊಲ ಖಾಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಒಡ್ಡಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಾಲ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಜನವರಿಯಿಂದ ಜೂನ್. ಧನುಸು ಇದ್ದವರು ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಪೂರೈಸಿದರೆ, ಇಲ್ಲದವರು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆನಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಲೋಡ್ ಕೆಲ್ಲಿಗೆ ೩೦೦ ರೂ. ವೆಚ್ಚ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಒಡ್ಡುಗಳ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಈ ಕೆಲಸಗಳೇ ನುಂಗುತ್ತವೆ. ಉಳಿದರ್ಧ ಮಜೂರಿ, ಗರನು, ದುಂಡುಕಲ್ಲು ಇತ್ಯಾದಿ ಒಡ್ಡಿನ ಎದುರುಭಾಗ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುವ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಬೆಹೆ. ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಲಗಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಒಡ್ಡಿನ ಒಳಮೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಎರಮಣ್ಣಿನಂತೆ ಅವು ಅಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಬಿಡಲೋ. ಅಲ್ಲೂ ಕಷ್ಟ ಮಣ್ಣೇ ಉಳಿದರೆ ಅಹಾಯ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು.

ತಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎ. ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ೫೭ ವರ್ಷ. ಒಡ್ಡಿನ ಆರಂಭಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನೀಲಪ್ಪ ಅಪ್ಪಾಪ್ಪಿಂದ. ಉಳಿದದ್ದು ಸ್ವ-ಆಧ್ಯಯನ. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ವೊದಲ ಒಡ್ಡು ನಿರ್ಮಾಣ. ಅದು ಸಂಯಾಗಲಲ್ಲ. "ಹಿಂದಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಒಂದೇ ರೀತಿ ಅಗಲ ಇಟ್ಟು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಒಡ್ಡಿನ ವಿನ್ಯಾಸ, ಹೊಲಗಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ನೀವು ಮೇಲಿನಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ವಿಮಾನದ ರೆಕ್ಕೆಯ ಹಾಗೆ ಇರಬೇಕು. ಮಧ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿ ಅಗಲ, ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸವೂರ. ಇದು ಹೀಗೆ ಏಕೆಂದರೆ, ನಡುವಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಒತ್ತಡ ಜಾಸ್ತಿ. ಇಲ್ಲಿನ ತೆರೆ (ಅಡಿಪಾಯ) ಕೂಡಾ ಆಚೀಚೆಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು."

ಈ ವರೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಒಡ್ಡುಗಳು ೧೦-೧೨. ಸುತ್ತಲಿನ ರೈತರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯದ ಒಡ್ಡಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ. ವೆಚ್ಚ ಬಂತು. ಇದಕ್ಕೆ ೩ ಕೆಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಿಂದ ಮಳೆನೀರು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಲಗಳ್ಳಿಯ ಅಗಲವೇ ನೂರು ಅಡಿ ಇದೆ!

ಮಿತವಚ್ಚಿದ ಒಡ್ಡು

ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಒಡ್ಡಿನ ಐಡಿಯಾವೂ ತಮ್ಮ ಇಲ್ಲರಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಎಕ್ರೆಯ ನೀರು ಮಾತ್ರ ಬರುವ ಚಿಕ್ಕ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಸಾಕು. ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ವೊದಲಿಗೆ ಹೊಲದಷ್ಟು ಅಗಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಗಳ (Trench) ತೋಡಬೇಕು. ಮೂರಡಿ ಅಗಲ, ಎರಡು ಎರಡೂವರೆ ಅಡಿ ಆಳ. ಸಿಗುವ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊಲದ ಒಳಬದಿಯಲ್ಲಿ ಪೆರಿಸಿಡಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಕೆಂಪುಮಣ್ಣು, ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ಅಥವಾ ಉಸುಕುಮಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ಇದಕ್ಕೆ ತುಂಬಬೇಕು. ನಂತರ ವೊದಲೇ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣನ್ನು ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿಸಬೇಕು. ಹೊಲಗಳ್ಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಲ್ಲು ಬೇಕು. ಎರಡು-ಮೂರು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಸಾಕಾಡೀತು. ಈ ರೀತಿಯ ಒಡ್ಡಿಗೆ ಕೆಲವೊಡ್ಡಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಹೊಲಕ್ಕೆ ೨೦,೦೦೦ ರೂ. ಖರ್ಚು ಸಾಕು.

"ಈ ಭಾಗದ ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು ತೀರಾ ಕಟ್ಟಿದಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ರಸ್ತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಒಡ್ಡು ರಚನೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿದೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ತಮ್ಮ ಇತಿ. "ಹಿಂದೆ

ನದಿಗಳ ದಡದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದರೆ ಇಂದು ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ರಸ್ತೆಯೇ ಸಂಯಾಗಿ ಇಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯಾಗಲೇ ಒಡ್ಡುಗಳಾಗಲೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಕೂಡಾ ಹೋಗದಲ್ಲಿ ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಸು," ಅವರು ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಬೆನಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಒಡ್ಡಿನ ಪರಂಪರೆ ಇಷ್ಟು ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಕಾರಣ? "ಬದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಬದುಕೂ ಚೆನ್ನ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿಟ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಕೃಷಿಯ ಅರ್ಥಿಕತೆಯ ಅಡಿಪಾಯ ಎನ್ನುವುದು ಊರಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೆನ್‌ಫುರ್ಮ್ ಅಗ್ಗಿತಿ. ಆದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಇವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಂಟಾರೆ."

ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಂಡವಾಳ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಾಗಿ ಸರಕಾರ ಚಿಕ್ಕ ರೈತರಿಗೆ ನಿಬ್ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟರೆ ದೊಡ್ಡ ಸಹಾಯ ಆಗಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ವಿಶೇಷ :

ತಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೆನಕಟ್ಟಿ

ಅಂಚೆ : ಬೆನಕಟ್ಟಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆ

ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೫೫೪) ೨೫೭ ೦೪೪

ಲಿಂ. ನಾಗಭವಣ ಶಿವಯೋಗಿಯವರು ಬರೆದ ಅವರದೇ ಕೃಷಿ ಅನುಭವದ ಸಾರ (ಈಗ ಇದು 'ಕೃಷಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ

ಲಿಂ. ಸಂಗನಬಸವಪ್ಪ ನಾಗರಾಳ

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಗಳಿಸಿದೆ.) ಈ ಗ್ರಂಥ ಲಿಂ. ಸಂಗನಬಸವಪ್ಪನವರ ಮತ್ತು ಮಗ ಶಂಕರಣ್ಣನವರ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಅಪಾರ.

'ಕೃಷಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ'ಯಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿಯವರು ಬರೆದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಿ: "ಒಂದು ಹೊಲದ ವುಣ್ಣು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಹೊಲದ ಬಾಂದಿನ ಹದ್ದು ಹಿಡಿದು ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಮೊಳೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೂ ಸುತ್ತಲೂ ಒಡ್ಡು ಹಾಕಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಒಡ್ಡು ಹೊಲದ ಮುಣ್ಣು ಮತ್ತು ಸಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ಹೊಲವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಕಾರದ ಹದಕ್ಕೆ ತರುವುದು."

ನನೆಯುತ್ತಾರೆ ಮಗ ಸಂಗಣ್ಣ ಬಸವ್ವ, "ಅಷ್ಟಾವು ಮುಣ್ಣು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಪುಸ್ತಕ ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ. ಅದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಇದ್ದ ಕಾಲ. ಆಗ ಇನ್ನೂ ಧಾರವಾಡ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ."

ಅವರು ಮೊದಲು ಒಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಜಮೀನನ್ನು ಸಮತಳ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಹರಿದಿಳಿಯುವ ನೀರು ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ನೀರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಒಡ್ಡು ಹಾಕಿದ್ದರು. ನೀರು ನಿಂತು ಒಂದು ಪ್ಯಾಟನ್ನು ತುಂಬಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರಷ್ಟೇ ಮುಂದಿನ ಪ್ಯಾಟಿಗೆ ಹೋಗುವಂತಹ ವಿರ್ಹಾಡು. ಉದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಹೊಲವನ್ನು ಸುಮಾರು ಒಂದೆಕರೆಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪ್ಯಾಟುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ. ಎರಡು ಪ್ಯಾಟುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಒಡ್ಡಿ ಗೆ ಹುಲ್ಲು ಹಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ಜೀವಂತ ಬದುಕಾಗಿ ಮಾಡಾರ್ಹಾಡು. ಪ್ರತಿ ಪ್ಯಾಟು ಅಂಗೈಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದೆ.

ಗುಂಜಾವರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮೇರಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಸಂಗನ ಬಸವ್ವ ನಾಗರಾಳ

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಪ್ಯಾಟಿನ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಹರಡುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಪ್ಯಾಟು ತುಂಬುತ್ತಾ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ಮುಂದಿನದಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತ ಸಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರು ಇಂಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾಗರಾಳ ಕುಟುಂಬದ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲದಲ್ಲೂ ಇನ್ನೆಲ್ಲೂ ಬಾರದಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಬರಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳೆನು? ಉಳಿದೆ ಇಲ್ಲದಂಥದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ?

ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ "ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ನಾವು ಹಿಂದೆಯೇ ಭಾರೀ ಶ್ರಮ ಹಾಕಿ ಹೊಲವನ್ನು ಸಮವಾತಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಹಲವರು ತಳ ಒಡ್ಡು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಹೊಲಗಟ್ಟು, ಗುಂಡಾವರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸಮವಾತಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಕಮ್ಮಿ. ಇದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ವೆಚ್ಚ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಹೊಂದಿ ಈ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೂ ಎಕ್ರೆಗೆ ಸರಾಸರಿ ೨೫,೦೦೦ ರೂ. ಬೀಳಬಹುದು."

ಒಂದೇ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ತೇವಾಂಶ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಆತೀ ಕೆಳಗಿನ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಾಚುಗಳಲ್ಲಿ ತಳ ಒಡ್ಡು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದ ಗುಂಡಾವರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲಿನಿಂದ ನೋಡುವಾಗ ಗುಂಡಾವರ್ತಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಅಡ್ಡ ಮಲಗಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಳಗೆ ಟೊಳ್ಳು, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರನ್ನು ಭೂಗತವಾಗಿ ಹೊರಬಿಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಟೊಳ್ಳಿನ ಒಳಗಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ನೀರು ಕಲ್ಲಿನದೇ ಮೂಲಿಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಕ್ಕೆ - ಅಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಳಗಿನ, ನೆರೆಯವರ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಗುಂಡಾವರ್ತಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಹೊಲದ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಗೇಣೆತ್ತರ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೇಕೆಂದರೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಇನ್ನೂ ಎತ್ತರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ಭೂಗತ ಕೊಳವೆ ಸೇರಲು ಗುಂಡಾವರ್ತಿಯ ಬಾಯಿಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ಅಗಲ ಕಿರಿದಾದ ಎಡೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಇರಿಸಿದರೆಂದರೆ ಹೊಲ ಅಂಗೈಯಂತೆ ಆಗಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹೊಲಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ಗುಂಡಾವರ್ತಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಒಂದೇ ರೀತಿಯದು. ಹೊಲಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮನೆಯ 'ಓಪನಾ' ಮಯರಿಂಗ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಗುಂಡಾವರ್ತಿಯನ್ನು 'ಕನಾಸೀಲ್ಡ್ ಮಯರಿಂಗ್' ಎನ್ನಬಹುದು.

ಸಂಗಣ್ಣ ಬಸಪ್ಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, "ಹೊಲಗಟ್ಟಿಯ ಬಾಯಿ ಅಗಲ ಇರುವ ಕಾರಣ ನೀರನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಬರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಅನುಸರಿಸಿ ಗುಂಡಾವರ್ತಿಯ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಲ್ಲನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ಅಡ್ಡ ಇಟ್ಟು ಬೇಡ ಎನ್ನುವಾಗ

ಬದಿಗಿರಿಸಿ ಇಡೀ ಒಂದೆರಡಕ್ಕೆ ಹೊಲದ ನೀರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಈ ಉಪಾಯ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದದ್ದು."

ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಗಮನಿಸಿ ನೀರಿಗೆ ತಡೆ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಚುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ಒಂದು ದಿನ, ೨೯ ಗಂಟೆ ನೀರು ತಡೆದು ನಂತರ ಗುಂಡಾವರ್ತಿ ಮೂಲಕ ಹೊರಬಿಡುವುದು ಕ್ರಮ. ಆದರೆ ಬುರ ಇರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ನೀರನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ, "ಹೆಂಗೂ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ವೊಂದಲೇ ಸಿಕ್ಕಿರುತ್ತದೆ ನೋಡಿ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಡಾವರ್ತಿಯ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದನ್ನು ತೆರೆಯಲು ತಡೆ ಮಾಡ್ತೀವಿ." ಅಂದರೆ, ಹೊಲ ಹೆಚ್ಚು ಹಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂಥ, 'ಇದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದಿಂಟು ಮಳೆ ಬಂದರೂ ಒಂದಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಕೈಗೆ ಬರುತ್ತೆ.'

ಸಂಗಣ್ಣ ಬಸಪ್ಪರಿಗೆ (ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರು ಸಂಗನಬಸಪ್ಪ) ಅಪ್ಪಾಪ್ಪ ಕೆಲಸದ ನೆನಪು ಇದೆ. 'ಕಟ್ಟಿಗೆ ಗೂಟಕ್ಕೆ ದಾರ ಕಟ್ಟಿ ಇಂಟುಪಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಸಮತಳದ ಅಂದಾಜು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಲಗಟ್ಟು, ಗುಂಡಾವರ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇ ಅಪ್ಪು. ಸುತ್ತಲಿನ ರೈತರ ಜಮೀನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪಾಪ್ಪ ನಾಲ್ಕುಕೊ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಅಪ್ಪಾಪ್ಪು ತನ್ನ ಇಡೀ ಜೀವನಾನೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಗೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಇದೇ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದು.'

ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜೀವನ ಪಾಠ

ಆಗ ಲೇವಲ್ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವವರ ಮುದಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕೆತ್ತು. "ಆಗ ೨-೩ ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸ ಈಗ ಮೆಶಿನಿನಲ್ಲಾದರೆ ೨-೩ ದಿನದಲ್ಲೇ ಮುಗಿಬಿಡುತ್ತೆ." ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ಅಪ್ಪಾಪ್ಪು ೨೨ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ೭೪ರ ವರೆಗೂ ಈ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ತಿಂಗಳಿಗೆ ೨-೩ ಬಾರಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಹೊದರೆ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಉಳಿದು ಹಿಂದೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಡಿ ಕಳೆಸಿ ನೀ ಎಂದರೆ ಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಮೈಲಿ ನಡೆದೇ ಹೋದದ್ದಿದೆ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ರೈತನ ಕೈ ಬಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಕೆಸಿಯಿಂದ ರೊಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು 'ಬೆಳೆ ಬಂದ ನಂತರ

ಹಂತಿರುಗಿಸು ತಮ್ಮ ' ಎಂದದ್ದೂ ಇದೆ. " ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಬಿಜಾಪುರ, ಲಿಂಗಸೂರು, ಭೂಪುರ, ಹುಲಗೇರಿ, ಗಂಜಿಹಾಳ - ಹೀಗೆ 'ಆನೆಯತ್ತರದ ನೀರನ್ನು ಗೇಣೆತ್ತರ ನಿಲ್ಲಿಸಲು' ಹೊರಗದ ಊರಿಲ್ಲ. ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೂ ಭೇಟಿ. ಕೃಷಿಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೆಲಬಲ ಸರಂಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಿರಕರಣ್ಣ ಬರದು ಹಾಡಿದ ವಚನಗಳು ತುಂಬಾ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ.

ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈ ಕುಟುಂಬ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಆತ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ, ಉಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಅದೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಜನನಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಒಲವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಿಂದಲೇ! ಸುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಡುವೆಯೂ ಬದುಕುವ ಪಾಠವನ್ನು ಇವರು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮಲ್ಲಣ್ಣನವರು ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ಇಂತಹ ವಚನಗಳೇ ಹೊರಬೀಳುತ್ತವೆ.

ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಹೊಲದಲ್ಲಿರುವ ಗುಂಡಾವರ್ತಿಯನ್ನು ಅಣ್ಣಾಪ್ಪ ೧೯೧೩ ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಆಗ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಉಸುಕು, ಸುಣ್ಣ, ಬೆಲ್ಲ, ಲೋಕಸರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಹಣ್ಣುಮುಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಆಳುಗಳು ಕಾಲಿನಲ್ಲೇ ತುಳಿದು ಪಾಕಗೊಳಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಮಲ್ಲಣ್ಣ, ಸಂಗಣ್ಣ ಬಸಪ್ಪ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮಣ್ಣುನೀರು ಸರಂಕ್ಷಣೆಯ ರಚನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅನುಭವವಿದೆ. ಇವರಿಗೂ ಸುತ್ತಲಿಂದ ಕೆರೆ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. "ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆರೆಯುವವರು ಹಿರಿಯರೇ. ಎಳೆ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲೇ ಅಂಥಾ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲವಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಈ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕೃಷ್ಣ ರೈತರು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ತಳ ಒಡ್ಡು ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರಂತೆ. ಆದರೆ ಬದು, ಒಡ್ಡು ಮಾಡಿಯೂ ಸಮಪಾತಳ ಮಾಡದಿದ್ದವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನು - ಒಡ್ಡು, ಬದುವಿನ ಮೇಲಿನ ಅಂಚಿನದು - ಹಸಿಯಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತದಷ್ಟೇ.

ಕೋಟಗಟ್ಟಲೆ ಖರ್ಚು, ಆದರೆ...

"ಈಗ ಸರಕಾರ ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬದು, ಹೊಲಗಟ್ಟಿ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಸಂಯಾದ ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎರಿಮಣ್ಣಿನಲ್ಲೇ ಬದು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ ಅದು ಬೆಳೆಗೆ ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟು ೩-೪

ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಒಡೆದು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮದೇ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಎಕರೆಗಳು ರಾವಮಾಡಾಗಿ ಜಮೀನಿನಲ್ಲೂ ಹೀಗೇ ಆಯಿತು. ಸರಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ರಚನೆಯೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಬೇಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬದುಗಳಿಗೆ ಮಸಾರಿ ಅಥವಾ ಗರಸು ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. "ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಲಾಖೆ ಕೆಪ್ಪೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬದು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಹೊಯಿತೆಂದರೆ ರೈತರು ಸ್ವತಃ ಅದರ ಹೊರಮೈಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗರಸುಮಣ್ಣು ತರಿಸಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅದು ಉಕ್ಕೊಂಡೀತು. ರೈತರಿಗೆ ಶೇಕಡ ೪ರ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಬದು, ಒಳಗಟ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲ ಕೊಡುವುದು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಳ್ಳೆಯದು" ಎನ್ನುವುದು ಮಲ್ಲಣ್ಣರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕು ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ (ಮಿ.ಮೀ.)					
ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ	೧೯೯೯	೨೦೦೦	೨೦೦೧	೨೦೦೨	೨೦೦೩
೫೯೭.೩	೫೬೭.೩	೪೯೫.೪	೫೩೯.೨	೪೮೩.೬	೩೨೦

ವಿಳಾಸಗಳು :

ಸಂಗಣ್ಣ ಬಸಪ್ಪ ನಾಗರಾಳ

ವಾರ್ಡ್ ನಂ. ೧, ಮ್ಯಾಗಲಪೇಟೆ, ಹುನಗುಂದ - ೫೮೭ ೧೧೮

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ

ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೩೫೧) ೨೬೦ ೯೭೬

ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಶಂಕ್ರಣ್ಣ ನಾಗರಾಳ

ವಿಜಯ ಆಯಿಲ್ ವಿಜೆನ್ಸೀಸ್, ನವನಗರ, ಹುನಗುಂದ - ೫೮೭ ೧೧೮

ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೩೫೧) ೨೬೦ ೩೦೩

"ಬರಗಾಲದಲ್ಲೂ ನಾಲ್ಕಾಣಿ ಬೆಳೆ"

- ಶಂಕರಣ್ಣ ನಾಗರಾಜರ ಸಲ-ಜಲ ಮುತ್ತುಗಳು

"ನೀರಿನ ಹರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ, ಆ ಹೊಲದಲ್ಲೂ ಲಕ್ಷಿಣಂತುಕುಕಾಳುತ್ತಾಳೆ. ಪುಣ್ಯ-ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರನ್ನು ತಲುಪಬಲ್ಲ ಮನಮುಟ್ಟುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂ. ಶಂಕರಣ್ಣನವರು. ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆ."

■ ಒಂದು ಎಕರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಣ್ಣು

ಕೆಳಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಾದರೂ ಲೆಕ್ಕ ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಲ್ಲ ವಯ್ಯ.

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮಳೆಗೆ

ಇನ್ನೂರು ಚಕ್ರದಿ ಸೀರಿ ಹೋಗುವುದಯ್ಯ.

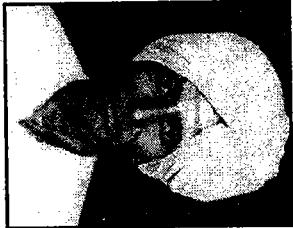
ಮಣ್ಣು ಹೋದರೆ ಭೃತನ ಕಣ್ಣು

ಹೋದಂತಲ್ಲವೆನಯ್ಯ?

ಮಣ್ಣಿನ ಮರ್ಮವರಿತ್ತು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿ

ಮಣ್ಣು ಕಾಪಾಡೆಂದ,

ಚಿತ್ತರಗಿ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ್.

ಕೃಷಿ ವಚನಕೋವಿದ

ಲಂ. ಶಂಕರಣ್ಣ ನಾಗರಾಜ್

■ ಗರಸು ಮನಾರಿ ಹೊಲಕೆ ಕರಿಮಣ್ಣು ಹಾಕು

ಮರಚಿ ವೊರಡಿ ನೆಲಕೆ ಕುರಿ ತರುಬಸು

ಎದೆಮುಣ್ಣೆ ನಲಿ ತರತರದ ಗೊಬ್ಬರ ಚಿಲ್ಲು

ಕರಲುಮಣ್ಣೆಗೆ ಮರಳುಸುಕು ಹಾಕಿ ಸೇಜು ಬಿತ್ತು

ಗುರು ಘನಮಠದಾಯಾರ ಕೃಷಿವಿಜ್ಞಾನ ಅನುಸರಿಸು

ನಿರುತ ಇಂಥ ಭೂಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರು ಎಂದ

ಚಿತ್ತರಗಿ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ್.

■ ರೋಷಣಿ ವ್ಯಗಶಿರಕೆ ಸೇಜಿನ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತು

ವೊಗ್ಗಿ ಆರಳಿದೊಡೆ ನುಗ್ಗಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸು

ಮುಗ್ಗು ಹೊಡೆದು ಗೊಬ್ಬರ ಮಾಡುವುದು ಲೇಸು ಕಾಣಾ

ಹತ್ತಿಯ ಬಿಡಿಸಿದೊಡೆ ಕತ್ತರಿಸು ತೊಪ್ಪಲವ್ವ

ಒತ್ತಿ ರಂಚಿಯ ಹೊಡೆದು ಮುಚ್ಚು ಮಣ್ಣೊಳಗೆ

ವೆಚ್ಚವಿಲ್ಲದ ಗೊಬ್ಬರಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಳೆಯೆಂದ

ಚಿತ್ತರಗಿ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ್.

■ ಭತ್ತ ಬಿತ್ತನೊಂದರ ನಿತ್ಯವೂ ಮಳೆಯಲ್ಲ ನೋಡ್

ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಹೊಳೆ ಹಳ್ಳ ಕೆರೆ ಬಾವಿಗಳೆಲ್ಲ.

ಭತ್ತ ಒಣಜೋನಾಯದಲಿ ಬಿತ್ತುವ ಬಗಯಂತೆಂದೊಡೆ

ಎತ್ತಲಿಂದಾದರೂ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹರಿದುಬರುವ ನೀರಿಗೆ

ಸುತ್ತುಲೂ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿ, ಬಿತ್ತು ಕೈತ್ತಿಕಾ ರೋಷಣಿ ವ್ಯಗಶಿರಕೆ

ಭತ್ತದ ಬೆಳೆ ಉತ್ತಮ ಬರುವುದಂದ

ಚಿತ್ತರಗಿ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ್.

■ ಉಣತೀದಿ ದೊಡ್ಡ ಎಮ್ಮಿ ಹಾಲು ಹೈನ

ಕರಿಮಣ್ಣಿನ ಎರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿ ಅಡಗಿದ ನೋಣಾ.

ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯ ನೀರು ಹರಿದುಹೋಗದಂತೆ ಮಾಡು,

ಸುರಿಯಾಗಿ ಸಮ ಮಾಡಿ, ನೀರುಣಿಸಿ ನೋಡು.

ನೀರು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡ್ ನೀರಿಗೆ ದಾರಿ ಬಿಡು,

ವೋರಿಯ ಮಾಡು, ಕೆರೆಯಂತೆ ಹೊಲ ಮಾಡಿ

ದೊರೆಯಾಗಿ ಬಾಳೆಂದ, ಗುರು ಚಿತ್ತರಗಿ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ್.

* ನೀರಿನ ಹರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಆ ಹೊಲವು ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗುವುದು. ನೀರಿನ ಹರಿ: 'ಹರಿ' ಎಂದರೆ ಯಾರು? ವಿಷ್ಣು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪತ್ನಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಹರಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ, ಅಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತನ್ನ ಪತಿ ಎಲ್ಲಿ ಇರುವನೋ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಬಾಣ್ಣದ ಪೀತಾಂಬರ ಉಟ್ಟು, ಚಿನ್ನದ ಅಭರಣ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವ

ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊಲದ ಒಡ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಡ್ಡು ಹಾಕಿ ಸಮವಾತಳಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬರಗಾಲ, ಅರಗಾಲ, ಒಂದು ಮಳೆಯಾದರೂ ಸಾಕು, ಬೆಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಮನಕತಕಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಾರದಂತೆ ಬೆಳೆ ಬರುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ.

* ಈ ಹೊಲವೇ ನನ್ನ ಬ್ಯಾಂಕು. ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ತೇವಣಿಯನ್ನು ಹೊಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವ ಮಣ್ಣೇ ನನ್ನ ತೇವು. ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ಒಡ್ಡುಗಳೇ ನನ್ನ ಭದ್ರತಾ ಪಟ್ಟಿಗೆ.

* ಒಂದೇ ಕಡೆ ಹೊಲವಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲೂ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಐದನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ರೈತನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಬೇನಾಯದ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ, ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ಮರ, ಗೊಬ್ಬರ ಮಾಪಲು ಸೊಪ್ಪು, ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಆಶ್ರಯ ದೊರೆತು ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

* ಮಳೆಗಾಲದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸೆಳಕುಗಳ ನೀರಂತೂ ನನ್ನ ಹೊಲ ದಾಟಿ ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನೀರು ಗುಂಡಾವರ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಲ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಸಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನು ನೀರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ನೀರು ಉಣ್ಣೆ ಸುತ್ತೇನೆ. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ನೀರೇ ನನ್ನ ಹೊಲವನ್ನು ತೋಯಿಸಲು ಸಾಕು. ಫೆಬ್ರುವರಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ತಂಪಿದೆ. ಎರೆ ಬಿಡಿಗಳಿಲ್ಲ. ಉಳಿದಲ್ಲ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಳದ ದಂಟು ಬಣಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದಂಟುಗಳ ರವದಿ, ಗಣಿಕೆ ಇನ್ನೂ ಹಸಿದಾಗಿವೆ.

* ಬಿತ್ತುವ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ತಾಸು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಮೇಲೆ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ನೀರೂ ಸರಿದಂತೆ ಈ ಹೊಲದ ಎಲ್ಲ ಪ್ಯಾಟುಗಳೂ ತೋಯುತ್ತವೆ. ಅರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂಟುನಾಲ್ಕು ಬೆಳೆ ಬಂದರೆ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಬೆಳೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಳೆಗಾಲವಾದರಂತೂ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಉಸುಕು ತುಂಬಿದಂತೆ ಜೋಳ ತುಂಬುತ್ತೇನೆ.

(ಲಿಂ. ಶಂಕರಣ್ಣ ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ನುಡಿಮುತ್ತುಗಳು. ಕೃಪೆ: ಲಿಂ. ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ತೆಗ್ಗಿನಮಠ ಬರೆದ, ಗದುಗಿನ ತೋಟವಾರ್ಯಮಠದ ಲಿಂಗಾಯತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಶಂಕರಣ್ಣ ನಾಗರಾಳ' ಪುಸ್ತಿಕೆ.)

'ಬರೆ'ವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಉಸುಕಿನ ಮುಸುಕು

ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಕರಲು ಭೂಮಿಗೆ 'ಮರಳನ ಮೇಕೆ'ಅಂಚೆ' ಮೂಡಿದರೆ ಕಣಿವೆ ಮಳೆಯಲ್ಲೂ ಅದು ಒಳ್ಳೆ ಅನ್ನವು ಎಲ್ಲವೂ ಹಸಿವೆ ಕಾಣಿಯುವಷ್ಟು ಕಾಳು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ನತಲ ಅಕಾಲದಿಂದ ಕಿವೆ ಖಾಲಿಯಾದ ರೈತರಿಗೆ 'ಉಸುಕು ಚಿಕ್ಕಿ'ಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನಾಲ ಉರುಗಾಲೋಗಲುಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಈ ಅಜ್ಜಿ ಅದು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವದ ಮೂಕು.

ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಮಳೆಕೊಯ್ದು ನೆ ಮೂತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆದಿತ್ತು. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳತ್ತೆರದ ಕಾಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಅಜ್ಜಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಿತ್ತು. ಸತತ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಬರಗಾಲದ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ, ಸುತ್ತಲಿನ ಜಡಭರತತನದ ನಡುವೆ 'ಬರೆ'ವನ್ನು ಸೋಲಿಸುವ 'ಮಾಡಿಸೋಡಿ' ವಿದ್ಯೆ. ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೊಯ್ಯಿಗೆ ಹಾಕಿಸುವುದು. ಅದನ್ನೇ ಕೆಲಸದಿಂದ ಒಂದಷ್ಟು ಕಾಳು ಖಾತ್ರಿ. ಹಸಿದವರಿಗೆ ಅರಹೊನ್ನೆಯಾದರೂ.

"ರೈತರಲ್ಲಿ ರೊಕ್ಕ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಎತ್ತಿಗೆ ಉಸುಕು ಹರಿಸಬಿಡ್ತೀವಿ." ಈ ಮಾತು ಹೇಳುವಾಗ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡರ ಸಂಕನಗೊಡರ ಅವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆತ್ತೇಳರ ಏರುತ್ತಾಹ.

ಗೌಡರ ಅವರಿಗೆ ಈ ಉಪಾಯ ತಿಳಿದದ್ದು ನೆರೆಯ ಯಲಬುರ್ಗಾ ತಾಲೂಕಿನ ರೈತರೊಬ್ಬರಿಂದ. ಸಂಗಪ್ಪ ಕೆಂಬಳ. ಅಲ್ಲಿನದು ಅತಿ ಬಿರುಸು ಕರಲು ಭೂಮಿ. ಅಲ್ಲ ಮಳೆಗೆ ಹಸಿ ಅಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಮಳೆ ಸುರಿದರೆ ಮಾತ್ರ ತೇವ ಉಳಿಯುವ ಜಮೀನು. ನಲವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಸಂಗಪ್ಪ ತನ್ನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಉಸುಕು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ನೆನಪಿನಿಂದ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಕೊರತೆ ಅಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಗೌಡರ ಅವರೂ ಉಸುಕುಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಅದು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಬದಕೆಗೆ.

ಗದಗದ ಬಳಿ ಮರಳು ಮುಚ್ಚಿಗಯ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಬೆಳೆ

ಮೂರರಿಂಚಿನ ಪದರ. ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದ ಕಾರಣ ಈ ಭಾಗದ ಯಾವ ಕೃಷಿಕನಿಗೂ ಎರಡು ಬೆಳೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಕನಗೌಡರ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಎರಡು ಬೆಳೆ. ಐದಕ್ಕೆಯಿಂದ ೨೦-೨೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ. ಒಂದು ರೀತಿಯ 'ಮಿನಿಮಂ ಗ್ಯಾರಂಟಿ.'

ಇದು ಕಷ್ಟ ಮಣ್ಣು. ರಭಸದ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಮೇಲ್ಮದರಿನ ೨-೩ ಇಂಚು ಮಾತ್ರ ತೇವವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರೂ ಹೊರಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಕೆಳಗೆ ಒಣಮಣ್ಣು. ಹಾಗಾಗಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವಂತಿಲ್ಲ. "ಉಸುಕು ಹಾಕಿದ ಭೂಮಿ," ಗೌಡರ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, "ಎಷ್ಟೇ ರಭಸದ ಮಳೆ ಸುರಿದರೂ ನೀರಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೀರಿಕೊಂಡು ಅಡಿಮಣ್ಣಿಗೆ ಇಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಐದು

ರೋಣ ತಾಲೂಕಿನ ಕೃಷಿ ಕೆ.ಬಿ. ಸಂಕನಗೌಡರ ಉಸುಕು ಹೊಲದ ತನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೊಲದಿಂದ ಒಂದು ಹಸಿ ಮಳೆ ನೀರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಕಾಲ ಹವೆಯಲ್ಲಿನ ತೇವಾಂಶ ಹೀರಿಕೊಂಡು ಸಮೃದ್ಧ ಬೆಳೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ."

ಒಂದೇ ಮಳೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳೆ!

ಗೌಡರ ಅವರದು ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೋಣ ತಾಲೂಕು. ಸರಕಾರ ಅತಿ ಬರಗಾಲಶೀಡಿತ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶ. ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆ ೬೦೦ ಮಿ.ಮೀ. ಆದರೆ, ೧೯೯೯, ೨೦೦೨ ಮತ್ತು ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಮಳೆ ತೀರಾ ಕಮ್ಮಿ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ೪೮೪ ಮತ್ತು ೩೯೯ ಹಾಗೂ ೨೧೨ ಮಿ.ಮೀ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ತೀರಾ ಕಮ್ಮಿ. "ಇವು ತಾಲೂಕಿನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. ಆದರೆ ತಾಲೂಕಿನೊಳಗೇನೇ ತುಂಬಾ ಫರಕ್ ಇರುತ್ತೆ" ಸಂಕನಗೌಡರ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ, "ಕಳೆದ ವರ್ಷ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಒಂದೇ; ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲೂ ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಯೇ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಉಸುಕು ಹಾಕಿದ್ದ ಐದಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬೆಳೆ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ ಬೆಳೆದು ಐದುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬಂದಿದೆ. ಉಸುಕು ಹಾಕದಿದ್ದ ಹದಿನೈದಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದ ಆದಾಯ ಇಷ್ಟೇ."

ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಸರು, ಹಿಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಜೋಳ, ಮುಂದಿನ ಸಲ ಸೂರ್ಯಪಾನ ಹೀಗೆ ಗೌಡರ ಬೆರಬೇರ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಸುಕು ಹಾಕಿದ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಎಕರೆಗೆ ಮೂರು ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ನಿಟ್ಟು. ಕೀಳುಶೇರಾ ಕೂಡಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಸಲು. ಹೆಸರು ೬-೦-೨೦ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ. ಶೇರಾಕ್ಕೆ ೧೦೦ರಿಂದ ೧೨೦ ದಿನ ಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಫಸಲಿಗೆ ಭೂಮಿ ಹದಗೊಳಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲಾವಕಾಶ ಸಿಗುವ ಕಾರಣ ಹೆಸರನ್ನೇ ನೆಚ್ಚುವುದು ಹೆಚ್ಚು.

ವಿಶ್ವಿಲ್, ಮೇ ತಿಂಗಳುಗಳು ಮರಳು ಹರಡಲು ಸಕಾಲ. ಬಿತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಉಸುಕು ಹಾಕಿದರೆ ತೊಂದರೆ. ಜೂನ್, ಜುಲೈ ಆಗಸ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ ಮುಂಗಾರು ಸೇಲುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳದಿಂದ ಹೊಲಕ್ಕೆ ರುವ ದೂರ ಆಧರಿಸಿ ಉಸುಕು ಹೇರುವ ಕೆಲಸದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಕಿಲೋಮೀಟರಿನೊಳಗೆ ಸಿಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಎಕರೆಗೆ ೧೪-೧೫,೦೦೦ ರೂ. ಸಾಕು.

ಉಸುಕು ಹಾಕಿದ ಹೊಲ ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಗೆ ಹೇಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಬೆಳೆಯೇನೋ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಹತ್ತಿ ಗಿಡದ ಬೇರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು. ಬೆಳೆ ಕೊಯ್ಲು ನಂತರ ಗಿಡ (ಕಟ್ಟಿಗಿ) ತೆಗೆಯುವುದು ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸ. ಇದಕ್ಕೆಂದು ಆಳದವರೆಗೆ ಉತ್ತರ ಉಸುಕು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕರಿಮಣ್ಣು ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮರಳು ಹರಡಿದ ಹೊಲವನ್ನು ರಂಟೆ ಹೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬರೀ ಕುಂಟೆಯಿಂದ ಹರಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉಸುಕು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕರಿಮಣ್ಣು ಮೇಲೆ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿ.ವಿ.ಯ ಮೆಚ್ಚುಗೆ

ಧಾರವಾಡ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿ ಡಾ. ಎಸ್.ವಿ. ಪಾಟೀಲ್ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದು ಸಂಕನಗೌಡರರ ಪ್ರಯೋಗ ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಇದು ಒಣಭೂಮಿಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ತಂತ್ರ. ಹತ್ತರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಇಂಚು ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೂ ಎರಡು ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಬಿಜಾಪುರ ಸೂಪರ್‌ಫೋಸಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದೇವೆ. ಸುಮಾರು ಐದು ಸಂಟಿಮೀಟರಿನಷ್ಟು, ಅಂದರೆ ಎಕರೆಗೆ ೬೦೦ ಟನ್ ಉಸುಕು

ಹಾಕಿಸುವುದರಿಂದ ಜೋಳ, ಕಡಲೆ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಕುಸುಬಿ, ಶೇರಾ, ಹೆಸರು ಮುಂತಾದ ಒಣಬೇಸಾಯ ಬೆಳೆಗಳ ಇಳುವರಿ ಶೇಕಡೆ ೫೦ರಿಂದ ೬೦ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬರ ನಿರೋಧಕತೆ ಹೊಂದಬಹುದು. ಮಾಡಿದ ಖರ್ಚನ್ನು ಎರಡು-ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಪಡೆದೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅವರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ, "ಇದು ಒಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ರೈತ ಪದ್ಧತಿ. ನಮ್ಮ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅದೆಷ್ಟೋ ಉಪಯೋಗಿ ರೂಢಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ಆಗಿದ್ದು ಏನೇನೂ ಸಾಲದು. ಅಂಥದ ಗುಂಪೆಲ್, ಅನಂತಪುರಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಮರಳು ಹಾಕುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಶೇರಾ ರೈತರು ಈ ಉಪಾಯ ಅನುಸರಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಸಲು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಸುಕು ಮಳೆನೀರು ಹಿಡೆಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜತೆಗೆ ತೇವಾಂಶ ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತದೆ."

ಗದಗ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಬೆರಕೆಣಕೆಯ ರೈತರು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿನ ರೈತ ಆರ್.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ. ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಬೆಳೆಗೊಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಕೆರಲು ಭೂಮಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಉಪಾಯ ಸೂಕ್ತ. "ಆಗದಿ ಕೊನ್ನ ಮಳೆಯಾದರೂ ರೈತನ ಕಸಿಯೊಳಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ ಉಳಿತಂದ ನೋಡಿ. ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಮುಂಗಾರಿನೊಳಗೆ ಎಕ್ರೆಗರಡು ಚೀಲ ಹೆಸರು (ಅಂದಾಜು ಬೆಲೆ ೩,೦೦೦ ರೂ.) ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾರಿನೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಚೀಲ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ (೫,೦೦೦ ರೂ.) ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ" ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ರೂಪಾಡ ಹೆಚ್ಚು

ಮರಳು ಮುಚ್ಚಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಹಟ್ಟಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕೃಷಿಕ ಡಿ.ಡಿ. ಭವಮಗೌಡ ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆ ಹೀಗಿದೆ : "ನಾವು ಊರಾಗೆ ಒಂದು ಲಾವಣಿ ಹೊಲ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಟೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಏನು ಬಿತ್ತಿದರೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಆ ಮಣ್ಣಿನ ರಸಾಫ - PH ೧೧ ಇತ್ತು! ರಸಾಫ ಅಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬೆಳೆ ಹತ್ತಿ, ಕುಸುಬಿ, ಗೋಧಿ ಅಥವಾ ಜೋಳ. ಅಲ್ಲಿ ಸಗೋ ಮಳೆನ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆತೀವಿ ಅಂದ್ರೆ ಹರಳು ಉಸುಕು

ಹಾಕಬೇಕು. ಒಂದಿಂಚೆಂತೂ ಕನಿಷ್ಠ. ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಇಂಚು ಹಾಕಿದರೆ ಉತ್ತಮ. ಸ್ವಂತ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಇದ್ದರೆ ಸುಲಭ. ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಬೇಕು ಎಂದರೆ ವರ್ಷವರ್ಷ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಹಾಕಿದರೂ ನಡೆಯುತ್ತೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಜಮೀನಿಗೆ ಉಸುಕು ಹಾಕಿದಾಗ ಬಿದ್ದ ಮಳೆನೀರು ಹರಳಿನಂಥೆಗೆ ಇಂಟ್ರಾದೆ. ಅದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಂಥೆಗೆ ಸೇರಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಒಳಕ್ಕೆಳಿದ ನೀರನ್ನು ಈ ಉಸುಕು ಆವಿಯಾಗಲು ಬಿಡಲೇಬಿಡಲ್ತೆ. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಚಳಿ ಬೀಳುತ್ತಲ್ತೆ. ಅದೂ ಉಸುಕನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಸಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಫಲ ಕೊಡುತ್ತೆ. ಆದರೆ ನೆಗಿಲು ಹೊಡೆದು ಮಣ್ಣನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಆಳಕ್ಕೆ ಉಳುವಂಗಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟೇ."

ಈ ರೈತರ ಮನವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಯುಲಬುರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ವಿಚಾರಸಂಕರಣ ಏರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು. ಸಂಗಪ್ಪ ಕಂಬಳಿಯವರಂತಹ ಜಾಣ ರೈತರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಈ ಉಪಾಯ ವೇದದಲೇ ಒಲವು ಗಳಿಸಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೆಂದರೆ ಸಂಕನಗೌಡರ ಬೇಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, "ಆ ತಾಲೂಕಿನ ಯಾವ ಹಳ್ಳದಲ್ಲೂ ಒಂದು ಗಾಡಿ ಉಸುಕು ಸಿಗುವಂಗಿಲ್ಲ." ರೈತರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜಾಣ್ಮೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಮರಳು ಸೇರಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸದಾಶಿವಗಡದ ಬಳಿಯ ಕೃಷ್ಣಾಪುರ, ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂಜೇಶ್ವರ, ಕುಂಬಳಿ ಮೊದಲಾದೆಡೆ ಈಗಲೂ ಪ್ರಚಲಿತ. ಅಂಟು ಮಣ್ಣು ನೀರು ಬಸಿದು ಹೋಗದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಉಸುಕು ಸೇರಿಸಿ ಕೃಷಿಕರ ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಗುಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲೂ ಮರಳು ಮುಚ್ಚಿಗೆಯ ಪರಿಪಾಠ ಇದೆ. ಬೆನ್ನಾದ ಕೆಲವೆಡೆ ರೈತರು ಈ ಕ್ರಮ ಅನುಸರಿಸಿ ಕಲ್ಲಂಗಡ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. "ರೈತರಿಗೆ ಈ ತಂತ್ರದ, ಅದರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಪಾಠ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜಾಣ್ಮೆ." ಲೇಖಕ ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ, "ಈ ಜಾಣ್ಮೆ ಈಗಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಕೃಷಿ ಆದಾಯದವಲ್ಲ. ಎಂದು ಸ್ವಯಂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ."

ತಮಗಾದ ಪ್ರಯೋಜನದ ಲಾಭ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಗಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಕನಗೌಡರರ ಹಾರೈಕೆ. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರು

ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಊರು ಮೂಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೃ.ವಿ.ವಿ.ಯ ಕೃಷಿಮೇಳದಲ್ಲಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಯಶೋಲಾಭೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಹಲವು ರೈತರು ಬಂದು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಈ ಉಪಾಯ ಅನುಸರಿಸಿದ ಮಲಕಾಜಪ್ಪ ಅಂದಾನಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದರ ಅವರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಲಾಭವಾಗಿದೆ.

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿನ ತುಂಗಭದ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರೈತರಿಗೆ ಈ ಬಾಬು - ಎಕ್ರೆಗೆ ಎಂಟುತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಸಂಕನಗೌಡರ ಸತತ ಯತ್ನದಿಂದ ಮಲಪ್ರಭಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರೇಣೀ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಾಲಿನಿಂದ ಸಾಲ ಕೊಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದೆ.

ಅನುಕೂಲತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಬೆನಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲೂ ಉಸುಕು ಹೇರುವ ಕ್ರಮ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೇಲಪ್ಪ ಡಿ. ಬೆನ್ನೂರರದು ಕೆಂಪು ಗರಸುಮಣ್ಣಿನ ಜಮೀನು. ಆಕೆಗೆ, ತಮ್ಮ ಐದಕ್ಕೆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಅವರು ಮರಳು ಹಾಕಿಸಿ ವರ್ಷ ಹದಿನಾರು ಸಂದಿವೆ. ಈಗಲೂ ಅದರ ಗುಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. "ನಮಗೆ ಐದು ಕೆಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಿಂದ ಉಸುಕು ಬರಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ಐದಕ್ಕೆಗೆ ೧೫೦ ಲೋಡ್ ಅಷ್ಟೇ ಹಾಕಿಸಿದ್ದೆವು. ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಕಿದರೆ ಎಕ್ರೆಗೆ ೧೦೦ ಲೋಡ್ ಬೇಕು. ಒಂದು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಲೋಡ್ ಎಂದರೆ ಅಂದಾಜು ಒಂದು ಟನ್ ಬರಬಹುದು," ಎಂದು ಅವರ ಮಗ ರವಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಬರವೂ ಮೇಲಪ್ಪ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿಲ್ಲ. ಐದು ಕೈಂಟಾಲ್ ಶೇಂಗಾ, ಎರಡು ಕೈಂಟಾಲ್ ತೊಗರಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಸುತ್ತಲಿನವರ ಹೊಲುಗಳೆಲ್ಲ ಒಲ್ಲೆ ಎಂದಾಗಲೂ, "ನಾವು ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಗಳನ್ನೂ ಬೆಳೆದಿದ್ದೀವಿ. ಶೇಂಗಾ, ಸಜ್ಜೆ, ತೊಗರಿ, ಹುರುಳಿ, ಬಿಳಿ ಜೋಳ, ಜಯಧರ ಹತ್ತಿ ಕೂಡಾ. ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚರ ಬೇಕು. ಬೀಜ ನೇರವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು."

"ಕಳೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಇಲ್ಲ ನೋಡಿ," ಮೇಲಪ್ಪ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ, "ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅವಾನುಕೂಲತೆಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು."

ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನಂತೆ, ಬೆನಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುಕು ಹೇರಿದ ಹೊಲಗಳ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಇನ್ನೂರು ಎಕರೆ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಕೆಲವರು ಕೊಳವೆಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿ ನೀರು ಸಿಕ್ಕ ಕಾರಣ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಲ್ಲ.

ವಿಳಾಸಗಳು :

ಕೆ. ಬಿ. ಸಂಕನಗೌಡರ

ಮಾಜಿ ನಗರಸಭೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಅಂಚೆ : ನರೇಗಲ್, ರೋಣ ತಾಲೂಕು, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೩೮೧) ೫೦೮೨೦೮

ಮೇಲಚ್ಚು ಡಿ. ಬೆನ್ನೂರ್

ಅಂಚೆ : ಬೆನಕಟ್ಟೆ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆ

ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೩೫೪) ೨೫೭ ೦೦೩

೯೨

'ರಣರಣ' ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಗೇ ಜುಳುಜುಳು ನಾದ

ಕಂಗೆಟ್ಟ ಕಷ್ಟತ್ಯಾಗುತ್ಥಕ್ಕೆ ಗದಗದ ಬಿಳಿಯ ನಂದಿವೇಲಿ ಮಠದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಹೊದನುಪ, ಒಡಲಗೆ ಣೀರು ತುಂಬುವ ಕೆಲಸ ವರ್ಷದುದಾರಗಳೇನೇ ಯಶಸ್ವಿನ ಸಿಹಿ ಉಣಿಸಿದೆ. ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಮಂದಿ ನುರಾಣಬೇಕಾದ ಒಂದು ನೆಲ-ಊಲ ನಂರಕ್ಷಣಾ ಮಹಾಕಾರ್ಯ.

'ನಂಬಲನಾಧ್ಧ.' ಇದು ಕಷ್ಟತ್ಯಾಗುತ್ಥ (ಕಷ್ಟೋಚ್ಚಿಂ)ದಲ್ಲಿರುವ ನಂದಿವೇಲಿ ಮಠದ ಜಲಕೊಯ್ತಿನ ಫಲಶ್ರುತಿ ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲರ ಉದ್ಧಾರ, ಹೌದು. ಕೆಳುಗರು ಯಾರಾದರೂ ಫಕ್ಕನೆ ನಂಬಲು ಕಷ್ಟವಾಗುವಂತಹ ಬದಲಾವಣೆ ಆದು.

ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇನ್ನೇನು ಮರುಷ ಒಂದು ಆಯಿತಷ್ಟೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ (೨೦೦೩) ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಪತ್ನಾದ್ರಿಕಾರರಂದು ಇಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಕೆರೆದ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲೂ ಹನಿ ನೀರಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಬಾವಿ ತುಂಬಾ ಜೀವಜಲ!

ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕಾರ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕೊಳವೆಬಾವಿ ಕೊರೆಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀರು ತರಬೇಕಾಯಿತು. ಅದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ತಟ್ಟಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಹಲ್ಲುಜ್ಜಲು ಬೇವಿನ ಕಡ್ಡಿಗೆ ಹುಡುಕಾಡಿದರೆ, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಪಾದ ಸವೆಸಿದ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಒಂದು ಬೇವಿನ ಮರ ಎದುರಾಯಿತು. "ಆರಣ್ಯ, ನೀರಿನ ವೃದ್ಧಿಯಾಗದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರಾವ ಆಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು.

ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಗಿಡ ನಾಟ

ಅಂದಿನಿಂದ ಸದಾ ನೀರ ಜಪ. ಮಠದ ಹಳೆಯ ಕಡತದಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿದಾಗ

೯೨

ಕಷ್ಟೋಕ್ತಗಿರಿರಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಕಡೆಮುಖವ ದೂಡ್ಡ ನಾರಾಬಂದ್

ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ದಟ್ಟ ಕಾಡಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾವೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ೧೯೩೫ರ ಜಾನುವಾರು ಜಾತಿಯ ಆಮಂತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ, "ನಿಮ್ಮ ದನಗಳಿಗಿಲ್ಲಿ ಮೇವಿದೆ, ನೀರಿದೆ, ಸರಳಿದೆ" ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. "ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಎಕರೆ ಕಾಡಿದ್ದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಡೋಣೆ ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ," ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಬೊಟ್ಟು ಮಾತುತ್ತಾರೆ.

ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರದಿಂದೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಒಂದಂಶದ ಅಚೆಂಡಾ ಘೋಷಣೆ. ಕಪ್ಪುತೋಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಗಿಡ ನಾಟ. ಸುದ್ದಿ ಓದಿದ ಅಗಿನ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಗೋನಾಳ ಭೀಮಪ್ಪ ಓಡೋಡಿ ಬಂದರು. "ಎಲ್ಲಿ ನಡೆಬೆಕೆಂದು ಹೇಳಬಡಿ. ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ನಮಗೆ ಬಿಡಿ" ಅಂತ.

ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಆರಣ್ಯ, ಇಲಾಖೆ, ತಾಲೂಕು-ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮ ಸಹಕಾರ. ಈಗಿನ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಧನಂಜಯ, ಶಾಸಕ ಎಸ್.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ, ತೋಟದಾರ್ಯ ಮಠದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಬೆಂಬಲ. ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇದು: "ನನಗಾಗಿ, ಮಹತ್ವಾಗಿ ಎನೂ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ

ಬೆನ್ನಲುಬದ ಕಪ್ಪುತೋಗಿರಿಯ ಸಾವು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಆಗಿದೆ. ಈ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು, ದಯಮಿಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿ."

ಸರಕಾರದಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಮೂಲಕ ಬೇಲಬೆರ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಹರಿದುಬಂತು. ಮುಂಡರಿಗೆ ವಲಯ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಎಂ.ಡಿ. ಕೆಂಚಪ್ಪನವರ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತು ನಿಂತರು. ೨೦೦೩ ಡಿಸೆಂಬರದಿಂದ ನೀರಿಂಗಿಸುವ, ಹಸಿರೆಬ್ಬಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ನಾಂದಿ. ಹತ್ತುಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ನಾಲಾ ಬಂದ್, ಕೊರಕಲು ತಡೆ, ತಡೆಗಟ್ಟು, ಸಮತಳ ಕಣಿ, ಇಂಗುಗುಂಡಿ - ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಣಿ, ಇಂಗುಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲೇ ಗಿಡಗಳ ನಾಟ. ಬಹುತೇಕ ಸ್ಥಳೀಯ ತೆಳುಗಳು. ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಈ ವರ್ಷ ಎಪ್ರಿಲ್ ಮಧ್ಯದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಅಗಿಂದಾಗೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ನೀರಿಂಗಿಸುವ ಕಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಮರಗಳ ಬೀಜ ಬಿತ್ತನೆ. ಎರಡೂ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಯಶ. ಮಠದ ಜಮೀನೂ ಸೇರಿ ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿ ೨೫೦ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಉಪಬಾರ, ಕಾವಲು.

"ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಚೀಚೆ ಓಡಾಡಲು ಯಾವುದೇ ಅಡ್ಡಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೋಡಿ, ದಾರಿ ಹುಡುಕಿ ಹೋಗಬೇಕು," ತನ್ನ ಅಂಗಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿದ ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ಕೆಂಚಪ್ಪನವರ ನಮಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ಒಂದು ಕೆಲೋಮೀಟರ್ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರಕೊಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುವ ಬಂಗಾರ ಹಳ್ಳ ಹನ್ನೆರಡು ಕೆಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದ ಡಂಬುಳ ಕೆರೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮಳೆ ಬಿದ್ದ ದಿನವೇ ಒಣಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುಪ್ಪ, ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಲ್ಲ ಹರಿವಿದೆ. ತಿಳಿಯುವ ನೀರು. ಕಪ್ಪುತೋಗುಡ್ಡ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾದರೆ ಬಂಗಾರ ಹಳ್ಳ ಇವರ ಬದುಕಿನ ಜೀವನಾಡಿ.

ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಗುಡ್ಡಗುಡ್ಡ ಸುತ್ತಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಇಲ್ಲೊಂದಿಷ್ಟು ನೀರು ಓಡುತ್ತಿದೆ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ ತೋಡಿದರೆ ಹೆಗೆ, ಹೊಲದ ಮಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ, ಅಡ್ಡೆಗಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು" ಅನ್ನುತ್ತಾ ಗುಡ್ಡ ಏರಿದಾಗ ಒಂದು ವೈರುಧ್ಯದ ಚಿತ್ರ. ಕಬ್ಬಿಣದವರು ಹಿಂಡಿಹಿಂಡಿ ಕಂಚಿಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟ ಒಂದೆಡೆ. "ಅಲ್ಲಿನ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯೇ ಕಪ್ಪುತೋಗುಡ್ಡದ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕೆಂಪು ಜಮಖಾನೆ ಹಾಸಿದ್ದು," ಅವನತಿಯ ಕತೆ ಸುರುಳಿಬಿಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ರಕ್ತ

ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಸುತ್ತಲಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಬದುಕಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬೆಕರಿಗೂ ಕೂಡಾ. ಇಲ್ಲಿನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದವರು ಹೋಗುತ್ತಾ ಎರಡು ಗೆಲ್ಲು ಗಳನ್ನೂ ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವಿಚಿತ್ರ ಆಚರಣೆ ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಕೊಡಲಿ, ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಕೂಡಾ. "ಕಾಡು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಇಂತಹ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ತ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಒಂದಷ್ಟು ಜನರ ಕೋಪ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ." ತೋಟದಾರ್ಯ ಮಠದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಹೋಗಿತ್ತು. 'ಇದು ಊರಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ' ಅಂತ ಅವರಿಂದ ಸಾಂತ್ವನ.

ಈಗ ಮಠದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿರುವ ಎರಡೂ ಬಾವಿಗಳಿಂದಲೇ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು. ಬಂಗಾರ ಹಳ್ಳಿ ಹರಿಯುವ ಕೆಳಗಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಜನರಿಗೆ ಜಲವೃದ್ಧಿಯ ರುಚಿ. ಹಳ್ಳದ ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ, ಬಾವಿಗಳು ತುಂಬುಹತ್ತಿವೆ. ಜನರ ಧೋರಣೆಯೂ ಕಾಡಿನ ಪರವಾಗಬೇಡಿಗಿದೆ.

ಆದರಿದು ಅಂಬೆಗಾಲು. ನೆಲ-ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬುನಾದಿಯ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತೃತ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಗಿಡ ನೆಡುವುದು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸವಾಲು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ, ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಸಮಯ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ನಂದಿವೇರಿ ಮಠದ ಬಾವಿಗಳು ಈ ಬೆಳೆಗೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟಾವೇ? ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗ್ಗಲಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದ ಭೂಮಿತಾಯಿಗೆ ಸೆರಗು ಹೊದಿಸಿದ, ಒಡಲಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಶೀದಿ ಸಿಕ್ಕಿತೇ? ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಸರ್ಗ ಕೊಡುವ ರಶೀದಿ ಏನು ಗೊತ್ತೇ? ಬಂಗಾರ ಹಳ್ಳವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹನ್ನೆರಡೂ ತಿಂಗಳೂ ಹರಿಸುವುದು.

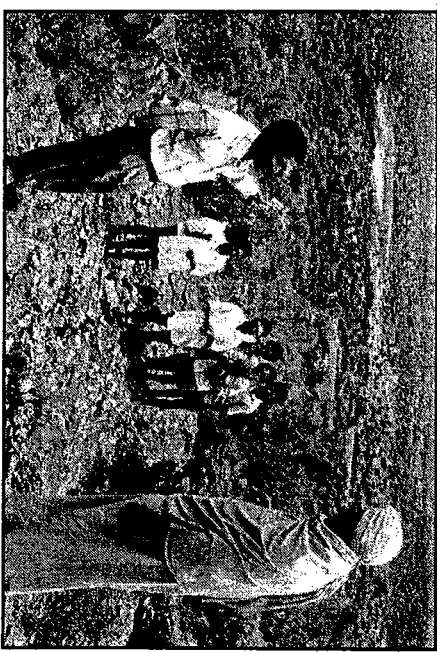
ಕಾವಿ ತೊಟ್ಟ ಈ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಬಂಗಾರ ಹಳ್ಳಿ ವರ್ಷವಿಡೀ ಬುಳುಬುಳು ಎನ್ನುವ ಕನಸು ಈಗ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಬೀಳುತ್ತದಂತೆ. ನಂದಿವೇರಿ ಮಠದ ಕೆರೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಜಲಯೋಧ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನು ಗೊತ್ತೇ? "ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೇಕು." ಕೇರಳದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸ್ನೇಹಿತನೊಬ್ಬ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ, "ಇಂಥ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನಮ್ಮ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಏಕೆಲ್ಲ?"

ಮೂರು ವರ್ಷದ ಬರದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಚಿಂತಕರು, ಮಳೆಕೊಯ್ತನ್ನು ಹೀಯೂಳಿಸುವ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ನಿರಾಶಾ ವಾದಿಗಳು ಒಮ್ಮೆ ನಂದಿವೇರಿಯ ಗುಡ್ಡ ಎರಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟು

ನಾಯಕರಳೆ ಗಿಡ ಚೆಲ್ಲುವ; ನವಿಲು ನಲಿದಾವ

ನಂದಿವೇರಿ ಮಠದ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಏರಿ, ಬಂಗಾರ ಹಳ್ಳಕ್ಕಿಳಿದು ನಡೆದಾಡುವಾಗ, ಜತೆಗಾರ ಅಲ್ಲಿನ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಯಲ್ಲಪ್ಪ ರೆಡ್ಡಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಪ, ಪುನಸ್ಸಿನೆದುರು. 'ಬಸವಳಿದ ಭೂಮಿತಾಯಿಗೆ ಚೇತರಿಸಲು ಒಂದಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಿ, ಆಕೆ ಬಹುಬೇಗನೆ ನಸುವಗತವೊಡಗುತ್ತಾಳೆ' ಎಂಬ ರೆಡ್ಡಿಯವರ ನುಡಿಮುತ್ತು ಗುಂಯಾಗುತ್ತದೆ.

'ಹಸಿರು ಹೊದಿಸುವ ಕೆಲಸ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ' ಅಂದರೆ ಮುಂಚರಗಿಯ ವಲಯ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಎಂ.ಡಿ. ಕೆಂಚಪ್ಪನವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ : "ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಲ್ಲೋದಕ್ಕಿಂತ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಸರ್ಗ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಹಾಯ ಕೊಟ್ಟಿದೆ

ಕೆಂಚಪ್ಪನವರ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಗಿಡ ಚೆಳಿಸುವ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ.

ಎನ್ನಬೇಕು." ಹೊಸದಾಗಿ ತೋಡಿದ ತಗ್ಗು, ಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲಿ, ಹುಣಸೆ, ಬಿಸ್ಕಿ, ಬಾಗೆ, ಉದಯ, ಬಾರ, ಅತ್ತಿ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಬಿಲ್ವ, ಬಸರಿ - ಹೀಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾತಿಯ ಗಿಡಗಳು, ಒಟ್ಟು ಒಂದು ಲಕ್ಷ, ಬೇಲದ ಗಿಡಗಳೇ ೨೦,೦೦೦. ('ಆಸೆಗಳು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತವೆ, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಹಿಂಡಬಹುದು.') ಅಲಕ್ಷ್ಯ ದಿಂದಾಗಿ ಸಂತತಿ ಅಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಲ, ಬಸರಿ, ಅತ್ತಿಗಳೂ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನ.

ಹಿಟ್ಟುಗಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು, ಗುಡ್ಡಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಕುರುಚಲು. ಕೆಲವೆಡೆ ಇರುವುದು ಒಂದು-ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣು ಮಾತ್ರ. ಇಲ್ಲಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಳೆ ೫೦೦ ಮಿ.ಮೀ. ಇರಬಹುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೆಟ್ಟ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡೆ ೯೦ರಿಂದ ೯೯ರಷ್ಟು ಸಸಿಗಳು ಜೀವ ಹಿಡಕೊಂಡಿವೆ. ಒಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಯಶಸ್ಸು ಸಿಗುವುದು ಅಪರೂಪ.

ಮಳೆ ಕಂಡಾಗ ನೇರವಾಗಿ ಹೊಂಗೆ, ಬೇವಿನ ಬೀಜ ಬಿತ್ತನೆ.. ಆಶ್ಚರ್ಯ! 'ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಬೀಜ ವೆಳಕಿತ್ತಿರಬೇಕು; ಈ ತೊಳೆದುಹೋದ ಮುಳ್ಳೆನಲ್ಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ.' ಈ ಬೆಂಗಳೂರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಸಸ್ಯವೈವಿಧ್ಯ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. "ಕಾಡುಬದನೆ ಗಿಡ ನೋಡಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ದಶಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಉತ್ತರಣೆ ಧಾರಾಳ ಇದೆ," ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯ ಡಾ. ಹಿರೇಗೌಡ್ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಮೂಲಿಕಾ ಅನುಭವಿಯೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಔಷಧೀಯ ಗಿಡಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂತೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಇರಬಹುದು.

ಉಗಮ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಒಂದಷ್ಟು ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಬಂಗಾರ ಹಳ್ಳದ ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳೆತ್ತರ ಗಿಡಗಳು. ಜನರಿಗೆ ಬರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವಾದ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಿಡ ಉಳಿದಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ನೆಲ, ಅಂದರೆ, ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ನೆರಳು ಮಾಡುವಂತಿದೆ. ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನಾಯಿನೇರಳೆ ಗಿಡ ಧಾರಾಳ. ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಕ್ಕ ನಂತರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿಗುರಹತ್ತಿದೆ. 'ಒಂದೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಕೊಡಬಹುದು.' ಮಕ್ಕಳು ಓಡೋಡಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಹಾಣ್ಣು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ನಾಯಿನೇರಳೆ ತಿಂದು ಬಾಯಿ ನೆರಳೆಯಾಯಿತು. ನಾಯಿನೇರಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುವ ಕಾರಣ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ನೇರಳೆ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕೊರಕಲು ತಡೆಗಳು.

ಒಮ್ಮೆಗೆ ಎರಡು ಕೋಟಿ ಲೀಟರ್

ಕಪ್ಪೆತಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಎತ್ತರದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ. ಮೇಲಿನಿಂಜಿಯು ಮಳೆನೀರು ತಡೆಯಲು ಮಾಡಿರುವ ಬೃಹತ್ ಜಾಲದ ದೂರದರ್ಶನ. ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾರೀ ನಾಲಾ ಬಂದಾಗಳು. ಒಟ್ಟು ೩೨,೫೦೦ ಸಮತಳ ಕಣಿವೆಗಳು. ಹತ್ತು ಕಾವಿರ ಇಂಗುರಂಡಿಗಳು. ಮೂರು ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ತಡೆಗಟ್ಟು. ಒಟ್ಟು ನಾಲಾ ಬಂದಾಗಳು ಹತ್ತು, ೨೭೫ ಕೊರಕಲು ತಡೆಗಳು, ೮ ಕಚ್ಚಾ ತಡೆಗಟ್ಟುಗಳು... "ಈ ಸಮತಳ ಕಣಿ (ಕಂಟ್ರಿಂಗ್ ಟ್ರಿಂಗ್) ಮತ್ತು ಇಂಗುರಂಡಿಗಳು ಒಮ್ಮೆ ತುಂಬಿದರೆ ಎರಡು ಕೋಟಿ ಲೀಟರ್ ನೀರು ಇಂಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂರೊಳಗೆ ಇವು ಅರಿಯು ಬಾರಿ ತುಂಬಿವೆ," ಎಂದು ಕೊಟ್ಟವನವರ ಲೆಕ್ಕ ಎದುರಿಡುತ್ತಾರೆ, "ನಾಲಾ ಬಂದಾಗ ಮತ್ತಿತರ ರಚನೆಗಳು ಇಂಗಿಸುವ ನೀರು ಬೇರೆಯೇ."

ತಗ್ಗು, ತಡೆಗಳು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ, ಅದರ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಳೆ ತಡೆಯುವಷ್ಟು ಉಪಚಾರ ನಡೆದಿದೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು 'ಸೀಡಿ' (ತೆಪ್ಪೆಟ್ಟು, ಚಿಕ್ಕೋಡ್ಡಾ) ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಆಗ್ರಹ. ಈಗ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಸನ್ಮಾನವರಾದ ನಿಜ ಕೆಲಸ ಇನ್ನಷ್ಟೇ ಅರಂಭವಾಗಬೇಕಿದೆ. ವರ್ಷ ಕಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು 'ಸೀಡಿ'ಗಳು ಏಳದಿದ್ದರೂ ಕಾಡಿದ್ದಾಗ ಅದು ಗುಡ್ಡದ ಒಡಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ಮಳೆ ತಡೆದು ಇಂಗುವ ನೀರಿನ ಲಾಭ ಒಂದಾದರೆ, ತರಗಲೆಗಳು ಉದುರಿ ಮುಳ್ಳಿನ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ, ನೀರಿಂಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಬೇರೇನೂ.

ಇಲಾಖೆ ಇಬ್ಬರು ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದೆ. ಈ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶ. "ಇಲ್ಲಿನ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವಲು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ನಮ್ಮಿಂದಲೇ ಆದರೆ ನೆಟ್ಟ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಇದಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಮಯ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಗಿಡ ಕಡಿಯಬುದರೆ ತಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಜನರ ದ್ವೇಷವಷ್ಟೇ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ," ಕೆಂಚ್ಚುನವರು ವಿಶ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಕಡಿದುಳಿದ ಕಾಂಡದ ತುಂಡು (root stock) ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಇದು ಚಿಗುರಲು ಸರಿಯಾದ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಸಾಕು." ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಬೇಲಿ ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಬೇಗನ ಆಗಲಿದೆಯಂತೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ನೆಲ-ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕೆಲಸ ಅರಂಭವಾದದ್ದು ಕಳೆದ ಡಿಸೆಂಬರ್ ದಲ್ಲಿ. ಎಂಟೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಯಶಸ್ಸು ಸಿಗುವ ಕನಸನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಕೆಂಚಪ್ಪನವರ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. "ಎರಡು-ಮೂರು ವರ್ಷವಾದರೂ ಬೇಕು ಅಂತ ಇದ್ದೆ. ಆಗಾಗ ಬಿದ್ದ ಮಳೆ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಮೀರಿದ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿದೆ." ಈಗ ಬೇರೆಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಂದ ಈ ತೆರಹದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಒತ್ತಾಯ.

ಕಪ್ಪೋತಗಿರಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು ಬಂದದ್ದು ಓಂದ ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರಿವಾಳಗಳಿಂದ. ಈಗ ಒಂದು ಪಾರಿವಾಳ ಕಾಣಿಸಿಗುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರಿದರೆ ಗತವೈಭವ ಮರಳಬಾರದೇಕೆ? ನೆರೆಯ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ, ಮಾಧ್ಯಮದವರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ನಿಸರ್ಗ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ 'ವಾಸನೆ' ಹೊಡೆಯುವ ಮುನ್ನವೇ ನವಿಲುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳು ಬಂದು ನಲಿವಾಡತೊಡಗಿವೆ!

ವಿಳಾಸಗಳು:

ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ನಂದಿವೇರಿ ಮಠ, ಅಂಚೆ ಗ್ರಾಮ: ಡೋಣಿ ಮುಂಡರಗಿ ತಾಲೂಕು, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ. ದೂರವಾಣಿ: (೦೮೩೬೦) ೨೬೬ ೩೪೭ ಎಂ. ಡಿ. ಕೆಂಚಪ್ಪನವರ, ವಲಯ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿ (ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ) ಮುಂಡರಗಿ - ೫೮೨ ೧೧೮, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ.

ದೂರವಾಣಿ: (೦೮೩೬೨) - ೨೨೧ ೩೬೨ (ಕೆ) ವೊಬ್ಬೆಲ್: ಫಲಕುಲಕೂಟ

'ಬಾದಿ'ಯಿಂದ ನಾಂದಿ, 'ಆಪ್' ಅಂತಿಮ

ಕಪ್ಪುತಗುಡ್ಡದ ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಆವರಿಸುವುದು ಬಾದಿ ಹುಲ್ಲು. ಮನೆಗಳ ಮುನ್ನಿನ ಗೋಡೆ, ಅಟ್ಟ ನಿರ್ಮಿಸುವಾಗ ಈ ಹುಲ್ಲು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಮಣ್ಣು ಬಿರುಕು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಮುನ್ನಿನ ಸವಕಳ ತಡೆ; ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ಬಿರುಕು ಬಿಡದಂತೆ ತಡೆ!

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾವಣಿಗೋಡೆಗಳು ಬಳಸುವ ಒಂದು ಪದಿಯ ಹುಲ್ಲು 'ಆಪ್'. ಈ ಗಿಡ ಧಾರಾಳ ನೀರಾಶ್ರಯ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತದೆ. ಬುಗಾರ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಗೆಣ್ಣು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ 'ಆಪ್' ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ. ಇದು ಯಶಸ್ವಿನ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಏಣಿಯ ವೊದಲ ಮಟ್ಟಲು. ಬಾದಿ ಅರಂಭಿಸಿದ ನೆಲ-ಜಲ ಕಾಯುವ ಕೆಲಸ ಇಷ್ಟೆಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಭುವಿ ಸಂಯಾಗಿ ತಂಪಾದರೆ 'ಆಪ್' ಹಾಸು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಹೇಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದೆ, ನೋಡಿ.

"ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಕೊಯ್ದು ಪ್ರಾಣಿ ಕಾರ್ಯ"

"ಶಿವಾಯ ನಮಃ ಎಂದರೆ ದೇವರಷ್ಟೇ ಒಲಿತಾರೆ; ಜಲಾಯ ನಮಃ ಅನ್ನದಿದ್ದೆ ಇಡೀ ಜನಾಂಗ ನಮ್ಮನ್ನೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು."

'ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರೀತಿಯ' ಸ್ವಾಮೀಜಿ. ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತದ ಬಗೆಗಿನ ಪದಿನೇಳು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮರತು ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸಲು ತಳಮುಟ್ಟಿದ ಶ್ರಮ. ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಸಿಹಿಗಿಂತಲೂ ಕಹಿಯೇ. ಒಂದು ಕೋಣೆ ತುಂಬಾ ಬಿಕ್ಕಿಯಾಗದ ಪುಸ್ತಕರಾಶಿ. ಹನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷ ಸಾಲ ಮಂಕುತಮ್ಮನ ಕಗ್ಗದ ಹದಿನೈದು ಅಧ್ಯಾಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಂದಿವೇರಿ ಮಠ ಕರೆಯಿತು. ತೋಟದಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ದೊಡ್ಡ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಅಲ್ಪವಿರಾಮ. ಈಗ ಶಿವಾಯ ನಮಃ: ದ ಜತೆಜತೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲ, ಬಹುಶಃ ಅದಕ್ಕೂ ವೊದಲು ಜಲಾಯ ನಮಃ. ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಮಾತುಕತೆಯ ಸಾರ ಇಲ್ಲಿದೆ.

"ಇಲ್ಲಿನ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣ ಗೋ ಗಾರಿಕೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ಲೀನು. ದಿನಂಪ್ರತಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಲಾರಿ ಏರಿ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಹೊರಗಟ್ಟಲೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಗಾಟ. ಮನೆ ಏರ್ಚಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗದಗ-ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಮೆರುಕುಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿದ್ದೂ ಇದೆ. ಬೇಸಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ. ನಿತ್ಯಾಸೆಯ ಕುರಿ ಗಾರರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಇಲ್ಲೇ ಲಿಹಾಣೆ. ಕಾಡುನಾಶ."

ನಂದಿವೇರಿ ಮಠದ ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೋಡು ತ್ತೇನೆ. ಈ ಗುಡ್ಡ ರೇಖರಣ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ, ಹಾಳು ಹಂಪೆಯಂತೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೇ ನೀರಲ್ಲದ ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಕೆಲಸ ಸಾಧ್ಯ. ನನ್ನಿಂದಾಗದು ಸ್ವಾಮಿ ಅಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ಇತಿಹಾಸ ಸೃಷ್ಟಿಸುಖದು ಎಂದು ಅವರು ನನ್ನ ಮನವೊಲಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನೆಲಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಾನುಬಿಟ್ಟುನೇ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಡಂಬಳ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಮುಂಡರಗಿಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ. ನಮ್ಮ ಶಾಸಕ ಎಸ್.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ, ಡಿ.ಆರ್. ಪಾಟೀಲ, ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಬಿ.ವಿ. ಪಾಟೀಲ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ದ್ಯಾ.ಬೇರಿಯವರು, ಇನ್ನೂ ಹಲವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಯತ್ನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಕೂಡಾ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ ಅಂತ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಮನದಟ್ಟಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಾದವರು ಜನಹಿತದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಠ ಇಲ್ಲೇಂದೇ ಅದಕ್ಕೆ. ಶಿವಾಯ ನಮಃ; ಎಂದರೆ ದೇವರಷ್ಟೇ ಒಲಿತಾರ. ಜಲಾಯ ನಮಃ; ಅನ್ನದಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ಜನಾಂಗ ನಮ್ಮನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. ನೀರೇ ಬದುಕಿನ ಬುವಾದಿ. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮ, ದೇವರು, ಮಠವೂ ಬೆಳಗದು. ಕಪ್ಪುತೊಗಡ್ಡದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಅದು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ. ಮಠದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಾಗಿ ಶಿವಾಯ ನಮಃ; ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಧರ್ಮ. ಜತೆಗೆ ಪಂಸರ ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದದ್ದು ಯುಗಮಾನದ ಅಗತ್ಯ.

ನಾನು ಹೇಗೂ ಕಾವಿದಾರಿ. ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಕ್ತಿ ಧೋರಣಿಯೂ ಆಗುವುದಿದೆ. ನಂದಿವೇರಿ ಮಠಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಂದ ನಂತರವೂ ಜನ ಕೊಡಲಿ, ಕುರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರ್ತಿದ್ದು. ತರಬಾರದು ಅಂತ ಎದ್ದಿಸಿ ಅವರ ನಿಷ್ಕರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. 'ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಕೊಡಲಿ ಕೊಡತಾರೆ' ಅಂತ ಡಂಬಳ ಅಜ್ಜಾವು ಹತ್ತಿರ ದೂರದೂ ಹೋಯಿತು. ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಡು ಬೆಳೆಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈಗ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಜನ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಠ ಕಡಿಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡ ೯೫ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತೆಕರಾಂಲ್ಲ. ಅದರ ಇರುವ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗಬಾರದು.

ಎರಡು-ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ವರ್ಷವೂ ಬಾರದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಹಲವರಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ದೇವರ ಕೃಪೆ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆವು. ಏಪ್ರಿಲ್ ೬ಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಮಳೆ ಬಿತ್ತು. ಅದು ಕಾದ ಹಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹರಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಮೇ ೧, ಮೇ ೧೫, ಹೀಗೆ ೧೫ ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ - ಅಶ್ವಿನಿ, ಭರಣಿ, ಕೃತ್ತಿಕಾ, ಮೃಗಶಿರ, ಆರಿದ್ರಾ, ಪುಷ್ಯಾಸು - ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಮಳೆ ಬಿತ್ತು. ಗಿಡ ಹೆಚ್ಚಲು, ಬೀಜ ಬಿತ್ತಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಇದು ದೇವರ ಕೃಪೆ.

ಮನುಷ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಉಳಿತದೆ. ಪಟ್ಟಣದಿಕ್ಕಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲೋಮೀಟರ್ ದೂರ ಕೊಳವೆಬಾವಿ ಕೊರೆದು ನೀರು ತರಬೇಕಾಯಿತು. ಹಲ್ಲುಜ್ಜಲು ಬೇವಿನಕಡ್ಡಿಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಕಲೋಮೀಟರ್ ನಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಇದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಗಾಢ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಮಾಡಬೇಕು ಅನಿಸಿತು. ಈಗ ನೋಡಿ, ಎರಡೂ ಬಾವಿ ಭರ್ತಿಯಾಗ್ಗಾವು. ಮಠದ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೇ ಹಳ್ಳ ಹೂತಾ ಇದೆ.

ಇದರ ಫಲಶ್ರುತಿ ಹೇಗಿದೆ ಅಂತ ತಿಳಿಯಲು ಬಂಗಾರಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದೇಹೋದೆ. ಹಳ್ಳದ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗುಲಿನ ರೈತರನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದೆ. 'ಬ್ಯಾಸಿಗೆಯೊಳಗೆ ಬಾವಿಯಾಗಿ ನೀರೇ ಇಲ್ಲದ ನಾವು ದುಡಿಯಾಕೆ ಗೋಪಾಕೆ ಹೋಗೋ ಪ್ರಸಂಗ ಬರ್ತತ್ತು. ಬೇರೂ ಬರಿದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕು ನೀರು ಬಂದಿದೆ. ಬೇರೂನಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ' ಅಂತ ಹಲವರು ಅಂದರು. ಡಂಬಳ, ಮಣ್ಣುಂಡಿ, ಡೋಣಿ, ಪಾಪನಾಶಿ ಮೊದಲಾದ ಹಳ್ಳಿಯವರು. ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ ಅವರೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದವರು ಬರೇ ಪರದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಇಹದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವವರಲ್ಲಿ ಪಂಸರದ, ಗಿಡ ಬೆಳೆಸುವ, ನೀರು ಇಂಗಿಸುವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ಮಠಗಳಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರನ್ನೂ ಸೇರಿ. ವಿವಿಧ ಮಠಗಳೇ ೨೦೦೦ ಇವೆ. ನನ್ನ ವಿನಂತಿ ಏನಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಠಾಧೀಶರು ತಂತಮ್ಮ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಠದ ಸುತ್ತ, ಊರಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಲ-ಜಲದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೂ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರೆ ಅತ್ತುತ್ತೆಮು. ಇದು ಬದದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿರುವ ನಮ್ಮ ಜನರ ಹೆಣ್ಣೆಯ ಒರೆಸುವಂತಹ ಪ್ರಣಾಕಾಯ್.

ಗಣಗಾರಿಕೆಗೆ ನನ್ನ ವಿರೋಧವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅದು ಅಕ್ಷರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ, ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂ ಜಾಗೃತರಾಗಬೇಕು. ಬಂಗಾರ ಹೆಣ್ಣೆ ದಂಬಳದವರಗೂ ಸತತ ಹರಿಯಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಅಡಗೇ ನೀರು ಸಿಗುವಂತಾಗಲಿ. ಆ ಮೂಲಕ ಕೆಂಗೆಟ್ಟ ಬಯಲುಸೀಮೆಗೆ ಇದೆಂದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಾಗಲಿ."

ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆಯ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟನದ್ದಾಲಿ

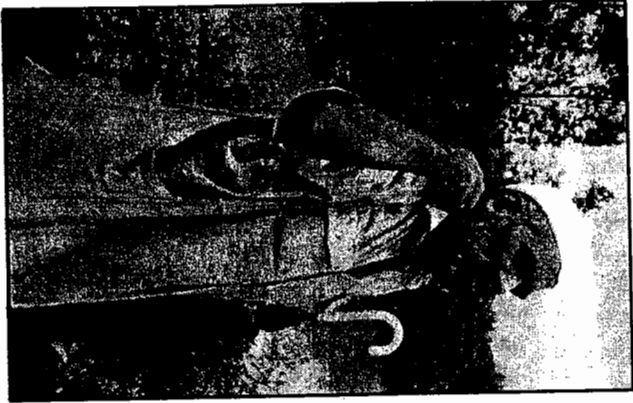
ಶಿಷ್ಯುಂತಿಕೆ, ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದ ಕಡುಬದವ ಕುಡಾ ಉರು ಬೆಳಗಿನಲು ಸಾರ್ಥ ಎನ್ನಲು ಈ ಶಿವಾಜಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕೇ?

ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟನಭವಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆ ದೂರ; ಜೀವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರಕಾರಿ ಬಸ್ಸು ಈ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಹಿಂದಕ್ಕೋಡುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ ಕೊಳ್ಳಗಳಿರುವ ಕೃಷಿಪ್ರಧಾನ ಹಳ್ಳಿಯಿದು. ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಸ್ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ದಿಲೀಪ್ ಕಾಮತ್ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ. ಕಟ್ಟನಭವಿಯ ಏಳು-ಬೀಳುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡ ಹಿತ್ತೆ. ನಾಲ್ಕು ದಶಕ ಹಿಂದೆ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಈ ಹಳ್ಳಿ ಬಂದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಜಿಲ್ಲಾ ನಿಲ್ದಾಣದೊಳಗಿತ್ತು. ಹುಲಿ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತಿತ್ತು."

ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊತ್ತ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಲ್ಟೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತೆ. ಹುಲಿಕಂಡಲ್ಲಿ. ಈಗ ಹುಲಿ ಬಿಡಿ, ಅಂಥ ದಟ್ಟದವಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದಷ್ಟು ಮರದ ಹಿಂದು. "ಓಹಾ! ಇದೆಲ್ಲಾ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈಚೆಗಿನದು. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ? ೧೯೮೪ರಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ಮರದ ಗ್ರಾಮವಾಗಿತ್ತು," ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿರಿಯ ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗ್ನಿಕರ್ ಹೇಳಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ತಲೆಬುಡ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಗೊಂದಲ ಶಿವಾಜಿ ಊಹಿಸಿದಂತೆ. ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು, "ಈಗ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೪೦,೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮರಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗರು ನೆಟ್ಟಿದ್ದು. ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಳೆದವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿವೆ. ನೀವು ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಅಂತಹ ಮರಗಳು, ನೆಟ್ಟವು ಅಲ್ಲ."

ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗ್ಗಿಳರ್

ಕಟ್ಟನಭಾವಿ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿ, ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಕೇವಲ ನೂರ ಅರುವತ್ತು ಕುಟುಂಬ. ಐದು ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳು. ಎರಡು ಸಾರ್ವಜನಿಕ, ಇನ್ನು ಮೂರು ಖಾಸಗಿ. ಬಹು ಪಾಲು ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಚಿಕ್ಕ ಹಿಡುವಳಿ. ಅರ್ಧದಿಂದ ಎರಡೆಕೆ. ಐದು-ಹತ್ತೆಕ್ಕಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜಮೀನು ಇರುವವರು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯವರು. ಮೂರು ಮೂರು ಕೈಯೇ ಜೀವಾಳ. ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ದೂರದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

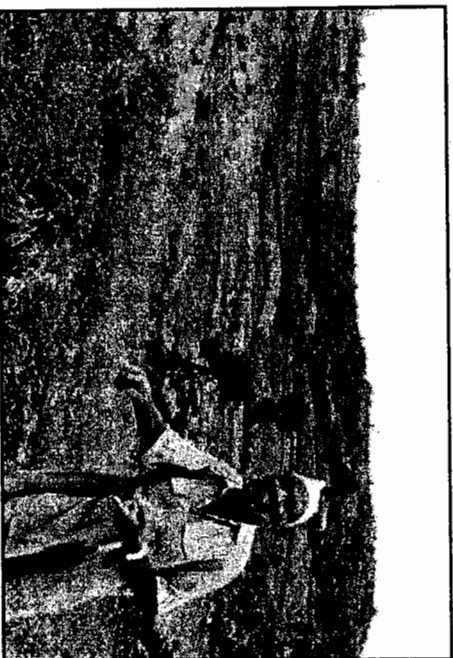
ಹುಲಿಗಳು ಅಡ್ಡಾಡುವಷ್ಟು ಅಡವಿ ಇದ್ದು ಕಟ್ಟನಭಾವಿ ಬೋಳಾದ್ದು ಹೇಗೆ? ಧಾರಾಳ ಕಾಡು ಇದ್ದಾಗ ಅದರ ಬೆಲೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಕೆಡಿದರು. ಕೆಲವರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಡಿದು ಮಾರುವುದನ್ನೇ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗಿದ್ದಾಗ ಕಾಡು ಕರಗಲು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬೇಕಲ್ಲವಲ್ಲ. ನೂರು ಕೊಡಲಿಗಳು ಸತತ ಕೂದರೆ ಅದನ್ನೂ ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾಡಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ? ದಶಕಗಳೊಳಗೇನೇ ಊರೆಲ್ಲ ಬೋಳುಬೋಳು.

೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಬರ. ಇದ್ದ ಒಂದು ಕೆರೆಯ ಹೂಳೆತ್ತಿದ್ದು ಆಗ. ಶ್ರಮದಾನದಿಂದ ಕೆಲಸ. ಅದು ಬಹುಶಃ ಊರು ಕಟ್ಟುಹೋದ ನಂತರದ ವೊದಲ 'ನೀರಿನ ಕೆಲಸ.' ಅದರ ಅಗಿನ್ನೂ ಊರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಚಿಂತೆ ಹತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬರ ಹೋದರೂ, ಊರ ಸಮಸ್ಯೆ ತೀರಲಿಲ್ಲ. ಜನಮಯಿಂದಲೇ ನೀರ ಕೊರತೆ! ಬೇಸಿಗೆ ಬಂತೆಂದರೆ ನೀರಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಕಷ್ಟ. ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ ಊರ ಜನ, "ಎರಡೇ ಕೊಡ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ದಿನ ಕಳೆದದ್ದು ಇದೆ. ವಾರಕ್ಕೆ ೧೫ ದಿನಕೊಮ್ಮೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದಿದೆ." ಈ ಊರಿನ ಕುಖ್ಯಾತಿ ಎಷ್ಟು ಹರಡಿತ್ತೆಂದರೆ ಕಟ್ಟನಭಾವಿಯ ತರುಣರಿಗೆ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಊರ ಜನಕ್ಕಾಗಲೀ, ಇಲ್ಲಿನ ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ನೆರೆಯ ಕಡೋಲಿಯ ಶಿವಾಜಿಯವರಿಗಾಗಲೀ ಈ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ವಿವೇಚನೆ ಹೇಗೊಂದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ದಶಕ ಕಾಲ ಈ ಹಳ್ಳಿ ಮೌನವಾಗಿ ಕಷ್ಟ ಸುಂಗಿತು. ಬಹುಶಃ ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ೧೯೮೯ರ ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಘಟನೆ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ!

ಇಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು 'ಜನ್ ಜಾಗರಣ್'. ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಫಾದರ್ ಜೋ ಚಿನ್ನಿತ್ತಲ ಮತ್ತು ಶಿವಾಜಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಚಟುವಟಿಕೆ ನೋಡಲು ಜರ್ಮನಿಯಿಂದ ಇಬ್ಬರು

"ಇಲ್ಲಿ ಸಮತಳ ಅಗಲ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ." ಕಟ್ಟನಭಾವಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ. ದೂರ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಂಡ ಮರಗಳ ಹಿಂಚು.

ಬಂದಿದ್ದರು. ಶಾಲೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲು ಯಾರದೋ ಮನುಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಂಡ ದೃಶ್ಯ ಅವರ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿತು. ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಕೆಲಮಂದಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಅವರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?' ಜರ್ಮನರು ಕೇಳಿದರು.

ಬಾವಿಯೊಳಗಿಳಿದು, ಲೋಟದಲ್ಲೆತ್ತಿ....

ಹಳ್ಳಿಗರು ಬಾವಿಗೆ ಇಳಿದು ಬುಡ್ಡಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ಸರಿಯು ಮೇಲೆ ನೀರು ಒಟ್ಟುಮಾಡಬೇಕೆತ್ತು. ಲೋಟದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಬೇಕು. ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಜರ್ಮನರ ಮನ ಕರಗಿತು. ಆಘಾತವೇ ಆಯಿತು. ಊರಿಗೆ ಮರಳುವ ಮುನ್ನ ಅವರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದು: "ನಾವು ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದ ಸೊಪ್ಪುಗಳ ಒಟ್ಟುಮಾಡಿ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಸದಾಕಾಲ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಏನೂ ದಾರಿ ಇಲ್ಲವೇ?"

ಶಿವಾಜಿ ಅವರ ಬಳಿ ಉತ್ತರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವರನ್ನೂ ಬಿಡಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. 'ನೀರು ಮಾಡುವ ದಾರಿ ಏನು?' ಸದಾ ಅದೇ ಚಿಂತೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಹಿತಿ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಾಗ ದಾರಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಮೊದಲು ಊರ ಜನ ಒಂದಾಗಬೇಕು. ನೀರಿಂಗಿಸುವ ರೂಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಮರ ನೆಡಬೇಕು.

ಬಂದಿದ್ದ ಜರ್ಮನ್ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಇಂಜಿನಿಯರು. ರುಡಾಲ್ಫ್. ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಾಗ್್ದಾನ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕೈಸ್ಸ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದರು. ಆಶಾದಾಯಕ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು.

'ಜನ್ ಜಾರ್ಜನ್' ಮತ್ತು ಶಿವಾಜಿ ಅಷ್ಟರೊಳಗೇ ಊರಿನ ನೆಲಜಲ ಸುಧಾರಣೆ ಬಗ್ಗೆ 'ಬಿನಾದರೂ' ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದರು. ರುಡಾಲ್ಫ್ ಸಂದೇಶ ಬಂತು 'ಹಣ ಸಿದ್ಧ; ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿ.' ಆದರೆ ಊರ ಜನರ ಮನವೊಲಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. "ಆ ಹಣ ನಮ್ಮ ಕೈಗೇ ಕೊಡಿ, ನಾವೇ ಮಾಡೋಣ" ಎಂದು ಊರ ಒರಿಯರು ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೆನಿಸಿದ ಎಂಬುದು ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. "ಹಣ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಕೊಡೋಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಪೈಸೆಯ

ಲೆಕ್ಕ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ಇಡುತ್ತೇವೆ. ಯಾರು, ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ನೋಡಬಹುದು." ಇವರ ಉತ್ತರ. ಫಾ. ಜೋ ಮತ್ತು ಶಿವಾಜಿ ಎಷ್ಟು ತಿಳಿಹೇಳಿದರೂ ಜನ ಹುಚ್ಚಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸಭೆಯ ನಂತರ ಸಭೆ ನಡೆಯಿತು. ಪ್ರಗತಿ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿ, ರುಡಾಲ್ಫ್‌ಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. 'ಊರು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ; ದಯವಿಟ್ಟು ಹಣ ಕಳಿಸಬೇಡಿ.' ಅಂತ. ಪುನಃ ಪುನಃ ಏನಂತಿಸಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಹಠಾಶರಾಗಿ, "ನಿಮ್ಮಿಗೆ, ಊರವರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೇಡ ಎಂದಾದರೆ ನಾವೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹಣ ಕಳಿಸುವುದೇ ಬೇಡ ಎಂದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ "ಎಂದು ಇವರು ಹೊರಟೆಬಿಟ್ಟರು. ಊರಿನ ಕೆಲವು ತರುಣರಿಗೆ ಬೆಳಸರವಾಯಿತು. 'ನಿಲ್ಲಿ; ಹೋಗಬೇಡಿ' ಎಂದರು. 'ದೂರದಿಂದಲೇ ಹಳೆ ನೇತೃತ್ವದ ಅಶಿರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಹೊಸ ನೇತೃತ್ವ ಮೂಡಬಂತು.' ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಜನ ಒಂದಾಗತೊಡಗಿದರು.

ರಾಳಿಗಂವ್ ಸಿದ್ದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ತಂಡಗಳು ಹೋಗಿಬಂದವು. ಸ್ವಲ್ಪ ರುಚಿ ಹತ್ತಿತು. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತೆಗಾಗಲು ಸುರು. "ಅಲ್ಲಿಂದ ನಂತರ ಊರ ಜನರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಅಸುಗುಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ. ಬದಲಿಗೆ ಬರೇ ಫಂಡ್ ಇದೆ ಅಂತ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಊರ ಜನಶಕ್ತಿಗೆ ಹೊಡೆತ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು." ದಿಲೀಪ್ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಿತಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಹಣ ಬಂತು. ಜನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊದಮೊದಲು ಮೇಲ್ಕೂಗದಲ್ಲಿ ಅಗಳ (ಟ್ರಿಂಕ್) ತೆಗೆದರೆ ಬಾವಿಯ ನೀರು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಹೇಗೆ ಅಂತ ಜನ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಗಿಡ ನೆಡಲು ಎಲ್ಲರ ಮನ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. 'ಫಂಡ್' (ಪಾಳು) ಜಮೀನಿಗೆ ಗೇರು ಗಿಡ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ನಂತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿತು. ಗೇರು ಮರದ ಆದಾಯದ ಅಂತ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ಈಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೦,೦೦೦ ಗೇರು ಮರಗಳಿವೆ; ಬೆಳೆ ಕೊಡುತ್ತಿವೆ.

ವರ್ಷ ಉರುಳುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಕೆಲಸಗಳು ಫಲ ಕೊಡತೊಡಗಿದವು. ಊರ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಮೇಲೇರಿತು. ಜನ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದರು. ಸಮತಳ ಅಗಳ ತೋಡಿದರು. ಗಿಡ ನೆಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸವೂ ಊರವರು. ಗಂಡಸರಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೮೦-೧೦೦ ರೂ. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ೫೦ ರೂ. ಪ್ರತಿಫಲ.

ಐದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ೧೦೦-೧೫೦ ಜನರಿಗೆ ಸಮತಳ ಆಗಲು ತೋಡುವುದೇ ಕೆಲಸ.

ಆರನವರ ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಊರ ಕೆರೆ ದುರಸ್ತಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಯಿತು. ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ಧಾರಾಳ ನೀರಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಿಮೆಂಟ್ ಚೌಕಾಕಾರ, ಇನ್ನೊಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಒಡ್ಡು ಹಾಕಿದರು. ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯ ಕೆಳಗೇ ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಾವಿ. ರುಡಾಲ್ಫ್ ಮತ್ತು ಜರ್ಮನಿಯ ಜೆಸೂಯಿಟ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಸೇರಿ ಈ ವರೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಬಾವಿಯ ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ೩೨ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ದೇಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಸಿರು

ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಬಹುತೇಕ ನಿಗಿದ. ಹಿಂದೆ ಊರ ಗೋಮಾಳದಲ್ಲಿ ದನ ಓಡಾಡಿ ಹುಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ. ಎರಡು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಹುಲ್ಲು ಮಾರಿ ಬಂದ ೨೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಊರ ಮುಖಂಡರು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಲಶಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದರು.

ಊರಿನಲ್ಲಿ ೮೫ ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಜತೆಗೆ ಮರಗಳೂ ಹೊಂಗೆ, ಮಾವು, ಗಿರಿಸೀಡಿಯಾ, ಬಿದಿರು, ನಾಗುವಾನಿ, ಹಲಸು, ನೇರಳೆ, ಹುಣಿಸೆ, ಬೆಣ್ಣೆ... ಯಾರೂ ಮರ ಕೆಡಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಿವಾಜಿ, ಗೋಲನಿಲ ತಂತ್ರಜ್ಞರು. ಅವರ ಅವಿರತ ಶ್ರಮದಿಂದ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಲನಿಲ ಸ್ಥಾವರ ಆಗಿದೆ. "ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಮರ ಬೇಕು ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಈ ಲೆಕ್ಕಪುಸ್ತಕಾರ ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ೧,೬೦೦ ಮರಗಳು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಳಿದಿವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

ನೀರಿದೆ. ಹುಲ್ಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜನ ಹಿಂದಿನಂತೆ ದನಗಳನ್ನು ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜೆಸಿ, ಹೋಲ್ಸ್ಟೈನ್ ದನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಯಲ್ತೇ ನಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಕ್ಕೆ ೨೦೦ ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈಗ ಅದು ೧೨೦೦ ಲೀಟರಿಗೆ ಏರಿತು. ಕಡುಬೆಣಿಗೆಯಲ್ಲೂ ೧೦೦೦ ಲೀಟರಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ ತರಕಾರಿ ಕೈತೋಟ. ಈಗ ಕಟ್ಟನಭಾವಿ ತರಕಾರಿಗಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಸಗಣೆಗೊಬ್ಬರ ಇದೆ, ನೀರಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ 'ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಸಿ' ಎಂಬ ಕೆರೆಗೆ ಜನ ತಕ್ಷಣ ಒಗ್ಗೊಟ್ಟರು. ಹಾಗೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕೆಲಸವೇ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದೆಡೆ ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದು ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ 'ಆರೋಹಾಲು' ಬರುತ್ತೊಡಗಿತು. ಇದು ಮಿತಿ ಮೀರಿದಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ರಸ್ತೆಗಳೆದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದೆ.

"ಬೆರೆ ಬೆರೆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬೆರೆ ಬೆರೆ ಸಂಘಟಿತ ಯತ್ನವೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ," ಶಿವಾಜಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಹಿಂದೆಕೆಳಗೇನೇ ಇದ್ದ ರೂ ಕಟ್ಟಿಸಬಾವಿ ಇಂದು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ನೆರೆಯ ಬುರ್ಬರ್ಗ್ ಮತ್ತು ಗೋರಾಮಟ್ಟಿಗಳು ಇದೇ ರೀತಿಯ ನೆಲಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿವೆ. ಊರವರು ಒಗ್ಗೊಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಟ್ಟನಭಾವಿಯ ಪುನರ್ಜನ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಸವೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗ್ರಿಕರ್ ಅವರನ್ನೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಪ್ಪಟ ಗಾಂಧೀವಾದಿ. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗುವ ನಿಗರ್ವಿ. ಹರಕು ಖಾದಿ ಚಿಟ್ಟಿ, ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟು ಕಾಲ್ಬಲದಿಂದಲೇ ಊರಲ್ಲ ಸುತ್ತುವ ಹಳ್ಳಿಗ. ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಅತಿ ಬಡ ಕುರಿ ನಾಕಣೆದಾರರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ. ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯವರು. ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳು. ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಅಶಕ್ತ. ಬದುಕುಳಿದದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಎಲ್ಲರಂತಾದದ್ದು ಆರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ. ಓದುವ ಹುಚ್ಚು. ಇವರು ಓದುವುದು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಬೆಳೆರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ಗೀಳು. 'ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ?' ಹಾಗಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪಕ್ಕಿ. ನಾಲಾಯಿಖಾ!

ಅಕ್ಕನ ಮಮತೆಯೇ 'ತ್ರೀಕೆ'. ಅಣ್ಣನ ಅಸೆ ತಿಳಿದು ಪಾಪ, ತಮ್ಮ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣ ಪದವಿ ಓದಲು ನಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಕನಾಗುವ ಕನಸು. ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಮುಗಿಸಿ ಕೆಲಸದ ಶೋಧ. ಆದರೆ ಶಾಲೆಗಳ ಧನವೋಹ ಕಂಡು ಮೇಷ್ಟ್ರಾಗುವ ಕನಸಿಗೆ ತಣ್ಣೀರು. ಕೊನೆಗೆ ಆಯ್ದು ಸಮಾಜಸೇವೆ. ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಕರಿಗೆ ಪಾಠ. ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಊರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಅನಾವರಣ. ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆಯ ಮೇಷ್ಟ್ರ ಊರ ಅಭ್ಯುದಯದ ಹರಿಕಾರನಾದದ್ದು ಈಗ ಚರಿತ್ರೆ.

ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಿಗೆ ಭಲ, ತಾಳ್ಮೆ ಇದ್ದರೆ ದೊಡ್ಡ ಓನ್ನೆಲೆ, ಸೂವಂತಿಕೆ, ರಾಜಕೀಯ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀನಾಮಾನ್ಯನೂ ಊರು ಬೆಳಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗ್ನಿಕರ್‌ಗಿಂತ ಬೇರೆ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕೇ?

ವಿಳಾಸಗಳು :

ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗ್ನಿಕರ್

ಕೆಪ್ಪಿನಭವಾನಿ, ಅಂಚೆ : ಬಂಬುರ್ಗ, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ೫೯೦ ೦೪೩
ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೩೦) ೨೫೫೪೦೬೯, ೨೫೫೪೦೦೯

ಜನ್ಮ ಜಾಗರಣ್

ಗೌಳಗಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಂಪ್, ಬೆಳಗಾವಿ

ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೩೦) ೨೪೩೦೯೭೮, ೨೪೨೫೬೦೯

ಬರವನ್ನು ಅವಗಣಿಸಲು ಕಲಿತ ಕಾಕೋಳು

ಚನಬಸವ್ವ ಕುಂಬಳ ತನುಶ್ಚಿತ್ತನ ಬಾಬಿಯ ಬುಗ್ಗೆ ಮೂತ್ರ ಚಿಂತಿನಅಲ್ಲ. 'ನನ್ನ ಊರ ನೋಡು, ಊರ ಬಾಬಿಗಳು' ಎಂಬ ನಮುಷ್ಠಿ ಚಿಂತನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದುಡಿಯುವುದೇನು?

ಕೇವಲ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ೧೨೫ ತೆರದ ಬಾವಿಗಳು. ಕಪ್ಪೆಲಿ ಹೊಡೆದರೆ ಸಮೃದ್ಧ ನೀರು. ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಉಂಟುಟ್ಟು ನಮ್ಮ ದಿಯಿಂದಿದ್ದ ಜನ. ಇಂತಹ ಊರು ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಕೊಳವೆಬಾವಿ ಕಂಡದ್ದು ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ.

ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೊಳವೆಬಾವಿ ಏಳುನೂರು! ಆದರೆ, ಊರು ಸೋತು ಸುಣ್ಣ. ನೀರೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆನಿಬ್ಬ? ಈ ಗೋಳು ಕಾಕೋಳಿನದು. ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾವೇರಿ.

ಕಾಕೋಳು ಎನ್ನುವುದು ಕಾಡಿನ ಕೊಳ್ಳ ಎನ್ನುವುದರ ಅಪಭ್ರಂಶವಂತೆ.

ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡಗಳು. ನಡುವೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಚದರ ಕಿಲೋಮೀಟರಿನ ಗ್ರಾಮ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೫,೮೦೦. ಮನೆಸಂಖ್ಯೆ ಇದರ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ನೆರೆಯ ಬ್ಯಾಡಗಿಯ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ ಹೆಸರಾದರೆ ಕಾಕೋಳಿನ ವಿಳಕ್ಕಿದಲೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಕರಾಚಿಯವರೆಗೂ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರೆತ್ತಿ ಒಂದು ಬಾವಿಯ ನೀರಲ್ಲಿ ಎರಡೆತ್ತಿ ವಿಳಕ್ಕಿದಲೆ ಕೃಷಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜತೆಗೆ ಬದನೆ, ಮೆಣಸು. ಹತ್ತು ವರ್ಷ

ಚನಬಸವ್ವ ಕುಂಬಳ

ಹಿಂದಿನವರೆಗೆ ಈ ಮಂದಿ ಕೊಳವೆಬಾವಿಯ ನೀರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಎಳ್ಳೆದ ರುಚಿ ಕರಾಚಿಗರು ಸವಿದಿರಬೇಕು.

ಹತ್ತೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಾವಿಗಳು ಖಾಲಿ

ಊರಲ್ಲಿ ಬೀಚೋತ್ತಾದನೆ ಉದ್ದಮೆ ಕಾಲ್ಪಿಸಿತು. ಈ ಹಳ್ಳಿ ವಿರಶಶೆಕ್ಕ ಕೆಳಸಲು ಟೆಂವೆಟೊ, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಕಾಯಿಪೆಲ್ವೆ ಬೀಜ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಾಕೋಲನ ದೆಸೆ ಬದಲಿತು. ಅರ್ಧ ಎಕ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಕೆಸೆ ಸೇರುವುದಾದರೆ ಯಾರು ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತಾರು? ಕರಾಚಿಗರು ಎಳ್ಳೆಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಕಡೆ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಬೀಜ ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನತಿ ದೂರದ ರಾಣೇಬೆನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ಠಿಕಾಣ ಹೂಡಿದ ಬೀಜಕಂಪೆನಿಗಳು ಎರಡುನೂರು! ಕೊಳವೆಬಾವಿಯ ನಂತರ ಕೊಳವೆಬಾವಿ. ನೀರು ಎಂದರೆ ಹಣ! ರಸಗೊಬ್ಬರದ ಮೂಟೆ, ವಿಷದ ಡಬ್ಬುಗಳು ಬಂದಿಳಿದವು. ಒಂದೇ ದಶಕ. ಹಣ ಬಂದಂತೆಯೇ ಕರಗಿದ್ದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಳೆಕ್ಕಿಳಿದಿತ್ತು. ಬೀಜದ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಕಾಲ್ಪೆಗಿದ್ದವು. ಕಾಕೋಲ ಕಂಗೆಟ್ಟಿತು.

ಈ ನಡುವೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಸತತ ಬರ. ಮೊದಲ ಬರವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ಉತ್ಸಾಹಿ ರೈತ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಬೈಫ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೆಸರುಹುಟ್ಟಿ, ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾ ನೂರಾರು ಗಿಡ ನೆಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿನ ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತಂದ ಬದಲಾವಣೆ ಮನ ಮುಟ್ಟಿತು.

ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ಬೈಫ್ ಯಶೋಗಾಢೆ ಮನದಿಂದ ಮಾಸಲಿಲ್ಲ. ಅದರದ್ದೇ ಯೋಜನೆ. ಸುರಶೆಟ್ಟಿಕೊಪ್ಪದ ಹಳ್ಳಿಗರು ಮಳೆ ತಡೆದು ಗೆದ್ದರೆ ನನ್ನೂರಲ್ಲಿ ಅದು ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ? ಇಂಥ ಪಾಠವನ್ನು ನಮಗೆ ಯಾರೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ಅಂತರಾತ್ಮ ಹೇಳಿತು - 'ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕಾದು ಫಲವಿಲ್ಲ, ನಾವೇ ಆರಂಭಿಸೋಣ.'

ಬಾವಿಯೇ ಇಂಗುಗುಂಡಿ

ಬೈಫ್‌ನವರು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಮಳೆ ಹಿಡಿಯುವ ರಚನೆ ಕೃಷಿಹೊಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲ್ಲ. ಮಣ್ಣಿನೋ ಕೆಂಪು ಅದರ, ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆಯೇ. ಬಿತ್ತಿರುವ, ಇನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾವಿಗಳನ್ನೇ ಇಂಗುಗುಂಡಿ

ಕಾಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾವಿಯೇ ಇಂಗುಗುಂಡಿ

ಮಾಡಬಾರದೇಕೆ? ಆ ರಾತ್ರಿ ಈ ಯುವಕ - ಚನಬಸಪ್ಪ ಶಿವಪ್ಪ ಕೊಂಬಳಗೆ ನಿದ್ದೆಯೇ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಊರ ಉನ್ನತಿಯ ಮಾಸ್ತರ್‌ಪ್ಲಾನ್ ಹೊಳೆದಿತ್ತಲ್ಲಾ?

ಊರಿನ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿವೆ ಗೋರಪ್ಪನಗುಡ್ಡ ಮತ್ತು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಗುಡ್ಡ. ಇವುಗಳಿಂದ ಇಳಿದ ಮಳೆನೀರು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹರಿದು ಒಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊಂಬಳೆಯವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧವಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದುಹರಿದು ಕೊನೆಗೆ ಹಳ್ಳ ಸೇರುವ ನೀರನ್ನು ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಿಸಬಿಡುವುದು. ಕೆಲವೆಡೆ ಸಣ್ಣ ತಿರುಗುಕಾಲುವೆ ಸಾಕು; ಇನ್ನುಳಿದೆಡೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಣಿ ತೋಡಬೇಕಿತ್ತು. ಮೊದಲು ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ಇವರ ಒಂಟಿಯಾಳು ಸೈನ್ಯ.

ಗುಡ್ಡಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಜನ 'ನಕ್ಕೆ' (ಗೇಲಿ) ಮಾಡಿದರು. 'ಈ ಬಾವಿ ತುಂಬಿ ನಮಗೆ ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಪ್ಪಲಿ ತೆಗೆಯಲು ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದೀತೇನು?' ಅಂತೆಲ್ಲಾ. ಚನಬಸಪ್ಪ ಕಿವುಡರಾದರು; ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ನೆರೆಯವರನ್ನು ಹುರಿಯುಬಿಸುವ ಕೆಲಸ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪಡೆಯಾಳುಗಳು ಸೇರಿದರು. ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಕೆಲವೇ ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ಮರುಪೂರಣದ ವಿಷಾಫಡು. ಇದು ೨೦೦೨ರ

ಕೆ. ಆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮಳೆ ಕಮ್ಮಿ. ಆದರೆ ಹಂದಿಗಳಾದ ನೀರಪ್ಪನೂ ಈ ಬಾವಿಗಳು ಶರಬುತ್ತಿನಂತೆ ಓರಬಿಟ್ಟವು.

ಕರಗಿದ ಅಪನಂಬಿಕೆ

'ಈ ವಿದ್ಯೆ ಫಲಕಾರಿ' ಎಂದು ಊರಿಗೆ ಸಾರಲು ಒಂದು ವರ್ಷ ಸಾಕಾಯಿತು.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷವೇ ಹತ್ತಿರದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತುಂಬಿದವು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮರಳಬ್ಬ ಕೊಳವೆಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷವಾಗಿದೆ. ೨ ವರ್ಷ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಅದು ಮೂರನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಸೊರಗಿತ್ತು. ಬೆರಳು ಗಾತ್ರದ ನೀರು. ಆದರೀಗ ಇದು ಚೇತರಿಸಿದೆ. ಹೂಕೊಣ್ಣು, ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಚಿವುಳಿ, ಎತ್ತಿಗೆ ಮೆಣ್ಣು - ಎಲ್ಲವೂ ಇದೇ ಕೊಳವೆಬಾವಿಯ ಕೃಪೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರೈತ ಬಸಪ್ಪ ಅವರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ, ಗೋವಿನ ಜೋಳ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇವರ ದೊರೇವೆಲಾ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಒಣಗಿತ್ತು. ಈಗ ನೀರಿದೆ.

"ನಮ್ಮದು ಸ್ವಲ್ಪ ಒರಟು ವಿಧಾನ" ಚಿನ್ನಬಸಪ್ಪ ಅಳುಕಿನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ, "ತೆರೆದ ಬಾವಿಗೆ ನೇರ ನೀರುಣಿಸಿದರೆ ಮಣ್ಣು ತುಂಬುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಊರ ಜನರಿಗೆ ಪಕ್ಕನೆ ನಂಬಿಕೆ ಕುದುರಿಸಿಕೊಂಡಲು ನಮಗೆ ಈ ದಾರಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದೋಷ ಸರಿಪಡಿಸಿಬಿ." "

ಎರಡನೇ ಮಳೆಗಾಲದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಂಡ ದೊಡ್ಡ ದಾಯಿತು. ಸಾಮೂಹಿಕ ಕೆಲಸ. ಊರಿನಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಓಡುವ ನೀರನ್ನು ಒಂದರ ನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾವಿಗೆ ವೊರಣ. ಒಂದು ಬಾವಿ ತುಂಬಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ದೇಲೆ ಗಂಗಾ-ಕಾವೇರಿ ಜೋಡಣೆಯ ಪರ-ವಿರೋಧ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಇಲ್ಲಿ, ಕೊಂಬಳೆಯವರ ಸೈನ್ಯ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡನೇ ಸಾಲಿಗಾಗುವಾಗ ಊರಿನ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಬಾವಿ, ಲಾಕೆ ಮರುಭರ್ತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ಮೆಚ್ಚುಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಚಿನ್ನಬಸಪ್ಪನವರ ಸಮಾಜ್ವಚಿರವೆ. ಯೇಕೆನಿಸಿ ಹೊಳೆದಂದಿನಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಾವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಚಿಂತಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ. 'ನಮ್ಮೂರು, ಊರ ನೀರು, ನಮ್ಮೂರ ಬಾವಿಗಳು' ಎಂದು ಒಟ್ಟಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಕೋಳಿನ ಉದಾಹರಣೆ ಇನ್ನೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪಾಠವನ್ನೂ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಲ್ಲೂ 'ನೋಡಿ ನಂಬಬಹುದಾದ' ಮಳೆಕೊಯ್ತಿನ ಯಶೋಲಾಭಗಳಿಲ್ಲ. ಊರವರಿಗೆ ವೊದವೊದಲು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಎಳ್ಳೆಷ್ಟೂ ವಿಶ್ವಾಸ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಶೋದೇವಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುಖ ತೋರಿಸಿದಳೆಂದರೆ ಸಂಶಯ ಪಿಶಾಚಿ ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

* ಗ್ರಾಮದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ 'ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಕೆಜರಿ ಗ್ರಾಮದ ಹಳ್ಳ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ವರೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆ ಬಂದರೂ ಒಂದೇ ದಿನ ನೀರಹರಿವು. ಮುಂದಿನ ಹಳ್ಳ ಮಳೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಮಾಚಿ ನಗ್ನವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ೮-೧೦ ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹರಿವು ಇರುತ್ತದೆ.

ತಪ್ಪುಗಳ ಅರಿವು

ವೊದಲನೇ ವರ್ಷದ ಮರುಷೂರಣದ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿನ ರೈಲುಮಾರ್ಗದ ಪಕ್ಕದ ಹತ್ತು ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿತು. ನೆಲಗಡಲೆ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹರಡಿತು. ಪಂಪುಗಳು ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ಅಷ್ಟೇ ಜರ್ರನೆ ಇಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಕೊ ಊರ ಜನರಿಗೆ ಪಾಲ ಕಲಿಸಿದೆ. ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಅರಿವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ತಪ್ಪಿನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದಂದರೆ, ರಾನಾಯನಿಕೆ ಕೃಷಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಷಗಳ ಬಳಕೆ, ಹೂಕೊಣ್ಣು, ಕಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಧಾರಾಳ ಸಂಪಡಣೆ. ಇದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಸಾವಯವಕ್ಕೆ ಹೊರಳಬೇಕು ಎಂದು ರೈತರ ನಡುವೆ ಚರ್ಚೆ ಸುರುವಾಗಿದೆ. ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ಬಂದ ತರುಣರೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲೇ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಆರಂಭಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಊರ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತೇವೆಂದಿದಾಗ ಚಿನ್ನಬಸಪ್ಪ ಒಂದು ಸಂಘಟನೆ ರೂಪಿಸಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಸೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ (೦.)'. 'ವೋಳು ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಗಿಡ ನೆಡಲು ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆಯೆಂದರೆ ಹಳ್ಳದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ರಚನೆಯಾಗಿ ಊರ ಜನ ದೇಶಿಗೆ ಹಾಕಿ ಎರಡೆತ್ತೆ ಜಾಗ ಖರೀದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ೧.೩ ಲಕ್ಷ. ಸರಕಾರ ಇಲ್ಲೊಂದು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದರೆ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ನೀರಾಯಿತು. ಹತ್ತಿರದ ೪೦-೫೦ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೆಚ್ಚುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಇನ್ನುಳಿದ ಅರ್ಧ ಗ್ರಾಮದ ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿಸುವ ಯೋಜನೆಯಿದೆ. ಬದದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು.

'ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಕಷ್ಟಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರೆತ್ತಬೇಕು, ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳ ವರ್ಷವಿಡೀ ಹರಿಯಬೇಕು' - ಕೊಂಬಳಿ ಕನಸು ಕಾಣುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ವಾಕ್ಯಾತುರ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೆರೆದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಳೆಕೊಯ್ದು ನ ಅನುಭವ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಹಲವು ಉಪಮೆಗಳು, ಜಾಣ್ಮೆಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. 'ನೂರು ಇಂಚುಗುಂಡಿ ಒಂದು ಬಾವಿಗೆ ಸಮ, ನೂರು ಬಾವಿ ಒಂದು ಕೆರೆಗೆ ಸಮ' ಎನ್ನುವುದು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು.

ಕಾಶೀನಾಥನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೊಂದು ವಿಶ್ವದಿಶೆ ತೋಟ ಮತ್ತು ತಲೆಯುತ್ತಿದೆ. ಧಾರಾಳ ಕೆಟಿ ಉಂಡ ಊರಿಗೀಗ ಸಿಹಿಯ ದಾರಿ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕೊಂಬಳಿಯವರ ಸಾಧನೆ, ಸಂಹಚಿಂತನೆ, ಸಂಘಟನಾ ಚಾತುರ್ಯ ಗಮನಿಸಿದ ಧಾರವಾಡದ 'ಪರ್ಯಾಯ ಕೃಷಿಮಾಧ್ಯಮ ಕೇಂದ್ರ' ಇವರನ್ನು ತನ್ನ ಈ ಸಾಲಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಬೆಳಕು, ಊರೂರಿಗೊಬ್ಬ ಚಿನಬಸಪ್ಪ.

ವಿಳಾಸ :

ಚಿನಬಸಪ್ಪ ಶಿವಪ್ಪ ಕೊಂಬಳಿ, ಅಂಚೆ : ಕಾಶೀನಾಥ
ರಾಣಬೆನೂರು ತಾಲೂಕು, ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆ
ದೂರವಾಣಿ : (೦೮೩೭೩) ೨೫೩ ೫೦೪, ಮೊಬೈಲ್ : ೯೮೪೫೯೮೦೪೧೧

೧೨೨

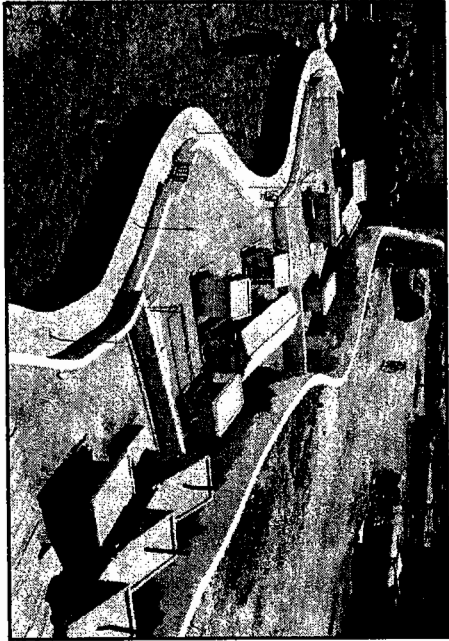
ಮುಳಿಕೊಯ್ಯು ವಿದ್ಯೆಗೊಂದು ಬೆಳಕೆಂದಿ - ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಮುಳಿಕೇಂದ್ರ

ಉಳಿದಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲೆಯ ಅಡಚಿತಗಟಾ ಮುಳಿಕೊಯ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಟಲ ಮೇಲನ ಶ್ರೀತಿ ತೋರುತ್ತಾ ಹಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಗಲಕೋಟೆಯವರು ಮುಳಿಕೇಂದ್ರ ತೆರೆದು ಇಲ್ಲೆಯನ್ನು ನೆಲೆಹಲ ನಂದಕ್ಕೇತೆಯ ಅಂದೋಳನಕ್ಕೆ ನಜ್ಜುಗೊಳನುವ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯವರಿಗೆ ಮುಳಿ ಅಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟ. ಒಣಬೇನಾಯ, ಅಪಾಯಸಂಭವ ಕೃಷಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಒಟ್ಟು ಮುಳುಕು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದರೆ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿನ ಬೆಳೆಗಳು ಮುಳಿಯಾಧಾರಿತ. ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾರಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಹಂಗಾರುಗಳು. ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯುವುದರ ನಡುವೆ ಮುಳಿ ದೊಡ್ಡ ರಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬೆಳೆ ಒಣಗುತ್ತದೆ. ರೈತ ಸೋತಂತೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಅಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಮುಳಿ ಸುರಿದರೆ ಹೊಲ ಹಸಿರು; ರೈತನಿಗೂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ. ಬಯಲುಸೀಮೆಯಿಡೀ ರೊಕ್ಕದ ಝಣಾರುಣ.

ಬಯಲುಸೀಮೆಯತ್ತ ವರುಣ ಒಲಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುನಿಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ನೆಲಜಲ ಸಂದಕ್ಕೆಣೆ ಮುಳಿಕೊಯ್ಯನ ವಿದ್ಯೆ ಇಂದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅವಶ್ಯವಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅಂವು ಮೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ತೀರಾ ಕಷ್ಟ. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಳಿಕೇಂದ್ರ (Rain Centre) ತೆರೆದಿದೆ. ಇಂತಹ ಯತ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಪ್ರಥಮ. ಚಿನ್ನಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರೇತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಡಿ ತೆರೆದಿರುವ ಮುಳಿಕೇಂದ್ರ ದೊಡ್ಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದೆ.

೧೨೩

ಶಾಖೆ, ಉದ್ಯಮ, ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದರಿಗಳು. ಮಳೆಕೇಂದ್ರದ ಒಂದು ನೋಟ.

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಜಿಲ್ಲೆ. ಸರಾಸರಿ ಮಳೆ ೫೩.೨ ಮಿ.ಮೀ. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷವೂ ಬರ. ಜಿಲ್ಲೆ ಹೆಗ್ಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ನವನಗರವೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಮೇಲೇಳುತ್ತಿದೆ. ಮುಳುಗಡೆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನ ಹೊಸದಾಗಿ ಬೇರಡೆ ತಲೆ ಮೇಲೆಂದು ಸೂರು ಕಲ್ಲಿಸಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲೇ ಚಾವಣಿ ನೀರ ಸಂಗ್ರಹ (ಚಾನೀಸಂ) ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ವೆಚ್ಚ, ಚಿಂತೆ ಎರಡೂ ಕಡಿಮೆ.

ಮಳೆಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮಳೆಕೊಯ್ಲು ನ ರುಚಿ ಹತ್ತಿಸಿ, ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು. ಎಂಟು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚದ ಈ ಕೇಂದ್ರದ ರೂವಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಕೆ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ್. ಇದನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬಯಲುಸೀಮೆಗೇ ಒಂದು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸುವ ಕನಸು ಇವರದು.

ಮಳೆಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸುವ ಕಲಾತ್ಮಕ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ, ಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ. 'ಚಾನೀಸಂ'ನ ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಾದರಿಗಳೂ. ಇಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜಲಕೊಯ್ಲುಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ನಾಲಾ ಬದು, ಕೃಷಿಹೊಂಡ,

ಸಮತಳ ಬದುಗಳು, ಬ್ಯಾರೇಜುಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಿತಿ ಮಾಡಿ ಇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಿಡಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ನೀರಿಂಗಿಸುವ ಇಂಗುಗುಂಡಿಯು ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಚಾನೀಸಂನ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಸರಿನಿಂದ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮೊದಲ ಮಳೆನೀರು ಹೊರಕಟ್ಟುವ ವಿಷಯವು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬಹುದು, ನೀರನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಬಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೋಣೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ನಗರಸಭೆ, ಪುರಸಭೆ, ಪಂಚಾಯತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿನದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಚಾನೀಸಂ ಮತ್ತಿತರ ಮಳೆಕೊಯ್ಲು ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಕೊಡುವ ಪುಟ್ಟ ಮಂಡಚುಕಾಗದ, ಪುಸ್ತಿಕೆ, ಪೋಸ್ಟರ್‌ಗಳು ಸಿದ್ಧವಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆಂದೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಹನಿಗುಂಡಿಸೋಣ' ಮತ್ತು 'ಜಲಸಾಕ್ಷರತೆ' ಎಂಬ ಎರಡು ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆ, ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೋಶ, ನಿರ್ಮಿತಿ ಕೇಂದ್ರ - ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸರಕಾರಿ ವಿಭಾಗಗಳು ಮಳೆಕೇಂದ್ರಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಒಳಾಂಗಣ ವಿನ್ಯಾಸ, ವಿಡಿಯೋ ನಿರ್ಮಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಬಹುಮುಖಿ ಕಲಾಸಂಸ್ಥೆ 'ನಿರಂತರ'ದ ಪ್ರತಿಭೆಯಿದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು ಮೈಸೂರಿನ 'ಕಾರ್ಬ್' ಸಂಸ್ಥೆಯದು. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಉ. ನಾ. ರವಿಕುಮಾರ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಮಳೆಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಂತ ತಿಳಿಬೇಡಿ. ಇದು ಜನರನ್ನು, ಜನರಿಗಾಗಿ ಅಸಕ್ತರಿಗಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಗತ. ನಮಗೆ ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕೆ ಸೆಗೆ ಒಯ್ಯುವವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಬೇಕಿದೆ," ಜಿಲ್ಲಾ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೋಶದ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕ ಸುಧಾಕರ್ ಚೊಳಚಿಗುಡ್ಡ ವಿನಂತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕೇಂದ್ರ ಸದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವೇದಿಕೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಹೊಸದು. ಅಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ನೆಲ-ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ವಿವರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಭಾಕರ್ ಅವರಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಸೆಯಿದೆ.

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಬೆನಕಟ್ಟು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಈಗಲೂ ರೈತರು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ
ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಒಡ್ಡು ಮತ್ತು ಬದುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ವಿಧಾನ, ಅದೇ ರೀತಿ
ಮನಗುಂದದ ಬದು-ಹೊಲಗಟ್ಟು-ಗುಂಡಾವರ್ತಿ, ಕೃಷಿಹೊಂಡ, ಜೀವಂತ
ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ರಚನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸ, ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕು
ರಚನೆಗಳ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪ್ರತಿಕ್ರಮಣ ಇಡುವುದೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ.

ಜತೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆ, ನೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಲಜು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿದವರ, ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿಳಾಸ ದೂರವಾಣಿ
ನಂಬರುಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗುಣವಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಮಳೆಕೊಯ್ಲು
ಮಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಕೊಡವರು ಅನುಸರಿಸಿದ ವಿಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ
ಹೊಸಬರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರಕಾರೇತರ ರಂಗದ ಮಳೆಕೊಯ್ಲು ಅಸಕ್ತರ
ಸಂಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು; ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು
ವಿರ್ವಹಿಸುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ನಿಲಿನ ಬವಣೆ ಗಜಗಾತ್ರದ್ದಿದ್ದೂ ಜನಕೇಂದ್ರಿತ ಜಲಕೊಯ್ಲುನ್ನು
ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಹಿಂದೆ ಬಿಡಿದೆ.
ಉಳಿದಲ್ಲೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಡಳಿತಗಳು ಮಳೆಕೊಯ್ಲುನ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಟಲಿನ ಮೇಲಿನ
ಒಲವನ್ನನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ತೃಪ್ತರಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ
ಈ ಹೆಚ್ಚು ನಿಜಕ್ಕೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದು ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುವ ಕೆಲಸ ತಾನೇ? ಜಿಲ್ಲೆಯ
ಚಿಂತಕರು, ಜಲಯೋಧರು ಈ ಮಳೆಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು
ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದೆ. ಹಾಗಾದಾಗ ಮಾತ್ರ 'ಮಳೆಕೊಯ್ಲುನ ಜನಾಂದೋಳನಕ್ಕೆ
ಈ ಕೇಂದ್ರ ವೇಗವರ್ಧಕ ಆಗಬೇಕು' ಎಂಬ ಪ್ರಭಾಕರ್ ಅವರ ಕನಸು ನನಸಾಗಬೇಕು.

ವಿಳಾಸ: ಮಳೆಕೇಂದ್ರ, ನಿರ್ಮಿತಿ ಕೇಂದ್ರ, ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

ದೂರವಾಣಿ: (೦೮೩೫೫೫) ೨೩೩೩೩೨, ಮೊಬೈಲ್: ೯೪೪೪೨೦೪೯೯೩

ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಿ: ವಿ.ಪಿ. ಹಿರೇಮಠ

ಯೋಜನಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ, ನಿರ್ಮಿತಿ ಕೇಂದ್ರ.